ANUL XL. No. 1. APRILIE 1916.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTĂ PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

A

SFÂNTULUI SINOD AL SFINTEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE.

CUPRINSUL.

BUCUREŞTI

—

TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICEŞTI

60, STRADA PRINCIPATELE UNITE, 60.

SPRE ŞTIINŢĂ

Comitetul redactor al Revistei *„Biserica Ortodoxă Română"* se compune din: *P. S. Arhiereu Teofil M. Ploeşteanu*, D-nii: *Dr. Petru Gârboviceanu, Dr. Mih. Popescu, Badea Mangâru, Dr. Drag. Demetrescu* şi *Dr. I. Mihălcescu*.

Toată corespondenţa privitoare la Tipografie şi la Revistă precum şi banii, se vor inainta cu adrese separate: *P. S. Arhiereu Meletie Constanţeanu*, Directorul Tipografiei şi Revistei «Biserica Ortodoxă Română», Str. Principatele-Unite No. 60. Bucureşti.— ***Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.***

Abonamentele la Revistă se fac pe câte un an. Preţul abonamentului pe un an este de 10 lei în ţară; iar în străinătate 12 lei.

Abonaţii cari nu vor primi numerile regulat, vor reclamà deadreptul P. S. ***Arhiereu Meletie Constănţeanu***, Directorul Tipografiei Cărţilor Bisericeşti.

Scrisorile nefrancate nu se primesc.

La Tipografia Cărţilor Bisericeşti se află de vânzare următoarele cărţi particulare:

Istoria Bisericească de Eusebiu al Cezareei, traducere de I. P. S. Iosif Gheorghian. Preţul 3 lei.

Istoria Bisericească de Sozomen, traducere de acelaşi. Preţul 3 lei.

Sf. Vasilie, traducere de acelaş. Preţul 2 lei.

Istoria Bisericească de Evagrie, traducere de acelaş. Preţul 2 lei.

Istoria Bisericească de Socrat, traducere de acelaş. Preţul 3 lei.

Papalitatea Schismatică sau Roma in raporturile sale cu Biserica Orientală, traducere de acelaş. Preţul 2.50

Luterani şi Greci-Ortodoxi, traducere de acelas. Preţul 0.50 bani.

Izvoarele biblice ale Simbolului Credinţei, de Arhiereul Meletie. Pretul 0,50 bani.

Tipic, de P. S. Gerasimu Safirinu Episcop al Romanului. Preţul 1 leu.

De acelaş: *Sobornicariu*. Pretul 5,50.

De acelaş: Legea şi poruncile lui Dumnezeu, traducere. Preţul 0.75 b.

De acelaş: «Monahii sunt gloria Bisericei lui Hristos», disertaţie. 10 b.

De acelaş: «Slavoslovie» pe opt glasuri. Preţul 20 bani.

De acelaş: «Culegere de cântări bisericeşti». Preţul 1 leu.

Evanghelia sau Vieaţa şi Invăţătura Domnului nostru Iisus Hristos, de Melchisedec. Preţul 2 lei.

Ermeneutica Biblică, ed. II, de Dr. C. Chiricescu. Preţul 2 lei.

Călăuza Predicatorului, de Dr. C. Chiricescu şi Icon. Const. Nazarie. 5 l

Apologetica Creştină, traducere de Icon. C. Nazarie. Preţul 6 lei.

Icon. C. Nazarie. Combaterea principalelor invăţături adventiste 1,40 l.

Cuvântări pentru ostaşi 1 leu

Teologia Dogmatică vol. II, III, IV şi V, traducere după Silvestru de Canev. Preţul 12 lei.

Noul Testament, partea I, Evangheliile, de P. S. Sofronie Craioveanu. Preţul 4 lei.

Noul Testament prescurtat, de P. S. Sofronie. Preţul 3 lei.

De Pr. N. Runceanu: Bunul preot 0,25. Predici la sărbători 1 leu. Povestire de Paşti 0,50. Păcatul necredinţei 0,20

Vieaţa religioasă a Românilor de D. Stănescu. Preţul 4 lei.

Episcopul Melchisedec. Viaţa şi activitatea lui de C. C. Diculescu. 3 lei.

De acelaş: «Din corenspondenţele Episcopului Melchisedec» Preţul 1.50 bani.

Schitul Crasna, de Al. Ştefulescu Preţul 2 lei

Monastirea Tismana de Al. Ştefulescu. Preţul 4 lei.

De acelaş: Monastirea Strâmba Preţul 2 lei.

De acelaş: Monastirea Polovragi. Preţul 2 lei.

Biserica Stavropoleos de generalul P. V. Năsturel. Preţul 2 lei.

Incercări de Literatură Bisericească de Icon. Ilie Theodorescu 6 lei.

Cincizeci cuvântări bisericeşti 3 lei.

Predici Intitulate: «Păşune Duhovnicească» de P. S. Arhiereu Evghenie Piteşteanu Preţul 7 lei.

Mântuirea Făcătoşilor. Pr. 4 lei.

Istoricul a 40 de Biserici din România (4 vol.) de preotul Marin Dumitrescu, lei 7

D. P. S. Arhiereu Antim P. Botoşeneanu, au apărut următoarele cărţi de lectură cu conţinut religios moral:—Patericul 6 lei.— Coşuleţul cu flori 1. leu 25 bani—Dorinţa implinită, 50 bani.—Martirul Sebastian 1.30—Ajunul naşterei Domnului 1 leu.—Tinărul din Nysa 1 leu.—Valea din Almeria 1.30. Fericitul Augustin 0,75 bani.—Pustnicul din Carmel, 1.40.

Lupta contra scrierilor imorale de Arhim I. Scriban, 1 leu. — idem *Desparări* 0.50 bani. — *Şasezeci şi cinci predici populare* 4 lei, Cartonată 5 — idem *Pentru limbă şi Ţară* 1 leu.

Dela aceste cărţi P. P. C. C. Protoierei şi D-nii librari nu beneficiază

ANUL XL. No. 1. APRILIE 1916.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTĂ PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

A

SFÂNTULUI SINOD AL SFINTEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE

ACTE OFICIALE.

SFÂNTA MITROPOLIE A UNGRO-VLAHIEI.

Circulară către Cler pentru sprijinirea și participarea la împrumutul național cu No. 1572 din 20 Aprilie 1916.

Prea Cucernice Părinte,

Trăim timpuri grele. Fiecare dintre noi cunoaște greutățile zilei și se roagă lui Dumnezeu a nu fi încercat și mai greu. Pentru păcatele noastre se înmulțesc nevoile și noi trebue să ne reculegem, și să ne rugăm lui Dumnezeu pentru iertare, să începem a merge cu viața potrivit cu învățăturile Sfintei Evanghelii și să căutăm a luà toate măsurile impuse de vremurile în care trăim, atât pentru a da tot ce este de trebuință Țărei, cât și de a ușura sarcinile Statului, cari sunt azi cu atât mai mari, cu cât și nevoile sunt și pot deveni încă mai mari. Trăinicia noastră individuală se întemeiază pe soliditatea Statului, și neamul nostru găsește tăria și reușita în toate aspirațiile sale după modul cum fiecare din noi, știe a da Statului tot concursul cerut de timp și împrejurări și din acest punct de vedere neamul nostru a fost totdeauna așà întocmit în cât a existat neîncetată legătură de solidaritate socială între toți și prin aceasta am reușit nu numai a ne scăpà de teroarea străinului ce voià a ne subjugà, dar a ajunge o Țară cu destulă demnitate și recunoscută ca atare și de alte popoare.

Dar atât în bine cât și in timpuri rele Biserica a stat în totdeauna în fruntea așezămintelor sociale. Ea a binecuvântat orice lucrare de interes pentru Țară, ea a sfătuit

și îndemnat la bine, ea a ajutat, ea a fost în locul de frunte diriguind sufletele și hrănindu-le cu tot ce erà de folos spre îmbărbătare și spre reușita cauzelor românești. Și de aceea și azi poporul român prin vrednicii ei conducători, și fruntași, așteaptă ca toată înviorarea necesară unor timpuri atât de grele și unor cauze atât de sfinte dela care va depinde viitorul acestei Țări. Nu că forțele cărora le sunt încredințate destinile Țărei n'ar aveà în ele priceperea și puterea cerută de astfel de vremuri, ci pentru că preoții, cari sunt părinții sufletești ai poporului, trebuie să-și păstreze locul ce li se cuvine si să dea Țărei tot aceea ce ea așteaptă dela niște adevărați părinți, sfătuind peste tot și îndrumând ca toți să cunoască ce au de făcut și cât se cere dela fiecare pentru ca să se facă atât cât trebuie față împrejurărilor.

Iată de ce noi, călăuziți de interesele mari ale neamului, fără a pune cât de puțin la îndoială devotamentul pentru Țară al fiecărui preot, ne credem datori a atrage atențiunea preoțimei din Eparhia Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, asupra măsurei luată de Inaltul Guvern al Țărei, pentru subscrierea cât mai avantajos la *primul împrumut național de 5%*.

In împrejurările de azi, când puterea de rezistență stă în primul loc în tăria financiară a Statului, o dragoste nețărmurită trebuie să însuflețească pe orice cetățean al Statului de a subscrie la acest împrumut. Căci dela credința ce ne susține, trebuie negreșit a trece la fapta ce dovedește credința și numai așà vom puteà pe de o parte înlesni Statului mijloacele de care are nevoie, iar pe de alta vom aveà mângâierea de a fi servit minunat Țara, pe lângă că-i vom crește prestigiul în afară, arătând lumei cum știe românul a dovedi iubirea de Patrie. Și nădăjduim că toată preoțimea din această păzită și binecuvântată de Dumnezeu Eparhie a Ungro-Vlahiei, cum și toți slujitorii Bisericei naționale,—în patriotismul lor luminat, vor ști să corespundă cu toată dragostea, subscriind ea însăși și îndemnând pe toți a subscrie, arătând și luminând pe enoriași, din orașe și din comunele rurale, unde preotul ca părinte duhovnicesc are cea mai mare influență morală în sfătuirele sale spre bine,—atât asupra însemnătăței îm-

prumutului cât şi asupra folosului ce vor avea subscriitorii, întru cât pe lângă garanţia Statului, vor avea cu 84 de lei un titlu de 100 lei şi cu o dobândă de 5% scutită de orice impozit actual şi viitor.

Acestea comunicându-le Prea Cuc. Voastre, Vă invităm ca de îndată şi prin mijloacele cele mai la îndemână să puneţi în vederea preoţimei, dorinţele noastre exprimate aci şi să faceţi aşà în cât să se adeverească din nou încredinţarea Românului că preotul ştie să aibă pe lângă dragoste şi zel pastoral şi un profund devotament pentru interesele de Stat mai ales acum în vremuri atât de grele şi pe care noi cu toţii trebuie, — ba chiar suntem datori — a le uşura prin toate mijloacele şi în cazul de faţă prin subscrierea economiilor noastre pentru *primul împrumut naţional.*

Ne aşteptăm—şi vom fi foarte mulţumiţi sufleteşte—ca rezultatele acestei subscriţiuni naţionale, să aibă rezultatele la cari Ţara se aşteaptă şi binecuvântăm pe toţi câţi cu dragoste de neam se vor grăbi a veni în ajutorul Statului prin subscrierile lor cât mai numeroase.

Dumnezeul milelor şi al îndurărilor, să călăuzească paşii fiecăruia, iar din parte-Ne trimitem tuturor arhiereşti binecuvântări pentru tot bunul succes dorit.

† Konon Mitropolit Primat

Director *Dr. D. Boroianu*

II.

MITROPOLIA MOLDOVEI ŞI SUCEVEI.

Cabinetul Mitropolitului.

Indemn către Societatea «Ocrotirea» a clerului din Moldova de a se înscri la «Imprumutul Naţional» cu 5000 lei.

Prea Cucernice părinte preşedinte,

Deschiderea «Imprumutului Naţional» de 150 milioane de către Guvernul ţărei noastre, în aceste vremuri grele, a dat ocazie tuturor societăţilor şi asociaţilor de tot felul, până şi celor de binefacere, a contribui la realizarea lui, considerându-se ca un act de supremă datorie patriotică către ţară.

Așà fiind, cred că e bine ca și societatea noastră «Ocrotirea» să grăbească a se înscrì cu o sumă de 5000 lei, adică: câte 1000 lei de fiecare secție. Prin aceasta se va dà o bună dovadă de patriotism din partea preoțimei noastre și se va aveà și un avantaj de 5%.

Plata se face în rate și societatea poate să ia acest angajament de a plăti la vreme mai ales că plata cotizațiunei se face așà de regulat prin mandat.

Ca președinte de onoare, vă îndemn să faceți acest frumos act de patriotism și la adunarea generală, se va ratificà această operă națională săvârșită de acel Onor. Comitet, în numele societăței «Ocrotirea», a clerului din Moldova.

Pimen Mitropolitul Moldovei.

15 Aprilie 1916
Iași

III.

Indemn către cinstita preoțime de a se înscrie la împrumutul național.

—

Onorate Părinte,

Aproape toate țările trec azi prin zilele cele mai grele, din cauza marelui răsboiu, care de 2 ani îngrozește lumea și nu se știe, când se va sfârși.

Pretutindenea se iau măsuri a se pregătì cât mai bine sufletește armatele și a se înzestrà cu toate cele necesare pentru trebuințele răsboiului.

In fața acestor împrejurări, guvernul țărei noastre, a hotărît să facă un împrumut în țară de una sută cincizeci milioane lei, numit, «*Imprumutul Național*» 5% din 1916.

A luà parte la acest împrumut, care începe a se înscrie de Joi, 21 ale lunei curentă până la 5 Mai, nu insemnează a face o speculă bănească, ci, un act de patriotism, pe care dator e a-l împlinì—după putință—ori ce bun român

Imprumutul va fi emis in titluri la purtător, dela 100 lei în sus, dând astfel putinţă şi celor cu mici economii de a contribuì la îndeplinirea *unei sfinte datorii către ţară.*

De aceea vă sfătuim şi vă îndêmnăm cu toată stăruinţa, să vă înscrieţi nu numai cucernicia voastră, ci, să povăţuiţi şi pe enoriaşii şi sătenii cu dare de mână, să se înscrie şi ei la acest împrumut naţional, fie chiar cu suma cea mai mică adică 100 lei, care sumă se plăteşte în patru rate lunare.

In comunele urbane, înscrierile se fac la Administraţia financiară şi la Banca Naţională; iar în comunele rurale la Băncile populare, unde se pot aveà şi lămuriri asupra împrumutului.

Prin această faptă, se dă prilej ori cărui bun român, a ajutà ţara în aceste vremuri grele, primind şi un câştig de 5%, pentru suma înscrisă.

Aşà împrumuturi naţionale şi de răsboi, s'au făcut până acum în toate ţările, contribuind cu grabă pentru realizarea lor, nu numai toţi cetăţenii, dar chiar şi ostaşii din tranşeie.

In ţara noastră, acesta e cel întâi împrumut de aşà fel şi ar fi o mândrie a naţiunei, ca la el să contribue toţi românii, dovedind prin aceasta, că-şi iubesc ţara *şi sunt gata pentru ori ce sacrificiu, pentru Ea.*

Nădăjduesc, că cucernicia voastră, veţi urmà cu toată dragostea sfatului ce vă dau, pentru care, binecuvintez pe toţi şi rog pe Dumnezeu pentru ocrotirea şi fericirea scumpei noastre Ţări.

Pimen Mitropolitul Moldovei şi Sucevei.

15 Aprilie 1916
Iaşi

PATRIA

III

Jertfa patriotică.

Când dușmanul ne amenință cu robie ori cu perzare, când steagul țării se desfășoară pentru apărarea credinții, a onoarei și drepturilor, când ea ne cheamă la ultima jertfă, nimeni nu trebue să șovăiască, nimeni nu trebue să se deă la o parte. Dacă un păstor își primejduește vieața pentru turma sa, dacă un părinte se expune pentru fiii săi, dacă o mamă moare bucuroasă pentru copilul ei,— ar fi oare greu de a muri pentru mamă, ar fi greu de a muri pentru patrie, care este mama noastră a tuturor?...

Odihnească-se în pace strămoșii noștri eroi, odihnească-se în pace părinții și frații mărinimoși, cari s'au jertfit pentru credință și pentru patrie. Sângele prețios nu li s'a scurs în zadar din rănile lor. Generoasa lor jertfă a recâștigat unui popor demnitatea și renumele său. Odihnească-se în pace oamenii nemuritori, cari cu prețul vieții și-au câștigat binecuvântările urmașilor. Ultima lor faptă a încununat cu glorie existența lor pământească, și acum salășluesc în casa Părintelui ceresc, unde trăesc ei și faptele lor[1].

---

[1] Omagiu eroilor independenței române din 1877-78.

O, fără îndoială, în tăcerea unei case în doliu s'au auzit, se aud și se vor auzì în totdeauna suspinurile surorei care plânge un frate, ale soției care jelește pe soțul ei iubit, ochii multor părinți sunt scăldați în lacrimi, și tristeța descolorează fața multor văduve. Dar pentruce aceste plângeri? Fiii, frații, soții, trăesc încă. Ei sunt la sinul lui Dumnezeu care i-a creat. Când vom trece din această vieață, când ne vom deșteptà din acest vis fugitiv al zilelor noastre, vom salutà sufletele lor la intrarea într'o vieață mai fericită. A muri este soarta omenirii întregi. Să nu ne mâhnim dar atât de mult când sosește ceasul morții celor ai noștri, și cu deosebire a vitejilor. Moartea i-ar fi ajuns și în culcușul moale, în adăpostul locuinții, în brațele familiei lor. Crede cinevà că fără voința Celui Atotputernic un suflet poate să se nască, un copil să primească existența? Crede cinevà că fără voința Celui ce cârmuește lumea, făclia unei vieți poate să se stingă? Să nu jelim dar pe acei cari, mai vrednici decât mulți viețuitori, și-au terminat cariera lor ca eroi. Puteau ei să-și însemneze mai nobil sfârșitul, decât prin o faptă mărinimoasă și vitejească?

*

Moartea ca și nașterea nu are nimic în sine din care omul să-și poată face un merit. Și una și alta este o urmare a legilor universului. Moartea unui bătrân, nașterea unui copil, poate să aibă o deosebită importanță pentru o familie; dar copilul și bătrânul apar și dispar, cum apare și dispare orice altă făptură viețuitoare. Milioane de oameni mor fără ca ieșirea lor din lume să fie remarcată. Așà este soarta marei majorități a muritorilor. Dar moartea încetează de a fi indiferentă în sine însăși, îndată ce ea este întovărășită de împrejurări extraordinare, fie că descopere un caracter egoist, fricos și laș, sau, din contra,

un suflet mare și generos. Imprejurările acestea însă ne fac impresiuni deosebite, așà de pildă executarea unui asasin, sfârșitul unui libertin slăbit de desfrâu, sinuciderea unui om adus la desperare, ne ingheață de scârbă și de groază. Eșirea lor din această lume nu este decât urmarea viciilor sau crimelor lor publice sau tainice. Nimeni nu ar trebuì să râvnească vieața lor. Căci cine ar voì să moară de o asemenea moarte?...

Cu totul alte sentimente ne umple inima, când auzim de moartea unui om care se sacrifică cu curaj pentru drepturile sale, pentru onoarea, pentru nevinovăția sa. La mila sau la tristeța ce ne inspiră sfârșitul său se amestecă simțiminte de admirațiune. Moartea sa se datorește nobleței sentimentelor și forței virtuții sale. Exemplul morții sale întărește și încurajază pe cei ce-i sunt martori și cari îi supraviețuesc. Cu toate acestea, această moarte poate să-și aibă motivul său de multe ori numai în interesul individual. Sentimentul energic și virtuos care îi este principiul este lăudabil fără îndoială, dar lumea poate că a câștigat puțin dela un astfel de exemplu. Ceeace este mai greu, ceeace cere o mai mare tărie de suflet, este de a și sacrificà vieața pentru fericirea altuia. A murì bucuros, uitându-se pe sine, din dragostea creștinească pentru aproapele, un astfel de devotament, departe de a fi presupus de egoism, merită toate cununile de glorie. Astfel vedem națiunile civilizate, și pe cele barbare chiar, sărbătorind și consfințind memoria aceluia care se expune la furia valurilor, sau care se aruncă prin flacări ca să scape nenorocite victime, cum și a aceluia care își expune vieața și moare pentru fericirea țării sale.

In această privință să ne fie îngăduit a zice, că nu materialiștii sunt capabili de asemene jertfe.

Nu sunt în stare materialiștii să-și verse sângele, chiar pentru cei mai intimi prietini ai lor. Atât de mare este

degradarea unor astfel de oameni, că puţini dintre ei au curajul de a sacrifică chiar pentru părinţii lor, pentru nenorociţii ale căror suferinţe le văd în fiecare zi, o părticică măcar din prisosul lor, măcar cea mai slabă din plăcerile lor obişnuite. Aceşti oameni, secaţi de egoism, de sigur nu ar aveà tăria să sufere şi să moară cu un entusiasm generos pentru fericirea semenilor lor.

*

Dacă moartea suferită pentru a salvà câţivà oameni, sau pentru a asigurà fericirea unor fiinţe dragi, este unul din actele cele mai frumoase ale unei virtuţi marinimoase, ce va fi dar moartea suferită pentru o ţară întreagă, pentru miile de concetăţeni, bărbaţi, femei, copii, bătrâni, dintre cari nu cunoaştem decât un mic număr, şi cu cari suntem uniţi numai prin legăturile societăţii civile? Aceasta înseamnă a murì nu numai pentru persoane iubite, dar câte odată şi pentru neprietini; într'un cuvânt, aceasta înseamnă a murì pentru patrie. A se jertfi pentru patrie este cu atât mai măreţ cu cât şi duşmanii chiar sunt forţaţi să admire sau să onoreze pe inimicul lor, care a murit victimă a patriotismului său. Dintre toate datoriile omului către aproapele său, aceasta este cea mai grea, cea mai de seamă, cea mai sfântă. Iisus Hristos ne-a spus că: *mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca cinevà să-şi pue sufletul pentru prietinii săi* (Ioan 15, 13). Iar Apostolul său iubit ne declară hotărît că precum Iisus şi-a pus sufletul său pentru noi, şi noi suntem datori să ne dăm vieaţa pentru fraţi (1 Ioan 3, 16). In adevăr Iisus Hristos, tipul dumnezeesc al omenirii desăvârşite, ne-a dat în devotamentul său o pildă sublimă. Murind pentru toţi oamenii, moartea sa a fost acea a Mântuitorului lumii întregi. Muritorii cei mai generoşi însă, nu pot merge pe urmele sale de cât pe departe, abia putând să moară pentru un popor sau pentru urmaşi...

Acela merită respectele noastre, care moare victima iubirii sale. Şi care iubire poate fi mai sfântă pentru om de cât a contribuì la fericirea contimporanilor sau a urmaşilor? Oricine însufleţit de sentimentul datoriei se expune primejdiei sau se dă chiar la moarte în chip generos,— s'a arătat vrednic de menirea sa pre pământ, iar oamenii şi ceriul îl încununează cu răsplata cuvenită mărinimiei sale. Sfârşitul său îi luminează şi-i inobilează vieaţa sa precedentă, care şi-a trecut-o poate în obscuritate. Acela care ştie să moară pentru fericirea altora, nu poate fi un om de rând, ori cu totul corupt de viţiu. Capabil de sacrificiul cel mai greu, el a putut să fie capabil şi de sacrificii mai puţin grele. Moartea sa eroică arată gradul forţei sufletului său. Poate să aibă el a-şi reproşa mai multe slăbiciuni, poate să-şi fi neglijat datoriile sale în sânul unei vieţi molatice şi de plăceri,—dar ceasul pericolului obştesc a fost ceasul redeşteptării sale. El şi-a reamintit de demnitatea sa, şi a făcut să se uite greşelile sale prin strălucirea sacrificiului său. Alţii fură poate mai credincioşi micilor datorii, mai folositori în interesele generale de mai puţină însămnătate; dar ei n'au avut parte să se sacrifice pentru patrie, nu s'au învrednicit să moară ca dânsul. Cu drept cuvânt dar se zice, că acest mare sacrificiu al patriotismului înobilează o vieaţă de multe ori fără însămnătate anterioară. Astfel apusul strălucit al soarelui face să se uite o zi întunecată de nori deşi.

Creştinul care îşi termină zilele sale în jertfire pentru binele obştesc, îşi îndeplineşte toate datoriile sale în întregime în ceasul său din urmă. Căci, o repetăm, după învăţătura Mântuitorului, caritatea, devotamentul desăvârşit pentru alţi oameni este cea mai mare şi mai sfântă dintre datorii, rezumatul şi plinirea legilor dumnezeeşti! Cel ce moare pentru patrie, poate că nu are la moartea sa întreaga slujbă orânduită pentru ertarea păcatelor şi pentru veşnica odihnă şi pomenire, fapta sa generoasă însă se roagă

pentru el, și sângele său vărsat îl purifică. El moare în sînul virtuții, care este cea din urmă, cea mai mare și mai frumoasă din faptele sale. Cu jertfa vieții el se înfățișează ca cu o floare bine mirositoare înaintea Judecătorului celui milostiv... Precum sfârșitul său răspândește strălucirea asupra cursului întreg al vieții, așà devine el mărirea și mântuirea patriei sale.

*

Curajul luptătorilor căzuți onorează o națiune întreagă. Mormintele lor, monumente glorioase cari împodobesc câmpurile de bătae depărtate continuă a apără patria, căreia ele îi sunt întăriturile. Multă vreme după ce ei au încetat de a viețui, numele și amintirea lor se luptă încă cu trufia dușmanilor nedrepți. Cuceritorul cel mai îndrăzneț se simte constrâns de a respectà un popor care a dat naștere la astfel de eroi,—un popor moștenitor al unei glorii, care aprinde în inimile urmașilor focul entusiasmului la amintirea mărinimoșilor lor strămoși.

Rodurile virtuții sunt nemuritoare ca și sufletele cari le produc. Nu se face în lume nimic mare, nimic folositor care să nu-și întindă urmările cele mai frumoase preste veacurile cele mai depărtate. Moartea generoasă a eroilor rămâne așà dar pururea o binecuvântare pentru patrie. Umbrele lor trăesc oarecum în mijlocul strănepoților, spre a-i conduce pe calea măririi ce ei le au arătat. Ei și-au îndeplinit datoria lor către noi. O libertate liniștită și nădejdeà de a vedeà renăscând fericirea obștească și de a conservà multă vreme binefacerea păcei,—sunt prețul jertfei lor. La rândul nostru, noi cari ne bucurăm încă de vieață, avem datorii de îndeplinit față de nobilii cetățeni cari au făcut din sângele lor, din vieața, din toată ființa lor, un preț de răscumpărare a măririi și onoarei noastre. Ceeace le datorăm noi lor nu este numai o compătimire cu lacrimi, nici o rece admirațiune, nici laudele unui meșteșug de vorbire,—ci o recunoștință adâncă, întipărită în

graiurile și în faptele noastre. Să ne exprimăm această recunoștință, aducându-le omagii reale!...

*

Ce putem dà noi marilor răposați? Tot ce poate să deà o inimă nobilă și recunoscătoare, care apreciază jertfa sângeroasă ce ei au adus patriei.

Să onorăm memoria lor. Să nu îngăduim ca strălucirea numelui lor să se stingă într'o rușinoasă obscuritate. Să vestim numele lor în orașe și sate până la cei din urmă locuitori. In fiecare an într'o zi consacrată amintirii lor, să se pomenească numele lor onorabile înaintea poporului, înaintea fiilor și nepoților, cari la rândul lor vor spune urmașilor: Acești oameni ieșiți dintre noi au știut să moară pentru salvarea patriei. Și astfel aceste scumpe nume vor apărà, vor ferì poate într'o zi pe nepoții noștri de cătușele robiei, aprinzând în inimile lor un eroism ereditar.

Să le onorăm memoria, nu numai prin cuvântări ori prin simple monumente,—cuvintele sboară, iar timpul șterge inscripțiile și distruge piatra,—ci să aruncăm privirile asupra celor din jurul nostru. Aproape de noi trăiesc încă văduve, orfani, surori, frați, nepoți ai vitejilor, cari pentru noi și-au dat sângele și vieața. Să nu le dăm morților numai onoruri deșerte, ci să cinstim și în chip real sângele lor, care curge încă în vinele copiilor din familiile lor. Să le acordăm celor ce supraviețuesc distincțiunile cari le datorăm părinților, soților, fraților lor, cari acoperiți de răni au înfruntat moartea, au apărat patria lor și a noastră cum și a urmașilor noștri. Ceeace dăm micuților din familiile lor, le dăm acelor victime voluntare ale patriotismului lor.

Astfel erà obiceiul popoarelor vechi după războaele glorioase încoronate de succes. Prin aceasta se alimentà în suflete iubirea de binele obștesc. Prin aceasta unile națiuni devenirà mari și puternice, respingând atacurile cotropitorilor.

Când însă avântul a început a scădeà, slăbiciunea a mers crescând, iar progresul moliciunii și al egoismului a înăbușit cu timpul simțimintele generoase, când pizma și defăimarea au răcit entusiasmul, micșorând tot meritul mai inalt, și n'au economisit nici pe vii nici pe morți,—atunci credința în virtute a dispărut de pe pământ și cu ea a încetat să se arate și virtutea însăși, sau cel puțin ea deveni foarte rară. Atunci indiferența pentru patrie luă locul vechiului patriotism. Alunecările egoismului materialist, cum și spiritul de partid cu intrigile și luptele meschine au otrăvit vieața socială,—ceeace s'a întâmplat și la noi în vremurile mai din urmă. Din această pricină au căzut în trecut multe imperii, și multe state au fost sdrobite sub ruinile lor. A trebuit biciul de foc al nenorocirilor să prefacă sufletele, să le deà vigoarea necesară și să le înalțe. In mijlocul nenorocirilor am primit și noi lecțiuni de înțelepciune și de virtute!. Intipăritu-sau oare aceste lecțiuni în inimile și în memoria noastră?

*

Precum la un om recunoștința către un binefăcător este cea mai vădită dovadă de nobleța sufletului și de iubirea lui de virtute, tot așà virtutea obștească a unui popor se arată cu cea mai mare strălucire în recunoștința către apărătorii săi și ai urmașilor. Chiar când acest sentiment delicat ar fi slăbit la unii oameni, cetățenii onești însă cari înțeleg lucrurile să se silească a-l păstrà în sânul familiei lor. De ar cădeà lumea din jurul nostru în barbarie, ce ne împedică pe noi de a fi creștini? Ce ne împedecă pe noi de a desfășurà în cuvintele și în faptele noastre acea mărime de suflet din care Creștinismul și patria ne face o datorie? In exprimarea recunoștinții noastre, nu putem ajutà, nu putem mângâià și sfătuì familiile, din cari câțivà membri au luat armele împotrivà dușmanului care ne amenință cu jugul robiei? Nu putem fi noi ocrotitorii și sprijinitorii orfanilor, văduvelor, surorilor acelor eroi cari s'au jertfit

pe câmpul de luptă pentru independenţa şi fericirea patriei? Pentru noi au înfruntat ei moartea, pentru siguranţa noastră a curs sângele lor. Nu ne bucurăm de linişte, de avere, de binefacerile vieţii, decât pentrucă acei oameni tari au avut curajul să meargă la moarte pentru noi şi ai noştri. Ce s'ar fi întâmplat dacă ei ar fi cedat forţei inimicului? Care ar fi fost atunci soarta noastră şi a urmaşilor noştri?

Suntem datori a ne pune sufletele, a ne da vieaţa pentru fraţii noştri potrivit învăţăturii creştineşti. Şi dacă vieaţa este mai mult decât hrana şi decât haina, care dintre noi ar fi dar atât de nesimţitor şi de avar, în privinţa ajutorului datorit din prisosinţa bunurilor noastre pentru cei în suferinţă, când sprijinitorii lor, cari şi-au vărsat sângele şi şi-au dat vieaţa pentru neam şi ţară şi pentru noi, numai sunt lângă ei?

Fericită este ţara în care domneşte cu adevărat spiritul Creştinismului, în care o pompă deşartă şi o falşă strălucire, nu întunecă virtutea. Fericită este ţara în care credinţa cetăţenilor este neclătită, în care nici unul nu se sustrage dela datoria ostenelei şi contribuirii pentru binele obştesc. Fericită este ţara în care tot cetăţeanul este totdeauna gata a se jertfi pentru ea. Fericită este ţara în care cetăţenii îşi impart deopotrivă bucuriile şi întristările, plăcerile şi durerile lor!..

*

Cea dintâi treaptă în jertfirea pentru patrie o ocupă acei ce-şi varsă sângele şi mor pentru semenii lor, iar după dânşii vin imediat cei ce le onorează memoria prin jertfirea bunurilor şi prin ostenelele pentru ajutorarea celor rămaşi.

Să ne deschidem dar inima iubirii frăţeşti a semenilor noştri, aşă precum iubirea lui Iisus Hristos a îmbrăţişat tot neamul omenesc. Şi cât ne este în putinţă să ajutăm şi să sprijinim pre cei ce rămân în lume fără sprijin şi ajutor. Să le dăm din tot ce bunul Dumnezeu ne hără-

zește în fiecare zi împreună cu vieața. Să alinăm suferințele și să aducem mângâere inimilor sdrobite. Unde vedem curgând lacrimi să ne silim a le secà izvorul. Să le întărim credința semenilor noștri în iubirea nemărginită a lui Dumnezeu, care este atotbun, veșnic credincios și are grijă de făpturile sale. Să le arătăm că atâta timp cât n'au perdut pe Dumnezeu, ei nu au perdut nimic. Căci Iisus Hristos, Mântuitorul nostru și al lumii. prin moartea și învierea sa ne-a mângâiat cu nădejdea învierei noastre și cu făgăduința unei lumi mai bune și mai slăvite, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin...

Lucrurile și minunile lui Dumnezeu din universul întreg apoi fac să strălucească în vieața noastră trecătoare lumina nemuririi. In fiecare primăvară răsar din nou flori pe morminte, și împrejurul crucii dela căpătâi se întinde o verdeață tânără Această reînoire a firii este un simbol al nemuririi. Să lăsăm dar să doarmă somnul lor liniștit generoșii răposați. Să nu-i turburăm nici prin jale nemăsurată, nici prin desnădejde. Natura a unit câteva particele din învălișul lor muritor cu florile cari le decorează, le împodobesc mormântul, în timp ce floarea lor cea mai aleasă și mai frumoasă,—sufletul lor,—strălucește deasupra mormântului întru înălțimea cerească, răspândind mireazma virtuții lor în împărăția nemuririi. Puterea lor înțelegătoare, cu nobila simțire și lumina ei, despărtindu-se de materie prin o generoasă pornire, a sburat de pre pământ la cer, unde se desfătează de bunătăți negrăite, într'o veșnică primăvară.

Iubirea generoasă, jertfa pentru semenii de pe acelaș pământ, este legătura ce unește patria pământească cu patria cerească, care este nădejdea noastră...

† Teofil M. Ploeșteanu.

SEMINARIILE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ.

I.

Am publicat în coloanele acestei reviste trei discursuri ținute cu prilejul inaugurării Seminariilor din București, Buzău și Râmnicul Vâlcei. In București discursul publicat a fost al primului director Nifon Bălășescu. Făceam însă în mintea mea următoarea rezervă. Cum se poate, ca în București, la solemnitatea inaugurării, unde se aflau prezenți, domnitorul Țării, episcopii Râmnicului, Buzăului și al Argeșului, cari formau locotenența mitropolitană, toate căpeteniile statului, toți marii boeri și alte persoane, să vorbească numai directorul și din partea locotenenții mitropolitane să nu vorbească nimeni? Cum se poate ca la Buzău, să se citească numai scrisoarea Episcopului Chesarie de către arhimandritul Eufrosin Poteca, delegatul său și directorul, să nu răspundă nimic? Și tot așà la Râmnicul Vâlcei....!

Am început cercetările și am făcut două descoperiri, cari mi-au produs cea mai mare bucurie.

La București a vorbit mai întâiu Ilarion, episcopul Argeșului din partea locotenenții mitropolitane și în urmă a vorbit Nifon Bălășescu.

II.

In Februarie 1836 a început să apară în București, în tipografia lui Eliade Rădulescu o gazetă literară și indu-

strială cu titlul «Muzeu național». In această gazetă, in numărul 4, pagina 15—18 găsesc cuvântarea episcopului Ilarion, pe care a rostit-o cu prilejul deschiderii Seminariului din București, în 2 Februarie 1836. Reproduc aici și această interesantă cuvântare.

„Luați invățătură ca nu cândva
„să se mânie Domnul, și să pe-
„riți din calea cea dreaptă."
David. Psalm 2-lea Stih 10-lea.

Iubiților școlari,

Omul se naște neînvățat și nedesăvârșit; dar, primitor de toată învățătura; el prin cea bună nu mai se sue la cunoștința științelor celor mai înalte și mai trebuincioase în societate, la cunoștința lui Dumnezeu, și a întreitelor sale datorii. Și așa prin virtuțile câștigate dintr'aceste cunoștințe, el ajunge la cea după putință desăvârșire, și fericire, pentru care este făcut. Iar învățătorul cel dintâi al hristianului fiind sfânta noastră credință, întemeiată asupra sfintelor scripturi, către învățătura acestora mână, socotesc, chemarea proroocească coprinsă în zicerea luată Tema cuvântării noastre, zicerc, carea fiind împărțită în trei părți, întâi «luați învățătură» adoua «ca nu cândva să se mânie Domnul» a treia «și să periți din calea cea dreaptă» într'atâtea părți cere ca și noi să împărțim această scurtă cuvântare, și cu tema ei să o încheem.

«Luați învățătură» strigă psalmistul. Cine vreodată zice, luați fără să dea? Dă supușilor să chemați chemătorul împărat, și le dă ceeace este mai de folos noroadelor și staturilor. Le dă învățătura «Luați învățătură» (zice) dar pentru ce? «Ca nu cândva să se mânie Domnul, și să periți din calea cea dreaptă.»

Dar oare la care învățătură chiamă de Dumnezeu alesul împărat? Oare la învățătura științelor și a meșteșugurilor cunoscute în veacul său? sau la cele izvodite și desvoltate de duhul omenesc în urmarea veacurilor celor după dânsul? Mie mi se pare că nu; căci, nici pentru lipsa acestora sau mâniat Dumnezeu pe cineva, nici întru înmulțirea lor au aflat altcevà noroadele, fără numai înmulțirea

trebuințelor; iar înmulțirea acestora, pentru puțin bine, de câte rele se făcu și să face născătoare! Unde dar? unde? arată-ne nouă, dumnezeescule cântăreț! la care învățătură chiamă strigarea ta? «Luați învățătură» la învățătura, zice, a cunoștinții de Dumnezeu, dela carele, și prin carele fiind toate, toate dela dânsa și într'însa se învață, și el este temeiul și sfârșitul a toată învățătura. Că cine (zice) m'au învățat pre mine să împărățesc preste oameni? La care școală, dacă nu la a cunoștinții de Dumnezeu, mi sau predat mie învățătura științei științelor, și a meșteșugului meșteșugurilor, știința cea mai grea decât toate, știința cârmuirii de norod? Cine, dacă nu Dumnezeu, este «cel ce învață mânile mele spre oștire, degetele mele spre războiu»? De unde eu poet? Care dascăl în cunoștința celor cerești m'au învățat, că «Cerurile spun mărirea lui Dumnezeu, și facerea mânilor lui o vestește tăria»? Acestea toate (zice) mi le-au învățat cunoștința de Dumnezeu, și la învățătura ei chem eu când strig «Luați învățătură». Mulțămitori pentru aceasta duhovniceștii tale trâmbițe cei de Dumnezeu însuflate. o proroc împărate! te rugăm mai adesea să ne răsune pe la urechi chemarea «Luați învățătură» căci acum cunoaștem cu adevărat la ce ne chiamă, și unde poate ea să le sue. Că nu este nimenea carele în primirea aceștii învățături cunoscând pre făcătorul său și al tuturor, să nu-și cunoască și înclinările. Și apoi, văzându-se supus treimei datoriilor sale, să nu-și plece inima și voința spre împlinirea lor. Acestea toate ce le și învață, și le învăță cuvântul mai înainte, dar însă, după ce «cuvântul trup s'a făcut, și s'au sălășluit între noi», mai luminat și mai aevea ni le-au învățat. El prin propoveduirea lui, arată nobilitatea neamului omenesc. El făcu cunoscută oamenilor rătăcirea la care duc simțirile. El învață pre oameni să se pogoare în inimile lor, ca să vază acolo, că nimic nu poate să le mulțumească, fără numai adevărul. El ne arată mărimea și sfințenia orândei noastre. El înfrățindu-se cu neamul omenesc, ne făcù pre noi hristiani, fii cerescului său și al nostru tată, precum și astăzi în dumnezeeasca sa Evanghelie singur mărturisì cu ceea ce au zis: «Adevăr zic vouă, cu cât ați făcut Unuia dintr'aceşti frați mai mici ai mei, mie ați făcut»; el pre noi hris-

tianii ne-au învățat, că niciodată nu vom fi mai mari, ca atunci, când trăind după legea ce ne-au dat, vom înceta de a tră` vieața această muritoare, atunci când ne va pune deadreapta sa, după nemincinoasa sa făgăduială, ce și astăzi ne dete, de va găsi în noi urmat moralul coprins în Evanghelia zilei. Hristianismul dar este școala tuturor virtuților; iar învățătorul este Evanghelia, plinirea și pecetea tuturor scripturilor dumnezeești, și învățătoarea acelui mai înalt moral; moral, de carele de să va ținea prietenul, prieteșugul lui va păși peste pragul mormântului; «mai mare decât aceasta dragoste nu poate cinevà să aibă, decât să-și pue sufletul său pentru prietenii săi», zice Domnul. Moral pre carele de-l vor urma casnicii vor aveà împreună șăzătoriu, în casă și la masa lor blagoslovitor pre cel ce și nunta și masa din Cana au blagoslovit, și împreună cu nuntașii la veselia de acolo sau ospătat. Moral pre carele de-l vor ținea și părinții și fiii, și stăpânii și slugile, și domnii și supușii și toate stările societăților hristianești, vor trage într'însele împărăția lui Dumnezeu. Că el singur a zis «Impărăția lui Dumnezeu in mijlocul vostru este» dar însă moral, carele trebue să fie întâiu învățat, apoi să se învețe de cei bisericești și rânduiți pentru ceata bisericească. Voi dar fiind chemați spre aceasta «luați învățătură» iubiților școlari, și mai vârtos luați, căci după chemare, două îngroziri să pun înaintea neascultătorilor în cele două părți următoare: întâiu «Ca nu cândva să se mânie Domnul.» Dintr'această ai luminat să dovedește că, pentru nimic alt nu să mânie Dumnezeu atât, ca pentru neascultare la chemarea către învățătura religiei; învățătura cea mai de folos în societate, învățătura cunoștinței de Dumnezeu, din carea izvorăște tot binele. Și de ne-am ispiti să adeverim aceasta cu dovezi, ar trebuì să punem înainte deschisă cartea tuturor neamurilor, și a veacurilor; dar ca nu prelungind, să eșim afară din hotarile scurtului nostru cuvânt, sărim la atreia parte a temii noastre carea apoi alăturând zice: «Și să periți din calea cea dreaptă.» Peire aduce în cea mai după urmă ne ascultarea la chemarea de sus, și urmata dintr'însa neînvățătură a religiei în mijlocul unui neam, lipsit de învățători bisericești învățați și datori s'o învețe poporului. Rătăcire și peire a-

duce cu adevărat, peire din calea cea dreaptă. Iar calea este Dumnezeu cel ce a zis: «Eu sunt calea și vieața, niminea nu vine la Tatăl fără numai prin mine.» Ca cum ar zice: eu sunt calea aceea de care mai înainte a scris David, și către a mea învățătură chiamă el când strigă: «Luați învățătură, ca nu cândva să se mânie Domnul, și să periți din calea cea dreaptă» și precum David spre luare de învățătură chiamă, așa Domnul nostru spre dare de învățătură mână pre sfinții săi ucenici și Apostoli când i-au trimis spre propoveduirea cuvântului adevărului »Mergând învățați, zice, toate limbile botezându-i pre dânșii, și învățându-i să păzească toate câte am poruncit vouă.» De la învățătură să încep datoriile celor bisericești, și într'însa să isprăvesc, cu «Mergând învățați» începe porunca dată lor, și cu «învățându-i pre dânșii să păzească» să inchee; de unde ni să dă să înțelegem, teoria, și pracsis ce trebue să aibă preotul, ca întâiu să cunoască, și să facă cunoscută prin catihism dogmaticeasca parte a teologiei; apoi să pășască către practică, și să înainteze către partea morală și pastorală. Vedeți iubiților, de câtă învățătură are trebuință preotul. «Luați dar învățătură» că și singur Domnul nostru izvorul învățăturii în vârsta voastră a făcut aceasta, atunci adică, când fiind de 12 ani s'au suit în biserică. Și stând în mijlocul dascălilor îi asculta și îi întreba pre dânșii. Și sfinții Apostoli 12 pescari săraci, și proști, învățați dela însuși Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos încungiurară lumea, străbătură marginile pământului, surpară idololatria, și toată superstiția; și învățară, pre neamuri o religie neînțeleasă cu mintea, și numai prin credință coprinsă în dogmele sale și strașnică în moralul ei. Ucenici ai acestora, hristianii cei dintâi unaltorat, au prăsit în mijlocul societăților hristianești învățătura sfintei noastre credințe, luată întâi de cei bisericești, apoi de dânșii predată poporenilor. Spre aceasta dar și pentru acest sfârșit fiind și voi chemați, iubiților școlari «Luați învățătură» luați învățătură vă strigă împreună cu David și Prea înălțatul nostru Domn, în suflet de același duh, de care a fost atunci mișcat acela, și îngrijat pentru mântuirea norodului său, precum eră atunci David pentru a neamului său. «Luați învățătură» vă stri-

găm și noi împreună cu toată cinstita ceată boerească și cu tot norodul. «Luați învățătură» vă strigă și cascle, părinții și poporanii voștri; într'o glăsuire tăcută spre învățătură vă chiamă și acest sfânt lăcas al tuturor sfinților pregătit, precum se vede, pentru voi de întâiul său ziditor, răposatul Mitropolit Antim Ivireanul, bărbat foarte învățat și iscusit, și întemeitor aici al meșteșugului tipografiei așăzată pe locul, deasupra căruia stați, și dela care însă avem cărți tipărite în vremea prea lăudatei sale păstorii. «Luați învățătură» vă strigă din mormînturile lor și răposații episcopi ai Argeșului Iosif și Grigorie, cel dintâi, al doilea ctitor al sfintelor case acestora, și amândoi luminatori nației cu cărțile tălmăcite și tipărite prin osteneala, osârdia și cheltuiala lor. Intr'acărora ceată înpreună stătători și răposații Mitropoliți Grigorie și Dionisie înaintașul acestuia, cu aceiași strigare vă chiamă, cel dintâi, la citirea cărților și tălmăcite și tipărite apoi și în dar date de dânsul. Iar cel de al doilea, la școala cea de dânsul întâi începută, și alăturată atunci lângă cea dela sf. Sava, apoi sprijinită și înaintată de cel dintâi, iar acum mai desăvârșit întemeiată, și regulată, precum se vede, de Prea înălțatul nostru Domn, carele înflăcărat de râvna îmbunătățirii atoată starea supușilor Măriei Sale, n'a putut suferi ca, subt a Măriei Sale înțeleaptă și părintească oblăduire, numai ceata bisericească să rămâe în ceeace au fost; ci i-au poruncit să se așeze vremelnicește aici în mânăstirea Antim metohul sfintei Episcopii Argeș Seminariul sfintei Mitropolii, carele să și deschide astăzi subt a Măriei Sale și a dumnealor prea cinstiților boeri stare de față, cu bună voința și blagoslovenia prea sfinților părinți Episcopi cârmuitorii sfintei Mitropolii, și după nepregetata silință și nevoință a dumnealui marelui logofăt al bisericeștilor. Nevoiți-vă dar iubiților școlari, să dați roduri vrednice ostenelilor și nădejdilor noastre în clădirea aceștii sfinte așăzări. Siliți-vă să dați dovezi de procopseală arvunitoare Dumnezeescului dar, gata să pogoare la vreme pre capetele voastre, și prin voi să se împărtășască pravoslavnicului norod al aceștii de Dumnezeu păzite țări, ca și voi mergând odată, după ce veți învăță, întâi să învățați, apoi să lucrați, botezând și învățând toate câte Domnul atunci a

duce cu adevărat, peire din calea cea dreaptă. Iar calea este Dumnezeu cel ce a zis: «Eu sunt calea și vieața, niminea nu vine la Tatăl fără numai prin mine.» Ca cum ar zice: eu sunt calea aceea de care mai înainte a scris David, și către a mea învățătură chiamă el când strigă: «Luați învățătură, ca nu cândva să se mânie Domnul, și să periți din calea cea dreaptă» și precum David spre luare de învățătură chiamă, așa Domnul nostru spre dare de învățătură mână pre sfinții săi ucenici și Apostoli când i-au trimis spre propoveduirea cuvântului adevărului »Mergând învățați, zice, toate limbile botezându-i pre dânșii, și învățându-i să păzească toate câte am poruncit vouă.» De la învățătură să încep datoriile celor bisericești, și într'însa să isprăvesc, cu «Mergând învățați» începe porunca dată lor, și cu «învățându-i pre dânșii să păzească» să închee; de unde ni să dă să înțelegem, teoria, și pracsis ce trebue să aibă preotul, ca întâiu să cunoască, și să facă cunoscută prin catihism dogmaticeasca parte a teologiei; apoi să pășască către practică, și să înainteze către partea morală și pastorală. Vedeți iubiților, de câtă învățătură are trebuință preotul. «Luați dar învățătură» că și singur Domnul nostru izvorul învățăturii în vârsta voastră a făcut aceasta, atunci adică, când fiind de 12 ani s'au suit în biserică. Și stând în mijlocul dascălilor îi asculta și îi întreba pre dânșii. Și sfinții Apostoli 12 pescari săraci, și proști, învățați dela însuși Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos încungiurară lumea, străbătură marginile pământului, surpară idololatria, și toată superstiția; și învățară, pre neamuri o religie neînțeleasă cu mintea, și numai prin credință coprinsă în dogmele sale și strașnică în moralul ei. Ucenici ai acestora, hristianii cei dintâi unaltorat, au prăsit în mijlocul societăților hristianești învățătura sfintei noastre credințe, luată întâi de cei bisericești, apoi de dânșii predată poporenilor. Spre aceasta dar și pentru acest sfârșit fiind și voi chemați, iubiților școlari «Luați învățătură» luați învățătură vă strigă împreună cu David și Prea înălțatul nostru Domn, în suflet de același duh, de care a fost atunci mișcat acela, și îngrijat pentru mântuirea norodului său, precum era atunci David pentru a neamului său. «Luați învățătură» vă stri-

găm și noi împreună cu toată cinstita ceată boerească și cu tot norodul. «Luați învățătură» vă strigă și casele, părinții și poporanii voștri; într'o glăsuire tăcută spre învățătură vă chiamă și acest sfânt lăcas al tuturor sfinților pregătit, precum se vede, pentru voi de întâiul său ziditor, răpos tul Mitropolit Antim Ivireanul, bărbat foarte învățat și iscusit, și întemeitor aici al meșteșugului tipografiei așăzată pe locul, deasupra căruia stați, și dela care însă avem cărți tipărite în vremea prea lăudatei sale păstorii. «Luați învățătură» vă strigă din mormînturile lor și răposații episcopi ai Argeșului Iosif și Grigorie, cel dintâi, al doilea ctitor al sfintelor case acestora, și amândoi luminători nației cu cărțile tălmăcite și tipărite prin osteneala, osârdia și cheltuiala lor. Intr'acărora ceată împreună stătători și răposații Mitropoliți Grigorie și Dionisie înaintașul acestuia, cu aceiași strigare vă chiamă, cel dintâi, la citirea cărților și tălmăcite și tipărite apoi și în dar date de dânsul. Iar cel de al doilea, la școala cea de dânsul întâi începută, și alăturată atunci lângă cea dela sf. Sava, apoi sprijinită și înaintată de cel dintâi, iar acum mai desăvârșit întemeiată, și regulată, precum se vede, de Prea înălțatul nostru Domn, carele înflăcărat de râvna îmbunătățirii atoată starea supușilor Măriei Sale, n'a putut suferi ca, subt a Măriei Sale înțeleaptă și părintească obláduire, numai ceata bisericească să rămâe în ceeace au fost; ci i-au poruncit să se așeze vremelnicește aici în mânăstirea Antim metohul sfintei Episcopii Argeș Seminariul sfintei Mitropolii, carele să și deschide astăzi subt a Măriei Sale și a dumnealor prea cinstiților boeri stare de față, cu buna voința și blagoslovenia prea sfinților părinți Episcopi cârmuitorii sfintei Mitropolii, și după nepregetata silința și nevoință a dumnealui marelui logofăt al bisericeștilor. Nevoiți-vă dar iubiților școlari, să dați róduri vrednice ostenelilor și nădejdilor noastre în clădirea aceștii sfinte așăzări. Siliți-vă să dați dovezi de procopseală arvunitoare Dumnezeescului dar, gata să pogoare la vreme pre capetele voastre, și prin voi să se împărtășască pravoslavnicului norod al aceștii de Dumnezeu pázite țări, ca și voi mergând odată, după ce veți învăță, întâi să învățați, apoi să lucrați, botezând și învățând toate câte Domnul atunci a

poruncit prin graiu învățătorul sfinților săi Ucenici și Apostoli, și vouă acum vă va porunci în sfintele scripturi, și în așăzământurile maicii noastre Biserici; și așa credem că să va adeveri și intru voi următoarea făgăduială adeverită în sfinții Apostoli atunci. «Și iată eu cu voi sunt până la sfârșitul veacului.» Pe temeiul credinței, al dragostei, și al nădejdii către făgăduitoriul Dumnezeu, veți dobândi și voi făgăduința păzită până astăzi în Biserica lui Hristos. Străduiți-vă numai cu iubire de osteneală neobosită, să arătați adevărată chemarea voastră, chemare Dumnezeiască, chemare sfântă, chemare Domnească și păstorească, chemare de un neam întreg; dar chemare atât de folositoare pentru ascultători, cât și de ingrozitoare pentru neascultători.

«Luați învățătură ca nu cândva să se mânie Domnul și «să periți din calea cea dreaptă.»

(Va urma).

G...

SINEDRIUL.

Sunt aproape o mie nouă sute de ani decând căpeteniile religioase ale poporului iudeu, adunate în sinedriu, au rostit cea mai nedreaptă hotărîre ce s'a pronunțat vreodată pe pământ, decând sângele nevinovat al Fiului lui Dumnezeu și al Omului a curs în valuri de pe crucea înfiptă pe vârful Golgotei, pentru ca să spele prin nevinovăția sa, vinovăția tuturor fiilor oamenilor, să împace făptura cu Făcătorul său, și să restabilească legătura dintre cer și pământ. Cu inima sfâșiată de durere sărbătorește întreaga suflare creștină în fiecare an aducerea aminte de chinurile mântuitoare cari au precedat și urmat hotărîrea sinedriului pentru osândirea la moarte a Mântuitorului lumii.

La lumina palidă a făcliilor ce împodobesc deniile ace-

stei triste sărbători și cu toată seriositatea ce impune amintirea celei mai sguduitoare drame ce s'a produs cândva în omenire, să cercetăm organizarea, rolul și atribuțiile ce aveà acel faimos tribunal—sinedriul—care a osândit la moarte pe cel fără de moarte.

Obârșia sinedriului nu se cunoaște. Tradițiunea iudaică o pune în sfatul celor 70 de bătrâni cu cari Moisì conducea poporul (Numeri 11, 16—17), dar între unul și altul nu e altă asemănare decât aceea a numărului membrilor, căci după moartea lui Moisì nu se mai pomenește nimic și niciodată despre existența unui asemenea sfat, ceeace e dovada sigură că el fusese un sfat personal al lui Moisì. «Bătrânii»—despre cari se amintește de câtevà ori în Regi și în Ezechiel și de mai multe ori în Esra, ca reprezentanți ai poporului—n'aveau o organizațiune asemănătoare cu a sinedriului, pentru ca să se poată vedeà în instituția lor obârșia sinedriului. Mai lesne s'ar puteà pune origina sinedriului în tribunalul suprem rânduit de Iosafat din preoți, leviți și căpetenii de triburi (II Cronici 19, 8) și ale cărui urme le aflăm dejà în Deuteronom (17, 8 urm. 19, 16 urm.), dar lipsește cu desăvârșire continuitatea istorică între acest tribunal și sinedriul de mai târziu. Sinedriul n'a existat și n'a putut fi instituit nici la întoarcerea iudeilor din robia Babilonului, pentrucă în acest caz s'ar amintì de el în cărțile lui Esra și Neemia, ceeace nu se face. Se pare dar că e cevà sigur, că o instituție de felul sinedriului n'a existat în epoca persană din istoria poporului iudeu, ci abià în epoca greacă[1] și anume pe timpul regelui Antioh cel Mare (223—187 a Chr.). Numele sub care o întâlnim această primă dată este de γερουσία.[2] Curând după acea γερουσία e 'des pomenită în

[1] Schurer, Lehrbuch der neutestamentlichen Zeitgeschichte, p. 407; Isidor de Onciul, Manual de Arheologia biblică, pag. 337.

[2] Iosef Flaviu, Antichitățile iudaice, XII, 3, 3.

epoca și în cărțile Macabeilor, precum și în cartea Iudit.[1] Cu ea sunt acum identici, cum rezultă din cărțile Macabeilor, bătrânii poporului = πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ. Motivele cari au determinat, împrejurările în cari s'a creat și persoana de al cărui nume se leagă înființarea acestei instituții sunt necunoscute.[2] Părerea că ea s'ar fi născut din marea sinagogă—care constă din 120 de membri, s'a înființat pe timpul lui Esra și al lui Neemia și a durat până la începutul epocii grecești[3]—este foarte puțin probabilă. Mai de crezut e că sinedriul și-ar datorà origina Ptolemeilor, cari au căutat să atragă de partea-le nobilimea ierusalemiteană acordându-i exercitarea drepturilor politice pe cari le avea sinedriul.[4]

In timpul stăpânirii romane sinedriul și-a păstrat existența, ba chiar din acest timp avem cele mai multe și mai sigure date despre el. Insuș numele de συνέδριον pare a datà tot din acest timp, căci se întâlnește pentru prima dată în psalmii ziși ai lui Solomon, compuși pe vremea lui Pompeiu (63—48 a. Chr.) și a doua oară în timpul lui Cezar (anul 47 a. Chr.), când Herodes se înfățișă înaintea sinedriului.[5]

Noul Testament pomenește adesea de sinedriu. De el a fost judecat și osândit Mântuitorul, înaintea lui au fost târîți de mai multe ori sfinții apostoli, îndeosebi sfinții Petru și Ioan, precum și arhidiaconul Ștefan și sfântul Pavel. Numele ce-i se dă în Noul Testament este de regulă sinedriu. Numai o singură dată se numește γερουσία (Acta *5*, 21) și de două ori πρεσβυτέριον (Luca *22*, 66 și Acta *22*, 5). Iosef Flaviu îl numește συνέδριον și βουλή, iar în

[1] Schürer, op. cit. p. 408.
[2] Israel Ielski-Goldin, Die innere Einrichtung des grossen Synedrions zu Ierusalem, p. 19.
[3] H. L. Strack, articolul Synagogen din Realencyklopädie.
[4] Kuenen, la Schürer op. cit.
[5] Iosef Flaviu, Antichități XIV, 9, 3—5.

Mișna poartă numele de sanhedrin ghedola sau de beth din hagadol.

Ca instanță judecătorească supremă, a cărui autoritate erà recunoscută de toți iudeii nu numai din hotarele Palestinei, ci și de cei din diaspora, a dăinuit sinedriul până la dărâmarea Ierusalimului și a templului (anul 70 d. Chr.). Afară de acest sinedriu, de sinedriul cel mare, existau și alte sinedrii mai mici san locale, cari aveau aceeaș organizațiune și aproape aceleași drepturi, numai că teritoriul peste care se întindeà autoritatea lor erà mai restrâns și se compuneau numai din 23 de membri. [1]

Numărul membrilor sinedriului erà—după datele Mișnei—de 70, afară de președinte și rațiunea pe care el se întemeià erà tradițiunea despre cei 70 de bătrâni, cari formau sfatul lui Moisì. Incă din vechime s'a contestat acest număr. Astfel rabinul Iehuda socotià că sinedriul consta din 69 de membri și cu președintele 70. Părerea lui este răsturnată de Talmud, care vorbește pretutindeni de 71 de membri, pe lângă care este de adăogat că numărul de 70 este număr cu soț, care nu erà admis în organizația nici unei instanțe judecătorești, pentru ca să se evite paritatea de voturi. De această imposibilitate de drept și de fapt se lovește și părerea răposatului Onciul, care afirmă că sinedriul ar fi avut 72 de membri. Wellhausen a susținut că sinedriul ar fi constat numai din 47 sau 45 de membri,[2] Susținerea sa se întemeiază pe înțelegerea greșită a unui text din Iosef Flaviu și a fost combătută cu succes de Schürer.[3] Tot atât de slabe sunt și susținerile lui Keil și Kuenen în această privință.[4] Pentru numărul de 70 avem pe lângă atestațiunile Talmudului, și afirmațiunile sigure

[1] Strack, locul citat.

[2] In lucrarea sa Die Pharisäer und Sadducaer, la I. Ielski-Goldin, op. cit.

[3] Geschichte des judischen Volkes, p. 151.

[4] Schurer, Lehrbuch etc. p. 409.

ale lui Iosif Flaviu. Mai întâi el numeşte sfatul celor 70 de bătrâni din jurul lui Moisì γερουσία, nume pe care-l dă şi sinedriului, după toată probabilitatea, pentrucă amândouă constau din acelaş număr de membri şi aveau cam aceleaşi atribuţiuni.[1] Apoi tot el relatează că Galileia erà administrată în anii 66 — 67 d. Chr. de 70 de bătrâni «după modelul sfatului suprem din Ierusalim,»[2] iar că în anul următor zeloţii—dupăce înlăturară autorităţile romane—instituiră în Ierusalim un colegiu de 70 de bărbaţi din poporul de jos, ca să judece pe un oarecare Zaharia, fiul lui Baruh, care erà învinuit de purtare nepatriotică.[3] In sfârşit tot Iosef povesteşte despre Varus, pe care Agripa II îl pusese guvernator al Cezareei, că voind să se scape de familiile nobile dintre iudei, cari-i stau în cale, chemă la sine, sub un pretext bine chibzuit, «pe cei 70 de fruntaşi ai lor» şi-i ucise pe toţi.[4] Din toate aceste locuri, în cari se întâlneşte numărul de 70, rezultă cu siguranţă că sinedriul constà din 70 de membri, plus preşedintele, cum se spune în Mişna. Obiceiul de a nu numărà pe preşedinte între membri, îl confirmă tot Iosef.

Cu privire la *preşedintele sinedriului* stau faţă în faţă două păreri: una care se sprijine pe Noul Testament şi pe Iosif Flaviu şi alta care are de bază Talmudul şi literatura talmudică.

După prima părere, admisă şi susţinută de cei mai mulţi teologi şi ebraişti, preşedintele sinedriului erà marele preot. După a doua părere, susţinută mai numai de rabini, sinedriul aveà un preşedinte şi un vicepreşedinte, ambii aleşi dintre cei mai renumiţi învăţători de Lege sau rabini ai vremii lor. Cel dintâi purtà titlul de *nasì*=prinţ,

---

[1] Iosef, Antichităţi... XIII; 5; 8.
[2] Iosef, Bellum Judaicum II, 20, 5; Vita 14.
[3] Idem, Bellum Judaicum IV, 5, 4.
[4] Idem, Vita 11; Bellum Judaicum II, 18, 6.

iar cel de al doilea de *ab beth din*=tatăl casei de judecată sau al tribunalului.

Iosef Flaviu, care a trăit in vremea când sinedriul există încă şi care a cunoscut personagiile mai de seamă dintre connaţionalii săi, nu pomeneşte de nici un învăţător de Lege, care să fi fost preşedinte al sinedriului, cu toate că pe vremea sa şi cu puţin mai înainte au trăit iluştrii învăţători de Lege: Şamai, Hilel şi Gamaliel, cari ar fi trebuit să fie investiţi cu demnitatea de preşedinţi ai sinedriului, dacă într'adevăr ar fi fost obiceiul ca acesta să se ia dintre învăţători de Lege. Dimpotrivă, oridecâteori este vorba de preşidenţia sinedriului şi chiar şi în alte ocaziuni însemnate, Iosef pune înainte pe marele preot ca şef suprem sau căpetenie atât religioasă, cât şi politică. El ascrie marelui preot, atât în teorie, cât şi în faptă, cele mai mari drepturi şi privilegii. Astfel el scrie că după exilarea lui Arhelau «întâietatea peste popor fu încredinţată arhiereilor»,[1] că «marele preot are îndatorirea de a observà aplicarea legilor, a judecà pricinile şi a pedepsì pe cei vinovaţi»[2] şi că «Moisì a rânduit, ca în cazul când sinedriile locale nu se pronunţă definitiv într'un proces, acesta să fie adus la Ierusalim şi, adunându-se arhiereul şi profetul şi sinedriul, să hotărască.»[3] Aceste drepturi se conferiseră marelui preot în chip formal încă din vremea Macabeilor, căci în plebiscitul prin care se declară de ereditare în familia lui Simon Macabeul demnităţile de prinţ şi de mare preot, citim: «că nimănui nu i e îngăduit să se împotrivească poruncilor sale, ori să convoace vre o adunare în ţară fără învoirea lui».[4].

In puţinele locuri în cari Iosef vorbeşte anume de şe-

---

[1] Antichităţi XX, 10.
[2] Contra Apionem II, 23.
[3] Antichităţi IV, 8, 14.
[4] I Macabei 14, 44.

dinţele sinedriului găsim ca preşedinte numai pe marele preot. Astfel în anul 47 a. Chr. marele preot Hircan II, prezidează sinedriul care judeca pricina lui Irod, iar în anul 62 d. Chr., Ananus cel Tânăr presidează şedinţa sinedriului în care fu osândit la moarte sfântul Iacob, Fratele Domnului.[1]

Că marele preot erà căpetenie politică chiar pe timpul lui Irod cel Mare, care concentrase în mâna sa de despot toată puterea, se vede din următoarele două fapte: In anul 35 a. Chr. Irod depune pe marele preot Ananel, pentrucă nu-i plăceà atitudinea lui, şi ridică la această demnitate pe Aristobul, cel din urmă Hasmoneu. Relatând acest fapt, Iosif scrie: «Ἡρώδης (τρίτος) ἀντιπαρέδωκε τὴν ἀρχὴν Ἀριστοβούλῳ, τῷ παιδί.» Prin «τὴν ἀρχὴν» se înţelege atât întâietatea sau preşedenţia în sinedriu, cât şi o urmă cel puţin de putere politică, răspunderea pentru purtarea iudeilor faţă de rege şi de autoritatea romană îngenere. Aceasta ne o dovedeşte mai limpede al doilea fapt. Cu câtevà zile mai nainte de moartea lui Irod, discipolii învăţătorilor de Lege Iuda Sarifai şi Mateiu Margaloti dădură jos de deasupra porţii celei mari a templului, un vultur de aur pus acolo din ordinul lui Irod, ca simbol al stăpânirii romane. Irod făcu răspunzători de aceasta pe sinedrişti, cari numai cu greu se putură desvinovăţi. Totuş marele preot Matias fu depus din demnitatea sa şi în locu-i fu înălţat Ioazar.[2] Sunt apoi şi alte locuri în Iosef, din cari rezultă că marele preot erà preşedinte al sinedriului şi conducător al poporului.[3]

In Noul Testament se întâlneşte relativ des şi atât de lămurit că arhiereul stă în fruntea sinedriului, încât unii autori au crezut chiar că preşedintele sinedriului purtà ti-

---

[1] Schurer şi Ielski Goldin, lucrările citate pag. 412 şi 23.
[2] Iosef Antichităţi XVII, 6, 3.
[3] Antichităţi XX, 9, 1 şi XX, 10.

tlul de arhiereu chiar când nu eră arhiereu, ceeace desigur e fals. Astfel arhiereii (căpeteniile claselor preoţeşti) şi bătrânii poporului se adunară în curtea arhiereului Caiafa—preşedintele sinedriului—şi se sfătuiră, ca prin amăgire să pună mâna pe Iisus şi să-l omoare.[1] Soldaţii şi mulţimea cari prinseră după aceea pe Iisus îl duseră tot la arhiereul Caiafa, unde erau adunaţi învăţătorii de Lege şi bătrânii.[2] Când sfântul Pavel fu dus înaintea sinedriului, arhiereul Anania porunci să-l bată peste gură, ceeace făcu pe Pavel să-l numească «perete spoit».[3] Când cei dimprejur se indignară că Pavel a insultat pe arhiereu, el se desvinovăţi spunând că n'a ştiut că acesta eră marele preot şi adaogă: «Scris este că pe căpetenia poporului (τὸν ἄρχοντα τοῦ λαοῦ) nu o vei vorbì de rău.»[4] Marele preot este numit aci ἄρχων sau nasi, prinţ.

Arhiereul care presidă sinedriul eră de obiceiu arhiereul în funcţiune. Aşà erau Caiafa, pe timpul patimilor Domnului şi Ananias, pe timpul judecării sfântului Pavel. Despre amândoi Iosif spune că erau arhierei în funcţiune în acele timpuri. Ducerea lui Iisus înaintea lui Ana, care nu mai eră arhiereu, nu e o dovadă că arhiereii scoşi din funcţiune ar fi putut fi preşedinţi ai sinedriului, căci depoziţia ce se luă aci Mântuitorului are caracter privat. Tot astfel nu se poate invocà în sprijinul acestei susţineri nici faptul că Ananus sau Ana cel tânăr, din timpul războiului iudaic, se află în fruntea afacerilor, deşi eră depus din arhierat,[5] pentrucă atunci erau împrejurări anormale şi Ana primise această însărcinare printr'un plebiscit, la începutul revoluţiunii.[6] In sfârşit nu dovedeşte aceasta nici amint-

[1] Mateiu XXVI, 3.
[2] Idem XXVI, 57.
[3] Faptele Apostolilor XXIII, 3.
[4] Idem XXIII, 5.
[5] Antichităţi XX, 9, 1; De bello iudaico II, 20, 3, 22, 1, IV, 3, 7; Vita 38, 39, 44, 60.
[6] De bello XX, 3.

rea de Faptele Apostolilor (IV, 6) a fostului arhiereu Ana în fruntea sinedriului, căci aci, ca și la Luca III, 2 și în locurile paralele, Ana este numit înaintea lui Caiafa, arhiereul în funcțiune, pentrucă el (Ana) era o persoană cu mai multă influență decât Caiafa.

Despre vrun învățător de Lege care să fi fost președintele sinedriului nu se pomenește niciodată în Noul Testament, deși ocaziunea n'ar fi lipsit. Astfel, Faptele Apostolilor, vorbind de apărarea pe care Gamaliel o luă sfinților apostoli în sinedriu, cu toată lauda ce-i aduc pentru aceasta, îl numesc simplu «un fariseu=φαρισαῖος τις.[1]

De necunoaștere a adevăratei organizațiuni a sinedriului nu pot fi bănuiți nici sfinții autori ai Noului Testament, nici Iosef Flaviu, după cum nu se poate presupune nici că ar fi avut vrun interes ca să denatureze faptele, căci chiar dacă ar fi trecut sau ar trece cuiva prin minte o asemenea bănuială, ea s'ar topi în fața deplinei concordanțe dintre afirmațiunile lui Iosif și ale scriitorilor Noului Testament, când între unul și ceilalți nu s'ar fi putut stabili nici o înțelegere.

Istoria confirmă la rândul ei spusele Noului Testament și ale lui Iosif. Dela hasmoneul Ionatan (anul 152 a Chr.), care primi demnitatea de mare preot dela Alexandru Balas, până la moartea lui Antigon, cel dinurmă rege hasmoneu—esceptând numai pe Salomea Alexandra (79-70 a. Chr.), marele preot a fost și prinț, iar dela Aristobul, rege. Când iudeii își pierdură independența politică și fură supuși de Pompeiu Romanilor, deși puterea regală o exercită Antipatru și fiii săi Fasael și Irod, totuș marele preot de atunci, nefastul pentru neamul său Hircan II, păstră pelângă titlul de mare preot și pe cel de prinț și avù, deși numai cu numele, și προστασία τοῦ ἔθνους. Aceeaș

[1] Faptele Apostolilor V, 34.

situațiune și acelaș rol a avut marele preot și în tot timpul domniei lui Irod și după aceea până la răscola iudeilor și dărâmarea Ierusalimului și desfințarea statului lor, cum se vede din Noul Testament și din Iosef Flaviu.

Este dar mai presus de orice îndoială că marele preot sau arhiereul erà președintele sinedriului. Pentru a se puteà susține sinedriul Talmudului, în care marele preot n'aveà cuvânt, ar trebuì răsturnată—cum zice Wellhausen—întreaga istorie a iudeilor.

Cu toate acestea nu trebue trecut cu ușurință—cum s'a făcut în cea mai mare parte până acum—peste a doua părere, întemeiată pe Talmud și îndeosebi pe Mișna. Cei mai de seamă teologi și rabini, precum de pildă Kuenen, Wellhausen, Hoffmann, Geiger ș. a. cari s'au ocupat cu această chestiune, au luat acestei păreri toată tăria, formulând următoarea explicare: Mișna, luând naștere într'o vreme când sinedriul nu mai existà de mult, privește și-și înfățișează trecutul în icoana prezentului. Devremece în timpul când s'a compus ea, marea sinagogă erà instituția care rezumà în sine toate drepturile religioase și politice ce mai rămăseseră iudeilor, ea (Mișna) își reprezintă organizația sinedriului în totul la fel cu a marei sinagoge. Devremece apoi marea sinagogă aveà în frunte, ca președinte, un rabin, cu titlul de nasì și un vicepreședinte cu titlul de ab-beth-din, s'a presupus că aceste demnități au existat și în sinedriu, pecând în realitate nasi și ab-beth-din n'ar fi fost decât căpeteniile, conducătorii sinagogei, iar nu ai sinedriului.

Marele rol pe care l-au jucat învățătorii de Lege, cari au purtat aceste titluri, în însuș timpul în care a existat sinedriul, numeroasele și importantele norme de vieață religioasă, morală și socială pe cari unii din ei le-au stabilit și despre cari Talmudul dă mărturii numeroase, sunt dovadă sigură că ei nu erau persoane private, învestite

numai cu autoritatea morală pe care le-o da reputația lor de cunoscători ai Legii, de căpetanii școlare, ci sunt un indiciu neîndoios, că au trebuit să dețină și o bună parte din autoritatea religioasă, politică și socială de drept și de fapt, să fi făcut parte din cel mai înalt organ al acestei autorități, din sinedriu și încă să fi avut în el un loc de frunte.

Nu trebue apoi uitat că sinedriul erà nu numai o înaltă autoritate politică—cea mai înaltă nu, pentrucă în timpul dominațiunii romane erà subordonat regelui—ci și suprema instanță judecătorească și organul Legii, «temelia Legii orale», cum îl numește Maimonide, laboratorul în care Legea se acomodà vieții practice și vieața practică Legii, în care se păstrà, se aplicà și se continuà tradițiunea și că pentru acest scop se simțià neapărată trebuință de perfecți cunoscători ai Legii, cari se găsiau în rândurile învățătorilor de Lege. Cei mai mulți învățători de Lege erau însă laici, deși nu lipsiau și printre clerici. Totuș, pentrucă preoții erau mai mult saducei și pentrucă secta lor nu recunoștea tradițiunea și prețuià mai mult politica decât Legea, deaceea învățătorii de Lege laici-aparținând în mare majoritate sectei fariseilor—câștigau dintr'o zi într'alta mai multă vază în ochii poporului. Când statul iudaic fu desființat, secta saduceilor trebuì să dispară, pe deoparte pentrucă nu mai puteà urmărì unul din scopurile ei, politica, iar pe dealtă parte pentrucă erà rău privită de iudei din cauza prieteniei ce arătase întotdeauna romanilor. Fariseii—și implicit învățătorii de Lege—se ridicară și mai sus în cinstea de care se bucurau înaintea poporului. Ca atare ei trebuiau să câștige și în sinedriu un rol precumpănitor. Așà se făcu că ab-beth-dinul, care se recrutà întotdeauna din mijlocul lor, ajunse să fie un personagiu cu mai multă greutate și autoritate chiar decât nasì, pe care-l lăsà în umbră în multe privințe. In

măsura în care drepturile politice ale iudeilor se reduceau și deci și autoritatea sinedriului, ca organ politic, scădea, în aceeaș măsură autoritatea lui morală și religioasă și deci a ab-beth-dinului creștea. Incapacitatea și slugărnicia marilor preoți din timpul stăpânirii romane contribuiră deasemeni mult la ridicarea prestigiului ab beth-dinului, iar după desființarea regatului, când prezidarea sinedriului de către marele preot încetă cu totul, dimpreună cu sinedriul, ab beth-dinul nu numai că rămase singur președinte al marei sinagogi, care luă locul sinedriului, ci i-se încredința și exercitarea tuturor drepturilor ce mai rămăseseră poporului. Din această cauză i-se dete încurând și titlul de nasì sau etnarh, titlu care deveni ereditar pentru ab-beth-dinii din neamul lui Hilel, pentrucă acesta făcea parte din tribul lui Iuda, care avea să poarte —potrivit profeției lui Iacob—sceptrul regal pânăce va veni Mesia pe care iudeii il așteaptă încă.

Prezidarea sinedriului de un nasì și de un ab-beth-din rezultă limpede din organizația ce avea la început marea sinagogă din Iabuc, înființată de rabinul Iohanan ben Zaccai, cu invoirea împăratului Titu, după dărâmarea Ierusalimului și a templului, cu scopul de a înlocui sinedriul în toate atribuțiile lui, minus cele politice. Tot din vieața acestei sinagoge se vede și dobândirea mai târziu de către ab-beth-din a titlului de nasì sau etnarh.

Sfinții evangheliști și Iosef Flaviu nu contrazic Talmudul cu privire la președintele sinedriului. Ei afirmă numai că președinte era marele preot, care purtà titlul de nasì. Această afirmațiune e fapt sigur și necontestat nicăeri și de nimeni în Talmud. Prinurmare asupra acestui punct nu mai încape nici o discuțiune. Talmudul, respective Mișna, vorbește însă și de un vicepreședinte, de ab-beth-din, —care e prezentat într'o lumină atât de favorabilă, că el pare a fi președinte, chiar singurul președinte, ceeace de

fapt şi ajunge cu timpul în marea sinagogă—despre care Iosef Flaviu şi Noul Testament nu pomenesc nimic.

Deslegarea enigmei este uşor de dat după cele spuse mai sus.

Sinedriul aveà două feluri de atribuţii bine definite şi distincte: politice şi religioase. Ca atare el aveà două secţiuni corespunzătoare şi fiecare din ele-şi aveà preşedintele ei. Secţia politică erà prezidată de marele preot, iar secţia religioasă de un învăţător de Lege. Cel dintâi purtà titlul de «prinţ», cel de al doilea de «tată al casei dreptăţii». Din punct de vedere politic aveà mai mare importanţă marele preot, din punct de vedere religios rabinul. Intr'o vreme marele preot lăsà în umbră pe rabin, mai târziu rabinul a lăsat în umbră pe marele preot, ba chiar i-a luat locul cu totul. După cum se aveà în vedere latura politică sau cea religioasă a activităţii sau atribuţiilor sinedriului, se amintià de marele preot sau de rabin ca preşedinte al sinedriului. Iosef Flaviu n'a scris istoria sa pentru iudei, ci pentru romani şi îndeosebi pentru împăratul roman, deaceea amintind despre sinedriu—despre care vorbeşte numai în treacăt, fără a-i descri întreaga lui organizare—are în vedere latura lui politică. Deaceea pomeneşte de preşedintele secţiei politice, de marele preot, ca preşedinte al sinedriului. Mişna dimpotrivă nu se interesează de latura politică, ci numai de cea religioasă.

Tradiţiunile vechi şi sfinte, vieaţa după Lege, sau cu un cuvânt desvoltarea culturală şi mai ales cea religioasă a poporului formează obiectul preocupărilor ei. Regii nu o interesează câtuş de puţin. De aceea nici nu pomeneşte decât de doi din ei, de Hircan I şi de Agripa I, de cel dintâi ca autor al unor dispoziţiuni religioase, de cel de al doilea ca om pios şi modest. Tot astfel n'o interesează nici numele şi persoana marilor preoţi, căci deşi vorbeşte într'un tratat întreg despre datoriile lor, totuş nu pomeneşte numele niciunuia.

E dar foarte natural ca Mişna să socotească pe ab-beth-din de preşedinte al sinedriului.

Dacă la judecarea şi osândirea Mântuitorului sinedriul a fost prezidat de marele preot al timpului, de Caiafa, lucrul se explică prin latura politică a procesului înscenat dumnezeescului Invăţător, căci iudeii-l acuzau că el s'ar fi numit pe sine împărat. Totastfel şi cu sfinţii apostoli în genere şi cu sfântul apostol Pavel îndeosebi.

(Va urmă).

I. Mihălcescu.

Legile organice ale Bisericii Regatului Greciei.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XXXIX No. 11.)

Legea organică a constituirei Sf. Sinod din Grecia, care a fost făcută îndată după dobândirea autocefaliei, şi care este în vigoare şi astăzi, este următoarea.

Legea No. 201 [1]

Lege organică a Sfântului Sinod al Bisericei Greciei

OTHON

Din mila lui Dumnezeu Rege al Greciei.

Având în vedere votul Comerei şi al Senatului ordonăm:

Art. 1.—Biserica autocefală ortodoxă a Greciei, fiind membru al Bisericii ortodoxe, una, sfântă sobornicească şi apostolică, se compune din toţi locuitorii regatului, cari cred în Christos şi mărturisesc sfântul simbol al credinţei, şi cred şi ţin toate câte crede şi ţine, sfânta Biserică Ortodoxă de Răsărit a lui Christos, al cărui cap şi condu-

[1] In Grecia legile poartă numere în ordinea cum a fost votate de când a început a se legifera în această Ţară.

cător este Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Christos. Ea se administrează spiritualmente de arhierei canonici, şi păstrează întocmai ca şi toate celelalte Biserici omodoxe (de aceiaşi credinţă) ale lui Christos sfintele canoane apostolice şi sinodiceşti şi sfintele tradiţiuni.

Art. 2.—Cea mai înaltă autoritate bisericească în regat este sinodul permanent, purtând numele: Sfântul Sinod al Bisericei Greciei. El îşi are sediul totdeauna în capitala regatului, şi are sigiliul său propriu, în mijlocul căruia este incrustat semnul cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci, iar împrejur, cuvintele: Sfântul Sinod al Bisericei Greciei.

Art. 3.—Sfântul Sinod se compune din cinci membri cu vot deopotrivă, dintre arhierei Regatului, care au episcopie, dintre cari unul este preşedinte, iar cei patru membri. Preşedinte este totd'auna, arhiereul care îşi are scaunul în capitala Regatului, fiind Mitropolit. Iar membri sunt chemaţi succesiv de Guvern, după ordinea vechimei în hirotonie arhierească, păstrându-şi fiecare şi la şedinţe ordinea gradului său.

In fiecare an membri sinodului se reîntorc la eparhiile lor, întru cât guvernul nu reţine mai departe pre vreunul din ei, dar ei nu pot sta mai mult ca doi ani.

In lipsa preşedintelui, sau când el nu poate luà parte la şedinţe, îl înlocueşte la şedinţe cel care urmează imediat după el în ordinea gradului său. In cazul când este nevoe a se complecta locul vreunui membru al sinodului, guvernul chiamă pe cel care urmează dintre arhierei, ţinându-se seamă de ordinea mai sus stabilită.

Periodul sinodic anual se începe la 1 Septembrie al fiecărui an.

Art. 4.—Preşedintele şi membri sinodului înainte d'a intrà în atribuţiunile lor asigură despre credinţa lor în faţa Regelui, prin următoarea declaraţiune

«*Preamărite Rege*»,

Vă asigurăm pe archieria noastră că totdeauna vom fi credincioşi către Majestatea Voastră, Regele, stăpânitorul nostru, şi vom fi supuşi constituţiunei şi legilor Statului dându-ne toată silinţa, din toată puterea, ca să ne îndeplinim, cu ajutorul lui Dumnezeu, îndatoririle noastre pentru administrarea bisericei, păstrând întocmai ca şi celelalte Biserici ale lui Christos, deaceiaşi credinţă, sfintele canoane ale apostolilor şi ale sinoadelor şi sfintele tradiţiuni, şi martor invocăm la această asigurare pre Dumnezeu, Cel Prea Inalt, care să dea Majestăţei Voastre viaţă îndelungată cu deplină sănătate şi să păstreze Regatul vostru, neclintit, fericit, prosperând şi întărindu-se în veci vecilor.

Incredinţarea aceasta a Preşedintelui şi a Membrilor Sinodului, dată înscris şi subscrisă de ei, se păstrează in arhivele ministerului de culte.

Art. 5. Sfântul Sinod are prim şi al doilea secretar clerici, şi unul sau doi scriitori, după necesitatea serviciului, clerici şi aceştia, şi un aprod. Secretarii se numesc cu decret regal, după propunerea ministrului de culte, iar scriitorii şi aprodul, se numesc de ministru, după propunerea Sfântului Sinod. Primul secretar, iar în lipsa acestuia, secretarul al doilea, conduce cancelaria sinodului, aduce la cunoştinţa Sfântului Sinod, când ţine şedinţă, toate chestiunile şi păstrează toate lucrările şedinţei. El nu are nici vot, nici nu ia parte la discuţiuni, decât numai când va fi chemat. Iar atribuţiunile scriitorilor le determină totdeauna secretarul.

Secretarii şi scriitorii dau înaintea Sfântului Sinod, ţinând anume şedinţă în scopul acesta, următoarea încredinţare:

Incredinţez pe preoţia mea că voiu păstra credinţă Regelui, ascultare şi supunere Constituţiunei şi legilor Statului,

păstrând cu sfințenie și fără șovăire cele coprinse în ele și îndeplinind conștiincios serviciul ce mi se va încredința.

Aprodul depune jurământul care este comun tuturor funcțiunilor Statului.

Procesul-verbal despre încredințarea făcută de secretari și scriitori, cum și despre jurământul aprodului, se păstrează în arhiva ministerului de culte.

Art. 6. Pe lângă Sfântul Sinod se numește de Rege un procuror regal, carele înainte de a intră în atribuțiunile sale, depune în fața Regelui jurământul legal comun tuturor funcționarilor publici.

Fiind că în înalta putere regală, în care este concentrată suveranitatea Statului, se coprinde supravegherea supremă asupra tuturor celor ce se petrec în interiorul regatului, procurorul regal este dator să fie de față, fără vot, în genere la toate ședințele Sfântului Sinod și să subscrie originalul tuturor hotărârilor date de Sfântul Sinod. Asemenea și toate actele sale, cari privesc atribuțiunile sale, atât interne, cât și externe. Orice hotărâre sau act al Sfântului Sinod, făcut în lipsa procurorului regal, sau care nu poartă subsemnătura sa, este nevalabil.

Art. 7. Atribuțiunile Sfântului Sinod se împart în interne și externe. Intru cele interne, Sfântul Sinod lucrează independent de autoritatea politică a Statului. In ce privește atribuțiunele sale exeterne, cari au raport cu Statul, și se referă la drepturile sau interesele politice ale cetățenilor, Sf. Sinod lucrează asupra acestora cu aprobarea guvernului.

Art. 8. Afacerile interne ale Bisericei sunt, după specificările speciale coprinse în art. 9, 10 și 14 ale legei de față, următoarele:

1) Dreapta și adevărata învățătură cu privire la dogme.

2) Dispozițiunile privitoare pe cultul divin, după cele orânduite dela început în Biserică.

3) Indeplinirea îndatoririlor fiecărei grad și treaptă clericală.

4) Invățământul religios al poporului, fără însă ca să atace organizațiunea Statului și legile Țărrei.

5) Disciplina bisericească.

6) Dispozițiunele privitoare pe cei ce urmează a intrà în cler și a se hirotonisì.

7) Dispozițiunele privitoare pe consacrarea și sfințirea bisericilor.

8) Indeplinirea datoriilor religioase și bisericești care sunt determinate de dogme, de cărțile dogmatice și de canoanele Bisericei Ortodoxe.

Art. 9. Sfântul Sinod supraveghează:

a) Păstrarea exactă a dumnezeeștilor dogme, cari se mărturisesc de Biserica creștină Ortodoxă a Răsăritului; și atunci când se va convinge că cinevà își propune a turburà Biserica Regatului prin învățături streine, și le va răspândì prin propagări orale sau scrise, sau prin prozeletism, sau în or care alt mod, Sfântul Sinod cere guvernului a luà măsuri pentru încetarea răului, și cu aprobarea guvernului, emite enciclice către popor prin care îl sfătuește să se păzească de astfel de învățături rele și vătămătoare credinței.

b) Dacă în coprinsul cărților pentru uzul tinerimei și al clerului, cari se tipăresc în coprinsul Greciei sau se importă din afară, fie cărți, broșuri, foi volante sau ori și ce fel de imprimate, se coprind lucruri cari tratează chestiuni religioase, și ori când Sfântul Sinod va constatà, că acestea coprind ceva contrariu, sau că în ori și ce chip întrebuințarea lor este vătămătoare sfintelor dogme ale credinței, sfintelor taine, canoanelor bisericești, învățături religioase, tradițiunilor sacre, sfintelor slujbe bisericești sau obiceiurilor Bisericei Ortodoxe, cere concursul guvernului pentru interzicerea lor în școale, iar autorul sau li-

brarul sau introducătorul lor, este denunțat autorităților politice, ca să aplice asupra lor măsurile prescrise de legiurile politice ,dacă sunt laici; iar dacă sunt clerici se pedepsesc de Sfântul Sinod și se denunță guvernului ca să aplice și asupra acestora măsurile prescrise de legiurile politice.

Art. 10. Sfântul Sinod supraveghează încă executarea și aplicarea sfintelor canoane apostolice și sinodale, cum și a sfintelor tradițiuni ale Bisericei crèștine Ortodoxe a Răsăritului. Supraveghează deasemenea săvârșirea cultului și buna stare materială și morală a Bisericelor și Mânăstirilor din Regat, și săvârșirea în ele a sfintelor slujbe, cu toată buna regulă și orânduială, după pravilele bisericești. Ingrijește de buna purtare a clerului și de educațiunea și cultura lu . Ingrijește de asemenea ca întregul cler al Bisericei din Regat și monahi să-și îndeplinească toate îndatoririle cari sunt unite cu chemarea lor și să nu se îndeletnicească cu lucruri cari le sunt riguros interzise de așezările bisericești și politicești, nici să se amestice în lucrări politice și nici să ia parte la ele, în nici un chip.

Art. 11. In ceeace privește atribuțiunile externe ale Sfântului Sinod, intră în special următoarele:

a) Să împiedice ceremoniile religioase cari ar fi unite cu pompe, manifestațiuni și alte organizațiuni, cari sunt contrare și ne permise de orânduelile stabilite de Biserică.

b) Să ia dispozițiuni pentru așezămintele privitoare pe educațiunea și instrucțiunea clerului, pentru aprobarea membrilor clerului și pentru așezămintele îngenere privitoare la cler, fie în orașe, sau monastiri.

c) Ceremoniile bisericești excepționale, mai ales când acestea urmează a se face în zile de lucru și afară din biserică,

Pentru ca toate dispozițiunele luate de Sfântul Sinod cu privire la cele mai sus arătate să se execute, se cere ca

pentru cele coprinse sub litera a și c, să fie aduse la cunoștința și aprobarea Ministerului de Culte, iar pentru cele coprinse sub litera b, se cere aprobarea regală.

Pentru încredințarea că ele se fac cu aprobarea Sfântului Sinod și a guvernului, trebue în programa ce se publică pentru organizarea lor, să se arate textual formula:

«Că se face cu aprobarea Sfântului Sinod al Greciei și cu autorizarea Guvernului.

Art. 12. Toate chestiunile ce sunt aduse spre a fi rezolvite de Sfântul Sinod, se discută de toți membrii săi, iar decisunile se iau cu majoritatea voturilor.

Pentru ca hotărîrile Sfântului Sinod să aibă putere de executare, trebue să poarte semnătura tutulor membrilor cari au luat parte la discuțiune.

Art. 13. Dacă vreodată Președintele și membrii Sinodului ar face vreo călcare a așezărilor legei sinodale, sunt răspunzători în fața Bisericei Regatului; și, în acest caz, Guvernul chiamă pe Episcopii canonici ai Regatului spre a cercetà, a luà hotărâre și a da pedeapsa pentru călcarea săvârșită, potrivit sfintelor canoane ale Bisericei. Iar dacă călcarea îndatoririlor sinodale are legătură și cu cele politice, partea aceasta revine guvernului, spre a regulà cele de cuviință.

(Urmează sfârșitul)

Dr. Drag. Demetrescu.

LEGĂTURILE DINTRE RELIGIUNE ȘI ȘTIINȚĂ.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XXXIX No. 11).

Am arătat în numărul trecut al revistei ce se înțelege prin adevărata filosofie, și am spus că pe această filosofie a avut-o și sf. Iustin și fericitul Augustin înainte de a fi creștini, și că această filosofie i-a apropiat de credința

creştină. Filosofia care respinge existenţa revelaţiunii dumnezeeşti e de rea credinţă şi pornită spre a negà adevărul vecinic. Unii din reprezentanţii acestei filosofii socotesc că vor dobândì glorie eternă dacă, prin sofisme şi argumentări subtile vor reuşì să răstoarne adevărurile sfintei scripturi. Iar alţii—ceeace se pare de necrezut—au scris acest fel de filosofii numai din ură că sfi. părinţi au un nume aşà de glorios. De ce pomeneşte lumea atât de mult despre cutare ori cutare scriitor bisericesc? Iată, eu voiu arătà că sunt mai superior lui, căci cu filosofia mea îl voi răsturnà din mărirea lui. Nebuni ca aceştia şi ca alţii cari puţin preţ pun pe adevăr şi socotesc mai mult gloria că lumea vorbeşte şi va vorbì despre ei şi despre teoriile lor filosofice, nebuni ca aceştia au fost totdeauna şi vor fi cât timp va trăì pe lume ingânfarea, pisma cea oarbă şi nebunia. Apostolul Pavel a ştiut bine aceasta şi ni le-a lăsat şi nouă scrise, spre a ne face băgători de seamă, aşà după cum ne arată în epistola a doua către Timoteiu. Caută ştiinţă bună, zice apostolul, şi caută filosofia cea dreaptă, dar fereşte-te de acea nebunie, care se porecleşte pe sineşi filosofie.

Deci noi vorbim de filosofia cea bună. Credinţa presupune ca bază a ei judecata minţii, căci Dumnezeu n'a putut să ne spună lucruri absurde şi nici nu ne poate silì să credem lucruri cari sunt contra minţii. Deci când dăm în sfânta scriptură de lucruri pe cari nu le putem înţelege cu mintea, trebue să ne gândim numai decât că mintea noastră este cea vinovată nu Dumnezeu, pentrucă nu poate înţelege totul, fiind mărginită. Inţelegem mărginită în două feluri, şi din cauza naturei—lucru care intră în planul general al cârmuirii lumii din partea lui Dumnezeu—cum şi din causa propriului ei defect, care are de a face numai cu propria inteligenţă a fiecăruia. Cele mai înalte inteligenţe, cum au fost şi sunt minţile cele mai luminate de

Dumnezeu ale marilor scriitori bisericești, nici acestea nu pot vedeà mai departe în adevărul vecinic, decât le e dat de natură, căci Dumnezeu a pus minții o margine. Acesta e deci un defect din natură. Dar de altă parte e evident că un om fără învățătură și sf. Vasile cel Mare, când vor căuta să pătrundă în adevărul vecinic, nu-l vor pătrunde la fel, și aceasta nu din causa diversității lor de inteligență dată de natură, ci din causa diversității de știință și de învățătură. Și deci, dacă unul dintre noi nu poate înțelege cu mintea vre un adevăr revelat, mare este nebunia lui dacă crede că acel adevăr nu este de înțeles sau că e contrar minții. Aceasta e o presumțiune vrednică de pedeapsă, căci el se încrede atât de mult în mintea lui, pe care o socotește destul de luminată ca să pătrundă ori ce adevăr, și-și crede ochii atât de puternici în cât să vadă și prin întuneric. Nu e însă așà. Mintea sa e de vină, fiindcă ea nu este destul de luminată, n'are destulă știință, nu are învățătură, nu are priceperea trebuincioasă, și om simplu fiind, crede să știe cât sfântul Vasile, și miop fiind cu vederea sa, vrea să vadă cât vede vulturul din înălțimea norilor. Luminează-te și vei fi, zice sf. scriptură și înțelege să te luminezi prin știință ca să fii om și creștin adevărat; și bate, zice mai departe, și ți se va deschide. Bate, nu la ușa casei omului, ci la ușa științei și a filosofiei adevărate, și ți se va deschide casa înțelegerii și a pătrunderii în adevăr. Așà au bătut sfinții părinți și marii teologi la ușa științei adevărate și s'a deschis lor; dar nebunul când vede undevà în sf. scriptură închisă ușa înțelegerii unui adevăr, nu bate cu stăruință și se întoarce și pleacă, zicând în inima sa: aici nu este pricepere, precum tot în inimă zice nebunul: nu este Dumnezeu. Sau chiar dacă bate la ușa înțelegerii, bate cu necredință și cu batjocură, sau cu foarte puțină seriositate, sau și cu dorința din suflet de a nu i-se deschide. Și na-

tural lucru, căci nu i se deschide. Dar sfinţilor părinţi li s'a deschis uşa adevărului, şi i se poate deschide ori şi cui uşa, atât numai că acei cărora li se deschide uşa priceperii şi a ştiinţii, bat în ea cu stăruinţă şi cu credinţă, cu suspin şi cu lacrămi şi nebiruiţi întru dragostea lor de Hristos şi întru îndelunga răbdare.

E invederat lucru ca filosofia sau ştiinţa are să pornească pe drumul ei, având credinţă, contrar e ştiinţa pe care o respinge apostolul Pavel şi toţi sfinţii părinţi. Iar de altă parte tot aşà de învederat este că credinţa nu poate trăì prin ea însăşi fără ştiinţă, sau că teologia are nevoe de ştiinţă sau de filosofie. Filosofia trebue să ià hrană din credinţă, şi credinţa să-şi ià hrana din filosofie. Mintea şi inima trebue să fie surori. Credinţa este a inimii şi a voinţii, ştiinţa este a minţii şi a judecăţii. Dar şi inima cu voinţa ei, şi mintea cu judecata ei sunt părţi ale aceluiaş suflet, căci acelaş suflet din noi voeşte şi judecă. Şi dacă între voinţă şi judecată va fi gâlceavă, ce va face sufletul?

Negreşit, precum judecata şi voinţa sunt două lucrări deosebite, deşi ale aceluiaş suflet, şi de multe ori nu ascultă una de alta, căci după ştiinţă de atâtea ori mintea ne arată o cale bună, dar voinţa nu se înduplecă s'o urmeze—aprobăm cele bune, dar cu toată aprobarea noi urmăm cele rele—tot aşà între ştiinţa minţii şi credinţa inimii poate să fie o discordantă. Cum se pot împăcà deci amândouă, şi care este ordinea pe care însuşi Dumnezeu va fi stabilit-o între ele ca un lucru hotărît din vecinicie şi pentru vecinicie? Această ordine trebue să existe, pentrucă aceeaşi Minte fără de sfârşit a dat omului şi porunca de a crede şi de a se supune necondiţionat, cum şi minţii i-a dat dreptul şi putere de a judecà şi de a cercetà şi de a nu primì nimic necontrolat. Deci de o parte: nu cercetà, de altă parte: cercetează. Şi ambele ni s'au dat

nouă de acelaş Creator. Aici nu poate să fie nici o contrarietate, căci contrarietate nu poate să existe în Dumnezeu; amândouă acestea trebue să fie în concordanță, trebue să fie o ordine între ele, care pare ascunsă, dar trebue să fie.

Toate lucrurile din univers, fie materiale, fie lipsite de corp ca îngerii, sunt întocmite de Dumnezeu astfel ca între ele să fie o ordine stabilă și vecinică. Fie care lucru, în mod natural, își are felul său de a fi, special, și își păstrează acest fel de a fi; față cu toate celelalte lucruri existente, însă toată acea necuprins de mare varietate de lucruri, ce sunt în univers cu atât de felurite naturi, formează o unitate, ca un stat bine organizat, căci dacă n'ar fi ordine și armonie între ele, atunci universul ar fi o anarhie complectă iar cel ce le-ar fi creiat, ca lucruri dușmane între ele, n'ar fi fost Dumnezeu atot puternic și atot înțelept, unul și cu o singură voință eternă. Deci întru cât Dumnezeu e unul, o singură voiță a creiat toate, o singură voință stăpânește toate și le ține într'o armonie care nu poate suferi nici un fel de perturbare și de sminteală.

Toate dușmăniile pe cari le văd ochii muritori ai minții noastre mărginite, cum ar fi de exemplu dușmănia între apă și foc, între lumină și întuneric, între viață și moarte, sunt numai aparente și năluciri ale felului nostru de a vedeà și de a înțelege, dar în planul economii dumnezeești sunt altcevà. Pe unele dintre aceste dușmănii aparente le putem înțelege și cu mintea și într'adevăr stiința ne dovedește așà de frumos că moartea și viața — unul dintre exemplele de dușmănie în univers — nu sunt două lucruri cari ar stà în raport de vrăjmășie, ci sunt cele mai bune prietene, căci moartea nu e o nimicire în natură, ci numai trecerea materiei dintr'o stare într'alta, încet și în mod normal, sau rămânând aceiași materie vicinică, precum

apa fluidă nu încetează a fi aceeaş apă şi după ce a îngheţat şi a trecut în stare solidă.

Tot aşà intr'o viaţă spirituală a omului, dacă este normală, trebue să stăpânească un raport bine rânduit de perfectă armonie între credinţă şi ştiinţă, sau între dogmă şi minte. O armonie care de sineşi se impune oricărui om care crede conştiincios adevărurile religiei şi care judecă sănătos şi fără prejudecăţi şi vede lucrurile fără părtinire şi îngâmfare a minţii. Această armonie reiese chiar din natura voinţii şi a minţii omeneşti, pentrucă într'un om echilibrat mintea şi voinţa merg mână în mână, şi întru cât credinţa să referă la voinţă şi ştiinţa se referă la minte, e de sine înţeles că cele ce le aprob cu inima şi le cred trebue să stea în bună armonie cu cele ce aprob cu mintea şi le ştiu.

Precum într'un stat sunt două puteri, una administrativă politică şi alta spirituală bisericească, adică statul şi biserica, tot aşà în sufletul unui om credinţa şi ştiinţa. Puterea statului e una, puterea bisericească e alta, şi negreşit că ele au felurite atribuţiuni şi felurit e şi terenul lor, căci sunt felurite însuşi fiinţa lor şi în chemarea ce o au pe pământ. Insă din această deosebire ce e între ele, urmează numai decât că ele trebue să trăiască separat, închisă fiecare în cercul atribuţiunilor ei şi lucrând separat pe al său teren, ca două puteri neprietene şi vecinic despărţite? Acest lucru nu se poate concepe; nu se poate închipuì o ţară în care biserica se lucreze separată de stat şi dacă o asemenea ţară există, atunci acolo este o anarhie fără de sfârşit şi o neîntreruptă luptă între două puteri, şi orice împărăţie se va împărţì în două, se va nimici, zici Evanghelia. Buna-voinţa şi priceperea au ştiut totdeauna să împace amândouă aceste puteri, statul şi biserica, şi să reguleze astfel raportul dintre ele, şi să conformeze datoriile şi drepturile uneia faţă cu drepturile

şi datoriile celeilalte, încât ele de o parte rămân intacte, fiecare cu ființa şi puterea sa, stând alături ca două puteri; şi de altă parte contopindu-se într'o singură putere cu o singură directivă şi fiind ca o singură ființă.

Acest lucru îl înţeleg oamenii şi cu toate acestea aceiaşi oamenii nu pot înţelege cum e cu putinţă să fie armonie, între dogme sau adevărurile credinţei, şi între rezultatele ştiinţei şi ale filosofiei. Această neputinţă de a înţelege că este o armonie, ei nu şi-o atribue lor şi minţii lor, adecă ei nu văd că însăşi mintea lor e de vină că nu pot înţelege, ei sunt convinşi că ei văd limpede şi că minte lor e sănătoasă, dar că această presupusă armonie nu există şi că nu poate exista. Astfel se înşală însişi ei pe sineşi! Multe ni se par nouă că nu există, şi într'adevăr există, fie în noi şi în sufletul nostru, fie în afară de noi în turma imaterială. Pentru un cioban din munte, analfabet, există ori nu există calculul infinitesimal al matematicii superioare? Există pentru cioban posibilitatea de a calculă distanţa dela pământ până la planeta Neptun? Negreşit că pentru el nu există această posibilitate, şi când îi vei spune că totuşi ea există, el îşi va face cruce şi te va crede nebun. Aşà e şi cu oamenii cari nu pot înţelege cum e cu putinţă să concordezi credinţa cu ştiinţa.

M. P.

O nouă variantă a tradiţiilor întemeerei şi independenţei Mitropolii Moldovei.

Dăm acì o nouă variantă a tradiţiunilor întemeerii Mitropolii Moldovei după un miscelaneu, achiziţionat de Cassa Bisericii şi alcătuit în 1833 de Sărdarul K. Karacaş din târgul Tecuciului. Sub titlul mai jos arătat s'a copiat, acolo, la

acea dată, dintr'o carte a Mănăstirii Neamțului două acte bisericești, alcătuite la două epoci deosebite, dar strânse la un loc, sub acelaș titlu, în urma ținerei sinodului din Iași din 1752.

Primul act, anume, e o însemnare a Mitropolitului Gherghie al Moldovei (1723—1729) în care, într'o amintire confuză, se restabilesc împrejurările înființării Mitropolii Moldovei, în veacul al XV după niște acte împărătești provenite dela M. Paleologul, ce se păstrau în M-rea Neamțului, văzute de acest Mitropolit și de faimosul Niculae Milescu, dar care dispăruseră nu de mult, sub Dimitrie Cantemir,—prin care acte, făcute desigur cu prilejul reluării relațiunilor dintre Mitropolia Moldovei și Patriarhia Constantinopolei se garantă independența Mitropolii Moldovei față de ori și ce Patriarhie.—E de accentuat în această privință că și rapoartele Episcopilor catolici din veacul al XVI, inzistă asupra acestei independențe a Mitropolii Moldovei față de ori și ce Patriarhie.

Al doilea act e hotărîrea sinodului din Iași 1752, ținut în urma detronării Mitropolitului grec Nichifor, și în care se revendică pentru Mitropolia Moldovei, pe baza vechilor tradiții de independență, dreptul de a fi păstorită numai de Mitropoliți Români.

In varianta noastră amândouă aceste acte cunoscute separat în alte ediții, (Uricariu, Minunile Maicei Domnului din Neamț, 1847, Istoria Mitropolii Moldovei de Erbiceanu) sunt împreunate, oferind schimbări de text, unele destul de interesante cum de pildă cele privitoare la traducerea Bibliei lui Niculae Milescu de către Șerban Cantacuzino Vodă, care Biblie se știe că a fost descoperită de curând.

V. D

* * *

Această istorie ci s'au aflat în scrisorile Mitropolii scrise de preosfinția sa Gheorghie Mitropolit Moldavei, la leat 7231. Febr. 1.

Iar acum din porunca preosfinției sale chiriu chir Iacov, episcop Hușului s'au scris întru această carte la let. 1783 Noev. 2.

Inștiințare facem pentru obiceiul pământului Moldovei. Intâmplându-se aici Domn Măria Sa răp. Alexandru VV. și Mitropolit pre osfințiea Sa chir. Iosif carile au fost la soborul al optulea, și cu părintele iermonah Gheorghie Țamblac, carele s'a săvârșit la Moscova, mare bogoslov mai înainte acelui soboru; întâmplându-să la Țarigrad Inpărat credinciosul Manoil Paleolog, iar fiiul său Andronache Paleolog eră la Beciu, fiind ginere chesarhului (?) de Beciu; iar la vremea bătrânețelor lui Manoil Paleolog, au trimis la fiiul său, Andronic Paleolog la Beciu, să meargă la Țarigrad să fie Impărat, în locul tătâne-său, lui Manolache Paleolog și voiind să meargă la Țarigrad au venit pe la Țara Moldovei, și au ieșit înainte-i întru întâmpinarea lui, fericitul Alexandru V[oi]vod, și tot sănatul, și sf. Mitropolitul chir Iosif, și tot clirosul bisericesc, cum sa cade unui împărat ereștinescu și l-au petrecut până la Dunăre. Iar Impăratul Andronic Paleologul văzând Țară ca aceasta, și norod înțelept și pravoslavnic ca acesta, și Arhiereu, și cliros învățat și împodobit cu toate obiceiurile bisericii Țarigradului, la vreme creștinătăței, s'au prea minunat și au dat laudă lui Dumnezeu cum că această Țară, cu toate darurile și rodurile pământului și obiceaiurile și înțelepciune și iubire de streini, aiurea n'au văzut, și nici au auzit să fie. Și întrebând pre Alexandru, V.V., la ce împărăție sau Crăii iaste închinat Măria Sa, dându-și sama că-și stăpânește Țara cu sabia despre megieși și despre toți neprietenii, și întrebând și pe preosfinția sa Mitropolitul Chir Iosif la care Patriaiarșie iaste închinat Sfinția sa, au răspuns cum că iaste închinat la Ohrida. Și făgăduindu-să luminatul Impărat cum că dacă va merge la Țarigrad va să facă Moldova ca Ohridul și pre Mitropolitul să fie nesupus și neplecat nici unei eparhii, și mergând la Țarigrad au luat Impărăție și Manoil Impăratul tatăl lui Andronache s'au călugărit. Și strângând soborul cu patru Patrierși, și cu toți Mitropoliții, au ridicat de subt ascultarea Ohridului, și au așezat-o să fie Mitropolie Moldovei, cu un Patriarh, pre-

cum este Ohridul, precum și Chiprul așà și Moldova. Și cele săbornicești cărți trimițându le dela Țarigrad la Alexandru V.V. și la Iosif Mitropolitul. Și au fost la Mănăstirea Neamțului, că eu smeritul Gheorghe, cu mila lui Dumnezeu Mitropolit Moldovei, mărturisesc că leam văzut cu ochii mei, și au fost la Niamțu la Mănăstire, pân'ce s'au stràcat, și s'au răsipit Țara, la Domnie Mării sale lui Dumitrașco V[oev]Vod.

Și cu acele săbornicești cărți pe pergament scrise cu pecete, pajura împărătească în argint, și iscălitura Patrierșihilor, și a câțiva Arhierei, și dimpreună cu aceşti de mai sus pomeniți, au trimis Andronache Paleolog, Impărat, fericitului Alexandru Vodă, coroană împărătească, și Iurghidă, care acel port le-au avut toți Domni, pân la Domnia lui Alexandru Vodă Lăpușneanu și au mai trimis, tij Andronache Paleolog, Impărat, dar părintelui chir Iosif Mitropolit o sfântă icoană făcătoare de minuni, cu doi sfinți: Maica prea curată și de altă parte sfânt. mare mucenic Gheorghe,care până astăzi se află la Mănăstire Niamțului, cari să închină și. . . împreună au trimis și mitre și sacos care mai înainte vreme, Mitropoliții Moldovei slujea sfânta liturghie cu felonu. Iar maica lui Paleolog Impărat îi erà numele Ana, Impărăteasa lui Manoil, și Măria sa încă au trimis darul Doamne(i) Anăi, Doamnei fericitului Alexandru Vodă, o sfântă icoană: Maica Maicei prea curatei, iar făcătoare de minuni, ferecată și împodobită cu cheltuiala împărătească. Iar Maria sa Doamna au trimis dar sfintei Mănăstiri Bistriței, fiind făcută această Mănăstire de fericitul Alexandru Vodă și de Doamna Măriei Sale Ana, iar această sfântă icoană, Ana, la vreme de neploae, scoțându-se cu alai afară dela Mănăstire, numai ce ploà, de nu peste tot, iar cât ține hotarul moșii Mănăstirei, numai acì ploà. Și istoria s'au adeverit din soborniceștile cărți dela Țarigrad trimise aice la Moldova, ce au fost la Mănăstire Neamțului, și în zilele răposatuui Ștefan Vodă, Gheorghie s'au întâmplat de au murit la Mănăstirea Neamțului.

Și Neculai Grămăticul, fratele lui Postolache Miclescul, căruia i au tăiat Ștefan Vodă și Vasile Vodă nasul, carele *au tălmăcit biblia din limba elinească și au fost capichiai*

Măriei Sale lui Gligorie Vodă, din Țara Românească la Țarigrad, carele pre acele izvoade *au dat în tipografie creștinul Șărban Vodă Cantacuzino, Domnul* muntenesc, și acel Neculai Grămatec, au cetit acelea hrisoave împărătești, și patrierșești, și scriind și pentru sfântă icoană la Neamțul și pentru sfânta Ana, dela Bistrița, o au scos afară la o sfeștanie și au început a să închină, și de atunci s'au vădit închinăciunea ei, și așijderea și pentru sfânta Ana. Iar Mitropolia Moldovei nu este plecată nici unui Patriarhii, precum arată sfânta pravilă ce mare la leat. 1492, iar de zic Muntenii că nu știu de unde au luat Moldovenii această putere de nu se pleacă nici Ohridului, nici Țarigradului, iar noi știm. Și această istorie o am scris eu cu condeiul meu, smeritul Gheorghie? sic? (=Iacov) Mitropolit Moldovei, și eu după cum am găsit-o în scrisorile cele vechi, ce au fost scrisă de preosfinția sa Gheorghe Mitropolitul Moldovei, am scris o și eu asemenea.

Iar când au fost Neculai Grămaticul la Niamțul de au tălmăcit istoria de pe acele hrisoave, împărătești și patrierișești, umbla văleat 7231 Febr, 31 (=1723), iar dela bătrânul Alexandru V.V. au fost veleat 6905, (=1397) iar de la Ștefan V.V. Gheorghie au fost leat 7163, (=1615) când au fost grămăticul la Niamțul, și pentru ca să nu să uite știința acestui lucru, s'au încredințat și de noi, poruncindu-să de s'au scris și întru această carte, fiincă însuși noi, am văzut în scrisorile Mitropolii, această scrisoare scrisă de răp. Mitropolitul Gheorghie, de însuși mâna sa, încredințată, și cu iscălitura sa, după cum adeverează scrisoarea aceasta, și întru acest hrisov ce scrie mai jos, osăbit am mai poruncit de s'au scris, întru această carte, și acest hrisov de mai sus arătat ci să află aici la noi, la scaunul sfintei Episcopii a Hușului, și ieste trebuință de a să ști și de toată obștea, aceasta de Dumnezeu păzită Țară.

* * *

In știință dăm tutulor cum să cade a ști, de vreme ce fiește care Țară, are deosebite obiceiuri, să să păzască obiceiurile sale, după cum sfânta pravilă poruncește și întărește asupra obiceiurilor Țării, a să urmă și a să păzi.

*

Cuvină-să dar, nu numai a păzì ori cine obiceiul Țării, și al patriei sale ca să ste nemutat și necălcat cerc și apărători cu toată tăria sa să fie asupra protivnicilor, ce-l ispitesc a-i călcà obiceiul cel bun și de folos Țării, ținând dar, obiceiul și întru această de Dumnezeu păzită Țară. Mitropoliți și Episcopi, de străini să nu să facă, fără numai din pământeni, care obiceiul din descălecătoare Țării și până acum așà s'au urmat, și s'au păzit și niciodată altu străin, nu s'au întâmplat să fi fost primit la păstoriea vreunui scaun, fără numai la veleat 7200 (sic), la vreme ce au venit oștile muscălești de au călcat pământul acêstei Țări, atunci din oare care pricină lipsind Mitropolitul ce au fost la păstorie acestui scaun, anume Antonii, lăsând Mitropoliea pustie, s'au dus cu Moscalii în țara lor, și fiind trebuință de a să așeza alt Mitropolit, atunce pentru multă râvnă, și vrednic fiind de toate ce este în podoaba arhierească, ce s'au găsit la un Mitropolit grec, străinu, care s'au aflat aicea în țară, anume chir Nichifor, care au primit călugărie la Mănăstirea Niamțului, cu tot săborul bisericesc, și politicesc l-au trimis să le fie păstoriu. însă cu această tocmeală, după dânsul altul străin să nu mai fie. Apucându-să el că va alege pe urmă pe unul din Iepiscopii pământeni, să-l așeze la scaunul Mitropoliei ca să nu se strămute obiceiul Țării.

Insă aceasta s'au făcut nu doară că nu s'ar aflà la acea vreme, vreunul din Episcopii Țării vrednic de a păstorì Mitropolia, ce mai vârtos ca să acopere numele cel de hainlâc a lui Antonie, și pără (sic) au fost în vârŝta firii și în întregimea minții s'au mulțumit toată obștiea despre dânsul, iară dacă l-au supus vârsta bătrânețelor de au slăbit din fire, și viindu până la atâta slăbiciune, cât ori cine îi vra zice de fieste lucru să lasă primit, atunce fiind îndemnat de oameni răi, l-au pus ca să ia o sumă de bani, dela unul din streini, grec, carele să cercă cu mai mare sumă de bani, ca să încapă la scaunul Mitropolii, ca să-l așăze pe acela Mitropolit ce lucru cu puterea banilor, afară de hotarul pravilei, au venit aproape să se facă.

Ce stându-i în potrivă pământenii, apărându-să cu obi-

ceiul Țării, cu tocmeala ce au avut cu proin Mitropolitul Nichifor, nu s'au primit Mitropolit, s'au apărat scaunul de alții străini, dar destul că fără a să îndreptă sfânta Mitropolie, au sosit la mare pagubă și datorii, și cu totul lipsită, rămânând numai piatra.

Ce dar noi care Dumnezeu ni-au adunat cu darul său la vremea aceasta, din celi ce ni s'au căzut de folos, sfintei Mitropolii, făcând datoria noastră, ce ni să cade a păzi hotarul obiceiului Țării, și a dreptății, și cu județul sfintei pravili, cu puterea darului ce s'au dat dela Sfinția sa, cu sobor, și după cum însuși sfântul Dumnezeu au povățuit cu darul său pentru sfinții Mitropoliți, așăzând cele ce să clătisă piste obiceiu, din întâmplări mai sus arătată, hotărâm și legăm ca fieşte când, atât în vremile cele ce vom trăi noi, cât și în cele viitoare, în urma zilelor noastre, ca nici de cum obiceiul Țării altă să nu se mai calce, neci să se strămute, ci ori când va aveă Țara trebuință de păstori, la vre-o Eparhie, să urmeze pe obiceiul Țării, și din pământeni să aleagă Mitropolit sau Episcopi, iar străini nici de cum să nu se primiască.

Nici să nu mai intre alt străin la păstoria vreunui scaun, cu mijlocire de bani, sau măcar și făr' de bani, sau cu prieteni să isprăvească împotriva pravilii, și obiceiului pământului. Datoriu să fie atât soborul bisăricesc cât și politicesc, dela mare la mic, ca să ste toți ajutor dreptății și obiceiul Țării, sfânta pravilă a să călcă nici de cum să nu să îngăduiască, nici să primească pe un călcător ca acela, nici să aibă sfânta Mitropolie o strâmbătate ca aceasta, cât va trăi, această de Dumnezeu păzită Țară.

Încă și aceasta să fie în știința tuturora, că această sfântă Mitropolie a Moldovei, din început au fost închinată la Ohrida, dela zilele răp. întru pomenire Alexandru cel bun, și bătrânul Andronie Paleologul, împăratul grecesc viind cu întâmplare prin țara aceasta, mergând dela Beciu, la Țarigrad și plăcându-i Țara și acest norod creștinesc, și mulțămind și de cinstea ce i-au făcut Domnul cu sănatul și cu tot soborul bisericesc, petrecându-l din munte pân în Dunăre.

Și acel împărat așezând și alte rândueli a politicei boerilor, și ințelegând și de Mitropolia Moldovei că este în-

chinată la Ohrida, după ce au mers la Țarigrad, au spus părintelui său, lui Manuil Paleolog și au isprăvit cu sobor după făgăduința ce dedese, rădicând Mitropolia Moldovei desupt ascultarea Ohridului, au făcut să fie ca și Ohridul nesupus nicăieri, trimițind Mitropolitului o coroană și scaun, și au întărit acest așezământ și cu hrisoave împărătești, precum pre sfințitul rap. Gheorghe Mitr. Moldovei mărturisește....... (se repetă cele văzute mai sus... hrisoavele văzute de Mitropolitul Gheorghe fuseseră distruse... când... cuprinsese Leși partea muntelui). am văzut cu ochii noștri scrisorile lui Gheorghie Mitropolitul..... și pentru ca să nu să piarză această așăzare împărătească, noi încă cu vorba adeverim și încredințăm urmașilor noștrii...... iar pe împotrivitorii pravilei și obiceiului Țării [urmează blestemul călcătorilor așezământului]... pe unii ca aceia, cu puterea ce avem dela Dumnezeu, îi afurisim și blestemăm ca pe niște strecători obiceiului Țării, după cum arată legătura noastră aceasta, adică a nu să primi nici odată străin ori la ce scaun.

* * *

Acest hrisov l-am prescris dintru o carte a sfintei Mănăstiri Niamțul, încredințat cu pecete a sfintei Mitropolii Moldovei, și cu a sfintei Episcopii Romanul și Rădăuțului și Hușului, la leat 1806 Ghenar 5.

Ieromonah Pahomie, scrisă la Schitul Iorgănițăii, ținutul Sorociiu 1806 Avg. 29.

Iar pe această condicuță, am prescris-o eu mai jos iscălitul la leat 1833, Dech. 17, în târgul Tecuciului, poftit fiind de d-lui Sărdar Kostache Karacaș.

Neculai Polcv. mari.

ORIGINA SACRIFICIILOR

Inceputul sacrificiului trebue căutat în cele dintâiu epoci ale omenirii. Aceste sacrificii se găsesc în cele mai depărtate timpuri, la toate popoarele antice. Așă, cercetând scripturile, geneza ne spune că fiii celei dintâiu perechi

de oameni au adus sacrificiu lui Dumnezeu, şi anume: Cain din fructele câmpului, pe care-l cultivà; iar Abel din tot ce erà mai frumos, în grăsimea celor întâiu născuţi ai turmelor sale.

După deluviu, Noe, mulţumind lui Dumnezeu că a fost cruţat de pierzarea generală, construì un altar şi aduse sacrificii Domnului, din tot ce aveà curat în corabia sa. In ceeace priveşte instituirea sacrificiilor, faptul pozitiv şi netăgăduit este că ele nu sunt înfiinţate prin nici o prescripţiune a legii pozitive divină. Origina lor trebue căutată în manifestarea liberă a omului; adică în expresiunea spontanee a voinţei, a respectului şi a iubirii, pe care omul simte că le datorează Creatorului său.

Ideea fundamentală a semnificaţiunei sacrificiului se deduce sau se înţelege din natura celui dintâiu sacrificiu. Astfel, sacrificiul adus de Cain şi Abel se numeşte dar, adică ofertă, prin care omul prezintă sau exprimă lui Dumnezeu adoraţiunea şi recunoştinţa sa. Şi fiindcă omul alege din ale sale numai ce este bun, coroana productelor muncii sale, pentru a le oferì lui Dumnezeu, se înţelege uşor că ofertele sau sacrificiile nu sunt decât numai nişte semne sau simboale ale devoţiunei sau ale exprimărei sentimentelor inimii lui. Prin aceste semne sau simboale, omul gândeşte şi pricepe că oferă lui Dumnezeu vieaţa şi aspiraţiunile sale, mulţumindu-i pentru binefacerile primite dela dânsul şi promiţându-i că va duce o vieaţă curată şi sfântă. Din toate acestea, putem trage concluzia că sacrificiile au o semnificaţiune reprezentativă, însemnând devotamentul omului către Dumnezeu. Omul, neputând a se dovotà imediat Domnului, care este spirit infinit, aşà după cum s'ar devotà persoană către persoană, e nevoit să reprezinte dragostea şi devotamentul său printr'un dar concret.

Devotamentul spontaneu al omului către Dumnezeu se

realizează în rugăciune, prin care sufletul se înalţă la cauza lui primară, punându-se în armonie cu Creatorul. Forma concretă a devotamentului spiritual se traduce în sacrificiu sau ofertă. Prin urmare sacrificiul se raportă către rugăciune, tot aşâ precum fapta stă în raport cu vorba; de aceea sacrificiul s'a şi numit rugăciunea concretă. Ideea aceasta se găseşte în Samuel şi în proverbii. Cu toate acestea, fiindcă cele dintâiu sacrificii, despre care vorbeşte Sf. Scriptură, au fost aduse de om după căderea sa în păcat şi fiindcă unul din acestea fu un sacrificiu de sânge, de aceea unii susţin că ideea fundamentală a sacrificiului este expiaţiunea, că în sacrificiul de animale trebue văzută mărturisirea omului şi fiindcă dânsul trebuind să se sacrifice, fapt ce i-ar aduce distrugerea persoanei sale, spre a evità acest lucru, se reprezintă prin sângele animalului sacrificat.

Dar contra acestei teorii stă faptul că în limba Pentateucului jertfa însemnează dar sau ofertă şi această denumire nu implică în sine ideea de expiaţiune. Afară de aceasta, nici în sacrificiul lui Noe, nici în jerfele particularilor nu se crede exprimată ideea de expiaţiune. Mai mult încă, rezultatul sacrificiului, pe care erà să-l aducă Abraam în persoană fiului său, ne învaţă destul de clar că Dumnezeu nu cere ca omul să-şi dea vieaţa, pentru a-şi expià păcatele, ci cere a-şi dà ceeace el, omul, are mai preţios şi mai iubit; adică devotarea desăvârşită a inimii' sale.

Aşa dar conştiinţa de vină sau păcat, care separă pe om de Dumnezeu, nu se poate scoate din sacrificiile aduse mai înainte de timpurile lui Moisì. Ideea principală, care trebue căutată şi găsită în sacrificiile de până la Moisì, este ardoarea şi dragostea ce o simte omul, de a-şi manifestà recunoştinţa către Dumnezeu pentru bunătăţile primite dela dânsul. Acum, dacă cercetăm sacrificiile mo-

saice îngenere, găsim că principiul strict legal al lor se cuprinde în porunca, pe care o găsim in Exod: «Să nu te arăţi înaintea mea deşert» sau chiar în Deuteronom: «Nu te arătà deşert înaintea Domnului». La aceasta se adaugă mai departe explicaţiunea: «ci fiecare după puterea sau darea mâinilor sale, potrivit cu binecuvântarea ce ţi-a dat Domnul Dumnezeul tău». Aceste daruri consistàu parte în animale, parte în vegetale, cerându-se îndeplinirea unor anumite condiţiuni de formă şi fond.

Ofertele sau darurile, pe care le aduceà poporul israilit lui Dumnezeu şi care atât în ceeace priveşte substanţa, cât şi în ceeace priveşte calitatea erau destinate să reprezinte devotamentul persoanei ce le aduceà, dobândiseră semnificaţiune reprezentativă numai în cazul când se admiteà ca ele să fie mijloace, prin care omul să obţie graţia lui Dumnezeu şi ca forma lor în total şi în parte să implice modalităţi, care să exprime realitatea unor idei salvatoare sau mântuitoare.

Din practica, ce se observà la aducerea sacrificiului, se scoteà ideea că cel care aduceà jertfa, conducând victima înaintea altarului, dà a se înţelege că dânsul aduce acel sacrificiu ca un dar lui Dumnezeu, care se reveleazà şi se manilestă în graţii şi bunătăţi pentru popor, iar punerea mâinilor asupra victimei nu însemnà că prin aceasta să dà o declaraţie formală şi solemnă, cum că darul fiind din avutul său propriu el e gata a-l dà morţii, adică a l sfinţì lui Dumnezeu, ci suprapunerea mâinilor, în toate cazurile unde se vorbeşte de dânsa în sf. Scriptură, de pildă la binecuvântări, la sfinţirea persoanelor pentru serviciul altarului, la însănătoşirea bolnavilor de către Hristos şi apostolii săi, este numai un semn exterior, prin care cel care îl face, dă altuia un bun sau un dar spiritual, o putere supranaturală. Prin urmare la sacrificii, suprapunerea mâinilor peste capul victemei însemnează că cel care o

face trece sau dă victimii sentimentele şi intenţiunile de care este însufleţit.

Intenţiunea, însă, este diferită, după scopul ce urmează a fi atins şi pentru care se şi aduce sacrificiul. Spre pildă, face cinevà sacrificiul pentru a expià un păcat sau o vină, de care voeşte a fi ertat, atunci suprapunerea mâinilor trece victimei păcatul sau vina sa. Voeşte omul ca în sacrificiu să-şi dea vieaţa lui Dumnezeu, ca să primească putere pentru îndreptarea şi sfinţirea sa, atunci dorinţa aceasta a lui să trece victimei prin suprapunerea mâinilor. Aşà dar în amândouă cazurile, suprapunerea mâinilor reprezintă intenţiunea omului. In sfârşit cugetă omul să-şi manifeste mulţumirea sa pentru bunurile spirituale, pe care le-a primit, sau pentru o binefacere pe care o speră, şi în acest caz sentimentele sale de recunoştinţă şi mulţumire sunt transmise prin suprapunerea mâinilor asupra victimii, ce se aduce ca sacrificiu, întru cât dânsa compensează binefacerea primită sau sperată. Injungherea victimei este actul prin care se oferă în total, pe deantregul, vieaţa animalului şi reprezintă devotarea vieţii sacrificatorului.

In definitiv, sacrificiul are de scop să procure omului favoarea şi graţia divină, dela care este îndepărtat prin păcat. Cu alte vorbe, el este poarta, prin care omul trece dintr'o vieaţă pătată, într'o vieaţă curată şi sfântă. Stropirea altarului cu sânge o explică chiar legea mosaică. In Levitic este oprită vărsarea de sânge, pentru cuvântul că în sânge e sufletul şi că Iehova l-a permis numai a se vărsà sau stropi pe altar, pentru mântuirea sufletului. De aci consecinţa sau faptul că israilitului nu i este permis a mânca carnea în sângele ei, căci sângele, sediul sufletului, e un mijloc prin care omul îşi devotează inima, îşi expiază păcatul sau îşi exprimă recunoştinţa şi adoraţiunea sa către Dumnezeu. Dar puterea expiatoare o do-

bândeşte sângele numai prin vărsarea sau stropirea sa pe altar, după cum ne spune chiar sfânta Scriptură prin cuvintele: «V-am dat sângele pentru altar, spre a expià păcatele voastre.»

Altarul e locul, unde Iehova îşi manifestă graţia sa pentru popor, unde se împacă cu omul, care caută spre faţa sa. Impăcarea sau stabilirea armoniei cu dânsul se săvârşeşte simbolic prin sacrificii, prin care cel ce-l oferă îşi exprimă, după împrejurări, devotamentul, penitenţa sau mulţumirea sa către Dumnezeu. Dispoziţiunile, pe care le prescrie legea în privinţa sacrificiilor de expiaţiune, confirmă însemnarea pe care o are acì sacrificiul.

B. Mangâru

Bazele şi valoarea sentimentului religios[1].

Inalt Prea Sfinţite,
Onorat Auditoriu,

Preoţimea ieşană a hotărît să ţină o serie de conferinţi publice sub auspiciile I. P. S. Mitropolit, în cursul anului acestuia. In oraşul cu cel mai bogat trecut cultural, în oraşul mişcărilor isbânditoare de neam, iar în ce priveşte biserica, în oraşul mitropolitului Veniamin Costache pe deoparte, iar pe de alta în oraşul în care pe lângă însufleţirea de idealuri, care nu sunt în lumea simţurilor, s'au văzut şi se văd încă şi curioase încrucişări de idei în numele unei anumite pretinse culturi, preoţimea trebuià să ià de mult cuvântul pentru a lămurì doctrina creştină şi a apărà biserica ei. Dacă Iaşul are un trecut, care să vorbească generaţiilor ce se succed, şi dacă acest trecut cu atât este mai viu, cu cât vorbeşte nu numai iscoditorilor

[1]) Conferinţă publică ţinută în ziua de 2 Februarie 1916 în sala corului Metropolitan din Iaşi.

de documente, ci in chip egal aproape şi celor neştiutori de carte, ca şi celor ştiutori, şi copiilor ca şi bătrânilor, şi celor de departe poate mai mult, decât celor localnici; apoi acest trecut îl vedem cu ochii de câte ori avem răgazul să ne oprim un minut în faţa diferitelor monumente, care împodobesc şi fac faima acestui oraş.

Iar dacă voim să ne oglindim sufletul nostru, sau să vedem oglindindu-se sufletul vremilor noastre, n'avem decât să privim la felul cum sunt astăzi întreţinute aceste monumente istorice fără preţ şi seamăn în istoria culturii unui popor; sau n'avem decât să reflectăm puţin asupra sentimentului din care a răsărit bisericile Iaşului în vremurile de glorie sau restrişte; şi vom înţălege îndată ce distanţă ne desparte de trecut. Atunci evlavie adâncă, astăzi în cel mai bun caz indiferenţă religioasă, atunci milă de cei mici, milă de suferinzi, care duceà la crearea de instituţii pentru alinarea durerilor lor; astăzi parcă numai grija de sine şi ai săi; atunci dragoste adâncă de ţară, azi politică nu pentru ţară.

Privind la halul în care se găsesc bisericile Iaşului, şi gândindu-te la trecutul când şi la sentimentul din care s'au înălţat, fără să vrei, îţi vin în minte cuvintele lui Eminescu din scrisoarea a III-a:

«De aşa vremi să 'nvredniciră cronicarii şi rapsozii»...

«Veacul nostru ni-l umplură saltinbancii şi Irozii»....

«In izvoarele bătrâne pe eroi mai pot să caut».... Care să fie cauza acestei lipse de respect şi evlavie pentru cea mai strălucită din moştenirile trecutului nostru, şi care explicaţia faptului că în lumea noastră cultă cel mai înalt dintre sentimente este alungat în cel mai neglijat colţ al sufletului, dacă nu chiar înăbuşit de tot?

Căci de sigur veţi recunoaşte cu toţii, că sentimentul religios a preşezut la isvodirea unei părţi din istoria neamului nostru. Prin credinţă a străbătut poporul vitejia vremurilor, prin credinţă a biruit puterile duşmanilor, prin credinţă au condus voevozii şi stăpânitorii acestui neam poporul, prin credinţă i-au oţelit sufletul şi au pus pe fugă taberile vrăjmaşilor, şi tot prin credinţă au ridicat şi aşezeminte de rugăciune şi mulţumire lui Dumnezeu. Fără

puterea credinții orașul nostru ar fi azi poate cel mult un oraș negustoresc, care n'ar ispiti la el decât pe schimbatorii de bani și mărfuri.

Domnilor,

Orice acțiune omenească—fie ea bună sau rea—își are origina și explicația ei în sufletul omului. Dintr'o anumită stare sufletească pornește și un anumit fel de acțiune. Din felul cum ințălege cinevà vieața sa și a altara, se conduce și devine folositor ori păgubitor sie-și sau societății în mijlocul căreea trăește.

O parte din strămoșii noștri au crezut în Dumnezeu, și au ințăles să deà expresie acestei credinți în faptele lor din vieață și în cele ce erau să rămână după moartea lor. Și au făcut așà.

Noi nu mai îngrijim cu pietatea cuvenită de monumentele lăsate de ei, nici nu ne prea ducem să ne închinăm în biserica părinților noștri, și concluzia firească nu poate fi alta decât aceea că nu avem credința lor.

Dacă este astfel, atunci ce ne îndreptățește pe noi să tratăm cu atâta nepăsare sentimentul religios, sau chiar să luptăm în contra lui?

Veți răspunde: cultura vremilor noastre. Sînt de acord cu D-voastră în acest răspuns. Îmi îngădui numai o restricție, anume că numai cultura vremilor noastre și nu a celor ce vor veni după noi; și numai cultura popoarelor tinere, nedesvoltate, care au cea mai bună parte de cultură de împrumut, și de un împrumut, asupra căruia se pot face multe rezerve, și nu și cultura popoarelor cu adevărat originale și mature în ce privește această comoară, cultura. Fără să fi dovedit cinevà că sentimentul religios este de prisos, fără să fi aprofundat cinevà atâtea probleme, care să-ți deà dreptul oarecum să te pronunți în chestiuni de credință, fără să fi însemnat cevà deosebit în propria lor specialitate, cățivà îndrăsneți s'au și grăbit cu răspunsul lor, Vom precede părerile corifeilor gândirii omenești din țările civilizate ale apusului, de părerile numai a două exemplare culturale ale noastre, exemplare care sintetizază așà de bine o anumită categorie culturală din epoca noastră de redeșteptare pe toate tărîmurile.

Nu voi încercà sà vă mai demonstrez, că cei ce se cred în stare sà deà soluţiuni în chestiunile cele mai subtile şi gingaşe, n'au însemnat mare lucru, dacă nu chiar nimica, în propria lor specialitate,—cât despre o temeinică cultură filosofică şi religioasă la ei nici vorbă nu poate fi;—ci punându-i alăturea cu tot ce gândirea omenească a produs mai înalt şi mai strălucitor, vă voi lăsà pe D-voastră singuri să trageţi concluzia.

Onorat auditor,

O bună parte din oamenii noştri instruiţi sunt stăpâniţi în ce priveşte sentimentul religios, de următoarele convingeri: sau este religiunea un produs al maselor populare—apărut la un anumit timp,—care poate să dispară într'un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat, şi deci trebue să luptăm cu toate mijloacele noastre culturale, ca el să dispară; sau că, deşi un produs resultat din sentimente de frică sau din dorinţa de stăpânire, religiunea trebue încă tolerată şi susţinută pentru marea mulţime, incapabilă de a pricepe luminile ştiinţii moderne!

Iată ce ne spune în această privinţă un articol publicat în «Vieaţa Românească» volumul XXXVIII An. X. pag. 126, în care cinevà scriind «Biografia lui Basile Conta» şi dorind să îmbrace pe *acel talent, dar nu original, gânditor român*, într'un nimb de lumină şi mai impunător, îl găseşte persecutat de reprezentanţii religiei noastre. Ştiţi că figura lui *Galileo Galilei* apare cu atât mai strălucită —şi cu drept cuvânt—cu cât el a fost şi un martir al convingerilor sale. Dar pe când Galileo Galilei a fost ars pe rug—Vasile Conta a avut toată libertatea să atace fondul religios al sufletului nostru, ba a fost chiar şi ministru al bisericilor! Vedeţi dar diferenţa! Căci doar nu i vor fi râdicat preoţii şi statue!

Iată deci ce spune autoarea articolului intitulat «Biografia lui Basile Conta»:

«Religia este o creaţie a masei. Moise, Buda şi toţi ceilalţi întemeietori ai ei, n'au dat decât conceptul filozofic, «vârful piramidei—pentru care masa adunase trupul în «decursul vremilor—un concept îndestul de abstract, în «destul de larg, ca să împace toate interesele, toate riv-

«nele, care, întocmai unei roci eruptive, să înglobeze toate «*superstițiile*, tradițiile, *toate fosilele sufletești*. De aici în-«fățișarea conciliantă a oricărei religii, de aici eclectismul «și împreunarea de principii din cele mai contrazicătoare, «idei din cele mai disparute, porniri din cele mai opuse..... «mai departe vorbește de lipsa de logică, care caracteri-«sează orice religie organizată, adică adaptată la nevoile «marelui număr.»

Iar mai la vale continuă: «In țara românească, pentru «a ne întoarce la chestia noastră, o asemenea cernere a «credințelor, a ereziilor, o asemenea ciocnire cu religia, «avangarda cercetării filosofice (adăugăm nu numai avan-«garda, ci și ariergarda, și veți vedeà de ce), care să pre-«gătească apariția sistemelor originale—a lipsit cu totul; «de aici vrăjmășia abrașă cu care au tăbărit asupra lui Ba-«sile Conta representanții religiei noastre, deși dânsul nu «se atinsese direct de religie, decât cu toată menajarea «impusă de știință...,»

Iată și părerea unui profesor univesitar, a d. Dr. Leon Cosmovici in publicația apărută din 1914 în Iași sub tit-lul: «Morala și Religia». La pagina 181 d-sa spune: »Zic în formă (e vorba de regulele morale), căci felul cum se practică religia, «mai ales la noi, impune neincetat o pu «tere supranaturală; în fond insă, astfel cum o arăt, acea putere ar puteà fi înlăturată pentru oamenii culți și ma-«turi, înlăturare cu neputință de făcut pentru educația co-«pilului și a maselor inculte».

Din aceste două citații vedeți ce gândesc oamenii noștri «culți și maturi,»!: unul vrea două religii—o religie «ade-vărată fără Dumnezeu, a celor culți, și una mincinoasă pentru cei inculți și pentru copii; lucru pe care Il admite și cultura și maturitatea acestor autori de publicații! iar cealaltă vorbește de religie ca o producție—de sigur ar-bitrară—a masei, de fosile sufletești, de lipsa de logică, în fine de religie ca «avangarda a cercetării filozofice!»

Și ca acești doi autori de articole și publicații gândesc mulți. Le citești convingerile pe față, când—cedând insis-tențelor familiilor lor, sau nu știu căror considerații—te chiamă să săvârșești un act religios; iar ei, plini de îner-

vare că nu se mai sfârșește, te privesc de sus, cu compătimire, sau poate și mai rău!

De aceea spuneam că sunt de acord cu D-voastră afirmând că cultura vremii noastre, și din țara noastră, este vina neglijărei și nerespectului trecutului nostru în tot ce are mai scump și mai sfânt, și deci și vina indiferentismului religios. Ceeace credeà despre religie o parte din lumea italiană a veacului XV—XVI, când Nicolae Machiavelli (1469—1527) scriea în al său: *Il Principe* că: *«religiunea este un mijloc valabil «pentru a stăpâni poporul»*, cred și o parte din intelectualii noștri astăzi, fără să țină seamă că dela Machiavelli a trecut vreme și că pe cerul culturii omenești s'au ivit de atunci încoace și adevărați aștri — nu numai meteori trecători — cari au deschis atâte ascunzători ale sufletului omenesc.

*

In adevăr, privind astfel sentimentul religios și punându'i bazele lui în nu știu ce sentimente de groază, sau ceeace e și mai rău, socotindu-l ca o creațiune arbitrară a maselor sau a conducătorilor de popoare pentru a țineà masele în frâu, nu i de mirare străduința unor intelectuali în lupta de emancipare de acest sentiment, și mai departe nu-i de mirare că din punct de vedere religios stăm cum o știe toată lumea.

Și aici ca și in ce privește celelalte bunuri sufletești, cum sunt: limba, obiceiurile, poezia și muzica populară, conștiința națională etc.; cât a mai rămas salvat, se datorește tot bietului popor, căruia d. Dr. Cosmovici, ca om «cult și matur» îi rezervă o religiune îmbrăcată în nimbul minciunii!

Poporul cu credința sa superstițioasă, dar cu cel mai curat fond sufletesc, păstrează în inima sa o comoară, pe care oameni cu adevărat maturi în gândire, vor venì în vremuri de adâncă și originală cultură, s'o desgroape și pună în lumina învățăturei creștine spre învățătura tuturor. Ceeace s'a întâmplat cu poezia populară — alungată atâta timp din casa și din sufletul celor înstrăinați prin influența grecească sau franceză — se va întâmplà de sigur și cu sentimentul religios. Fără un Alexandri sau un E-

minescu n'am fi cunoscut decât poate târziu frumuseța acelor perle, care sunt poeziile și doinile populare. Fără luptătorii neobosiți și talentați, pe cari ni i-a trimis Dumnezeu, n'am fi cunoscut comorile trecutului nostru—și ar fi trebuit să așteptăm încă multă vreme până ce franțuzomania să se retragă umilită în casele câtorvă familii de compătimitoare nepricepere a drepturilor și valorii limbii strămoșești. Să nădăjduim că ceeace s'a întâmplat cu poezia populară sau cu limba românească, se va întâmplă și cu sentimentul religios. Că va venì și vremea lui—vreme în care o personalitate puternică să-l reîntroneze în sufletul oamenilor cu toată pompa și strălucirea de care este vrednic.

Până atunci să ne înclinăm cu umilință în fața momentelor, care vorbesc de strălucirea lui de altădată, iar dacă vre-o îndoială ne stăpânește sufletul—să nu ne grăbim în răspunsuri ca d-na Conta Kernbach sau d. Dr. Cosmovici, până ce nu vom fi cercetat și studiat adânc și cu răbdare—nu din vanitatea sufletească—ci din sete de știință,—operile corifeilor gândirii omenești din trecut și din prezent, a acelor gânditori, a căror faimă a trecut nu numai hotarăle țărei lor, ci și vieței și vremii lor.

Onorat auditor,

A încercă cinevă să vorbească de sentimentul religios, de bazele și valoarea lui, într'o conferință publică, este un lucru foarte greu.

Greutatea aceasta își are două pricini: vastitatea și profunzimea subiectului întâi și indiferența publicului nostru în această materie în al doilea rând.

M'am gândit mult la ce cale să aleg, ca să pot trezì interes pentru această chestiune. Să arăt cum și ce învață Biserica în detaliu despre Religie și sentimentul religios; ce găsim apoi în literatura părinților bisericești, cari au fost nu numai apărătorii prin scris, ci și prin vieața lor ai religiunii? Aș fi ales calea aceasta—mai ușoară pentru mine; mi a fost frică însă de rezerva mintală pe care ați fi făcut-o D-voastră ascultându mă, că adecă Biserica și părinții bisericești aveau interesul să vorbească în chip favorabil de sentimentul, care stă la baza instituției, ai cărei reprezentanți au fost, că deci ei nu puteau fi obiectivi.

De frica aceasta am recurs la o adoua metodă. Am căutat să văd ultimul cuvânt al cercetării ştiinţifice în această materie, să întreb apoi pe marii gânditori ai lumii, pe aceia a căror vieaţă nu înseamnă nici vanitate, nici dorinţă de îngrămădire la vitrină, şi cari n'au fost nici în slujba vre-unei confesiuni, ca să fie acuzaţi de părtinire, ci a căror vieaţă a fost numai de muncă răbdătoare şi sfântă în serviciul adevărului şi al umanităţii. Dela ei am luat în esenţă acea parte—care, cum veţi vedeà—nu este străină invăţăturii creştine. Ar fi cea mai mare mulţumire sufletească pentru mine, dacă cu ajutorul a tot ce mintea omenească a produs mai select şi mai înalt, aş puteà reuşi să vă conduc până sus pe creasta muntelui care se chiamă religiune, pentruca de acolo în razele călduroase şi vii ale sentimentului religios să puteţi D-voastră singuri privì vieaţa şi o parte din tainele pentru care Dumnezeu ni-a dat-o, şi să vedeţi câtă deosebire este între părerile semi-doctismului şi concepţia religioasă a vieţei.

Ce este sentimentul religios, după concepţia creştină?

Este acea stare sufletească în care omul se simte în legătură cu o fiinţă nemărginită, cu Dumnezeu. De aici şi numele ce s'a dat acestei stări sufleteşti—religiune—nu înseamnă altcevà decât «legătură:» *Vinculo pietatis obstricti deo et religati sumus, unde ipsa religio nomen accepit*» spune Lactanţiu, păr. bis. din veac. IV—V în a sa operă: Divinarum institutionum libri 7, IV 28. Invăţătura creştină admite existenţa unui Dumnezeu, creatorul lumii şi legătura în care omul trebue să steà cu creatorul lumei şi al său se exprimă prin ceeace numim noi religiune. Fără un Dumnezeu, nu i posibilă existenţa unei religiuni. Numească cinevà cum va voi puterea aceasta mai presus de cunoştinţele noastre, recunoască-i pe faţă sau în chip tacit existenţa, sau înlocuiască i numele prin nu ştiu ce noţiune şi mai neînţăleasă şi mai misterioasă; din momentul ce admite cu această putere o comunitate sufletească —fie ea pe cale sentimentală sau raţională—admite odată cu aceasta şi dreptul la existenţă a unei religiuni.

Intrebarea care se pune acum este următoarea: Se poate stabili o legătură între această concepţie a doctrinei creştine despre religiune şi între diferitele cercetări ale marilor

gânditori in acest domeniu, cel puţin în concluziunile lor cele mai generale?

Dacă din rezultatul cercetărilor cu adevărat obiective vor răsări în chip neforţat următoarele concluzii, anume: că sentimentul religios este un sentiment tot atât de firesc sufletului omenesc, cum îi sunt cele trei facultăţi ale sale, adică: intelectul, sentimentul şi voinţa, că deci sentimentul religios nu este o «creaţiune a maselor,» într'un timp dat, ci este vechiu ca şi omul; că acest sentiment se întâlneşte în toate vremile, la toate popoarele şi în toate stadiile vieţii sociale; mai departe dacă se va arătă că în dosul lumii pe care o cunoaştem noi cu ajutorul simţirilor şi minţii—a lumii fenomenale—cum a numit-o Kant, în chip necesar trebue să admitem o lume a lucrurilor în sine, un absolut, un incognoscibil, sau cum voiţi s'o numiţi, şi că printr'o oarecare parte a sufletului nostru stăm în legătură cu acea lume; dacă ne va fi clară ideia curentă azi în ştiinţă şi filosofie, că adecă ştiinţa nu ne dă nici pe departe despre univers sau despre sufletul nostru, ceeace el caută; atunci conştiinţa religioasă va fi câştigat punctul cel mai dificil, dar în acelaş timp şi sprijinul cel mai de seamă pentru interpretarea lumii şi altfel decât ar fi dorit-o raţionaliştii veacului al XVIII, la concepţia cărora au rămas încă mulţi din intelectualii noştri.

Domnnilor,

Analisând sentimentul religios din punct de vedere psihologic găsim că la basa lui stau două feluri de motive: unele psihologice ca sentimente diferite şi tendinţi; iar altele logice.

Sentimentul religios este un fel de complex, care îşi are rădăcinele în însuşi fiinţa spiritului omenesc şi dispoziţiei lui; aici îşi are religiunea factorul său apriori, care în desvoltarea sa este condiţionat de istorie. În manifestările lui, sentimentul religios este foarte variat, de acolo şi varietatea religiunilor. Uneori el este provocat de un sentiment de frică, or respect, alte ori de un sentiment de pietate, speranţă, recunoştinţă. Nici odată însă nu lipseşte din el sentimentul de dependenţă de o putere supraomenească. Ca fapt psihologic religiunea constă într'un

sentiment deosebit, care uneşte pe individ cu totul, pe care conştiinţa îl priveşte ca fiind de aceeaşi natură ca şi ea, dar cu calităţile sale crescute la infinit. Partea importantă este comuniunea sentimentală şi de gândire cu principiul acestui univers, şi convingerea ca acţiunile şi sentimentele mele participă la scopul acestui principiu de vieaţă şi mişcare, la care reducem totul.

Din faptul însă că unul sau altul din diferitele sentimente poate provocà pe cel religios, nu trebue să reducem religiunea la acel motiv, căruia îi datoreşte manifestarea într'un timp, la un individ, o clasă de indivizi, sau chiar la un popor; cum nu putem reduce judecata noastră în esenţa şi legile ei, la faptul că într'un moment dat poate fi provocată de o anumită împrejurare. Nimic n'ar fi mai absurd decât o asemenea încercare—şi în ce priveşte judecata, nimănui nu i-a trecut vreodată prin gând s'o facă.

Cum nu ne putem imaginà vieaţa sufletească fără sentimente în genere, tot aşà nu ni-o putem imaginà, goală de sentimentul religios. Aceasta există într'un fel sau altul, dela cel mai sălbatec individ sau popor, până la cel mai strălucit geniu sau mai civilizat popor, ba chiar şi la cel care încearcă să lupte contra sentimentului religios. Unul din cercetătorii vieţei religioase ai veacului XIX *a arătat aceasta* într'o serie de lucrări asupra religiunii în genere şi religiunii diferitelor popoare în special:

Acesta este Max Muller, care spune într'un loc [1]:

«Sălbatecul adevărat se poate să nu aibă un nume pen- «tru religie; iar când papuaşul se prosternă în faţa *Kar- «warului* său, încrucişindu şi mâinile pe frunte, şi între- «bând dacă ceeace face este drept sau strâmb, aceasta «este pentru el o religie. Printre mai multe triburi săl- «batece, unde nu există nici un semn de cunoştinţa fiin- «ţelor divine, misionarii au descoperit în adorarea făcută «spiritelor celui plecat primile începuturi palide de reli- «giune; nici nu vom ezità să recunoaştem ca ultime lică- «riri de religiune, când privim cum un filosof recent, care «după ce a declarat pe Dumnezeu şi zei învechiţi, cade «la pământ în faţa unei amintiri scumpe, şi şi dedică toate «puterile sale serviciului umanităţii.

[1] F. Max Muller Lectures on the origin and growth of Religion.

«Când vameşul, stând deoparte, nu voià se ridice ochii «săi la cer, ci suspinà în sufletul său zicând; Doamne, «milostiv fii mie păcătosul, aceasta erà pentru el religi«une. Când Thales declară că toate lucrurile sunt pentru «el pline de zei, şi când Buda tăgăduind că există lu«cruri sfinte, *devas*, şi zei în genere, amândoi îşi spuneau «convingerile lor religioase. Când tânărul brahman îşi a«prinde focul pe simplul său altar la răsăritul soarelui; şi «se roagă în cea mai veche rugăciune din lume: «Insu«fleţească soarele minţile noastre»; sau când mai târziu în «vieaţă el se leapădă de rugăciune şi sacrificiu ca nefolosi«toare, ca vătămătoare, şi în tăcere îşi îngroapă eul său în «vecinicul Eu, toate aceste sunt religie....»

De sigur, Domnilor, că dela religiunea papuaşului, care se prosternă în faţa Kawarului său şi până la religiunea înclinării «în spirit şi în adevăr» este o enormă distanţă. Dar şi într'un loc şi în celalt nu lipseşte acea lumină sacră care îndreaptă sufletul nostru spre ţinte, pe care nu le găsim în lumea simţurilor. De aceea cu Max Muller poate cinevà adăogă: că de câte ori sufletul nostru în preocupările lui ştiinţifice, artistice, morale sau oarecare altele de ordin superior, se simte furat spre o lume suprasensibilă, spre o cauză a cauzelor, spre absolut, de atâtea ori el face religiune. Numai aşà înţelegem de ce *Hegel* a numit *religiunea sfera cea mai înaltă a «conştiinţei omeneşti»*[1] şi de ce unul din cei mai religioşi şi geniali oameni ai veacului al XIX, Schleirmacher vorbeşte despre religiune în aceşti termeni:

«Religiunea a fost trupul matern, în al cărui întuneric «sfânt vieaţa mea tânără a fost hrănită şi pregătită pen«tru lumea ascunsă încă lui; în ea a respirat sufletul meu, «înainte de a fi aflat lucrurile sale externe — experienţa «şi ştiinţa; ea mi-a ajutat, când am început să cern cre«dinţa părintească şi să-mi curăţ sufletul de noroiul lumii «primitive, ea mi-a rămas, când Dumnezeu şi nemurirea «pluteau înaintea ochiului ce se îndoià, ea m'a condus în «vieaţa activă, ea m'a învăţat să ţin cu sfinţenie în vir-

[1] Vorlesungen über die Philosophie der Religion; S. 30.

-tațile şi greşelele mele la ființa mea neîmpărțită, şi numai prin ea am învățat, ce este prietenia şi dragostea.»[1]

Vedeți dar sentiment religios dela sălbaticul papuaş până la un Hegel, un Schleiermacher, şi câți alți corifei ai gândirii.

Să fie atunci adevărată părerea unei anume clase de intelectuali dela noi—a căror cultură filosofică se va fi reducând probabil de cetirea «Minciunilor Convenționale» ale lui Max Nordau sau altor cărți de calapodul aceştia—că religia este bună numai pentru inculți, pentru masse şi copii?

Ce-ar zice oare aceşti învățați ai noştri, când s'ar adânci cu mintea în scrierile unui *Plato*, *or Aristot*, *or Descartes*, *or Kant?* Sau nu şi-au pus oare întrebarea aceasta mult mai simplă? Din eroare sau din o simplă halucinație să-şi fi găsit inspirația în sentimentul religios atâtea produse şi capo-d-opere ale artei şi poeziei, atâtea instituții şi aşezăminte de binefacere, atâtea fapte mari istorice?

În Indii, leagănul popoarelor europene, este azi un scriitor, despre care cu mai multă sau mai puțină înțelegere au vorbit şi unile ziare dela noi, scriitor-poet, stăpân atât pe ultimile achiziții filozofice ale popoarelor Europei, cât şi pe literaturile popoarelor culte.

Stăpânit de un adânc şi puternic sentiment religios, acest poet a publicat o carte—tradusă apoi de el în limba engleză şi premiată cu premiul Nobel—care ne aminteşte dela un capăt la altul psalmii lui David. Titlul ei ar fi *Ofrande* «Song offerings» şi dela început până la sfârşit ea nu este decât un adevărat imn adus divinității, pe care unii intelectuali ai noştri «maturi şi culți,» ar voi s'o detroneze din religiunea lor.

«*Cer îngăduire de o clipă*, spune Tagore în unul din splendidele lui imnuri, ca să stau lângă tine.

«*Lucrurile pe care* le-am început, le voi sfârşi mai pe urmă.

«*În afară de vederea* feții tale inima mea nu cunoaşte *nici odihnă* nici răgaz, iar lucrul meu devine un nesfârşit

[1] *Über die Religion* S. II

«chin într'o nețărmurită mare de trudă. Azi a sosit vara «la fereastra mea cu suspinurile și murmurile ei; iar albi-«nele cântă cântecul lor la curtea din crângul înflorit.

«Acum este vremea a stà liniștit, față către față cu «tine, și a cântà închinarea vieții în acest răgaz tăcut, ce «se revarsă.[1]

Iar în alt loc scrie:

«Cântecul meu a dat deoparte podoabele sale.
«El nu se trufește cu îmbrăcăminte și decorații.
«Ornamentele ar turburà unirea noastră; ele s'ar pune «între tine și mine;
«Zângănitul lor ar înăduși șoaptele tale.
«Deșertăciunea mea de poet moare de rușine în fața «ta. O maestre poet, m'am prosternat la picioarele tale.
«Fă numai să fie vieața mea simplă și dreaptă, ca un «fluer de trestie, pe care să-l umplu de muzică pen-«tru tine.[2]

Onorat Auditor,

Dacă religiunea ar fi produsul unei vremi numai, sau produsul unui sentiment cum este frica—după cum s'au încercat unii să arate—atunci ea ar fi dispărut odată cu vremea în care au dispărut și mobilele, din care s'ar fi produs, sau odată cu slăbirea sentimentelor inferioare, ca cel de frică bunăoară. Lucrul însă este cu totul contrar. Cu cât cinevà s'a cultivat mai mult, s'a îndoit și a cercetat mai mult, dacă a fost sincer în căutarea adevărului, cu atât s'a oprit la o concepție religioasă mai superioară, acelei ce ar fi răsărit din sentimentul de frică sau orcare altul din cele inferioare. «Pot dispăreà mobilele egoiste ale fricei și speranții, spune Höffdiug», totuși chestiunea raporturilor «între idealuri morale, și realitatea pozitivă a lumii subzistă totdeauna».[3]

A explicà sentimentul religios prin una din diferitele sale forme de manifestare, este tot atâta, cât a încercà să explici origina judecății noastre printr'o eroare ce ar

[1] Gitanjali (Song Offerings) by Rabindranath Tagore London 1913.
[2] Gitanjaii (Song Offerings) by Rabindranath Tagore London 1913.
[3] Psychologie 337.

comite-o, şi în consecinţă s-o condamni şi pe ea şi să tăgăduești și adevărul pe care ea îl caută.

Subiectiv in manifestarea sa, sentimentul religios este totuşi obiectiv prin obiectul ce stă la basa lui; aşà se explică de ce el este şi universal. Se întâmplă cu sentimentul religios ceeace se petrece și cu cel estetic. Şi acesta este subiectiv în manifestare şi el este provocat de o sumă de motive, a căror valoare poate fi pusă în discuție.

Cu toate acestea, el este obiectiv prin obiectul său; căci dacă nu ori cine are talentul să creieze în artă, pe toți ne încântă și mulțumește mai mult sau mai puțin intensiv o operă de artă. Dar auzita-ţi pe cinevà spunând că sentimentul estetic—manifestat prin poezie sau muzică, sau pe orcare altă cale—este un produs al masselor, că deci trebue să luptăm în contra lui, şi să-l desființăm?

Ce-aţi zice d-voastră auzind pe un învățat vorbind şi tunând contra muzicii? Aţi zâmbi și apoi l-aţi tratà cu cea mai mare desăvârşită compătimire.

Ca și arta și religia are adânci rădăcini sentimentale în sufletul omului. *Ba mai mult; religia are în plus rădăcini logice* mult mai evidente, decât se poate urmări aceasta la sentimentul estetic. Atunci de ce când vine cinevà și spune că religia trebue să dispară, nu este primit de lume cu aceeaşi stare sufletească, cum ar fi primit acela care ar vorbi de necesitatea dispariției artei?

*

Dar să trecem la consideraţiunea bazelor logice. Pentru omul mărginit, lumea se sfârșește la marginea vederilor lui. Pentru el nu există altcevà, decât ceeace vede cu ochii. Când mărginirea aceasta o studiem mai departe îi facem loc în sfera preocupărilor noastre intelectuale, şi de acolo decretăm solemn, că lumea se reduce numei la ceeace spune ştiinţa despre ea, atunci nu ne deosebim întru nimic de omul, care pentru că n'a văzut alt loc sau altă ţară decât a lui, ar fi gata să susţină că celelalte nu există.

Dar iată că din adâncuri fără fund se revarsă în sufletul nostru fiori, care ne pun în uimire—sentimente care

ne vorbesc despre cevà mai presus decât noi și lumea în care suntem. Sufletul nostru este prins uneori în mrejile unei intuiții care-l îndreaptă spre creatorul său. Și intuiția aceasta nu este o minciună. Ea este măreața, dreaptă și atât de adevărată! Ea cere o inimă curată. Un sufu de adevăr se află în ea; mintea îl prinde, și cu ajutorul legilor ei îl înfățișează lumii ca adevărul cel mai înalt, fără să aibă pretențiunea de a l cuprinde în nemărginirea sa. Când am meditat puțin mai adânc și mai liniștit asupra imensității timpului și a spațiului, or când am încercat să ne dăm seamă ce să fie aceste: realități sau simple forme ale intiuției noastre, cu ajutorul cărora noi vedem și înțelegem lumea? Când mai departe am privit cu atenție la firicelul de iarbă și ne-am dat seama că în el se cuprinde o lume întreagă de vieață și mișcare, de armonie și frumuseță, sau când am ridicat ochii deasupra capetelor noastre, pe o noapte senină și am privit nesfârșitul număr de stele—iar apoi retrași la masa noastră de studiu am deschis cărțile de astronomie—și am văzut că aceste sunt nimic în fața imensității și numărului nesfârșit al atâtor altor corpuri cerești și sisteme planetare—fără să vrem, gândul nostru a alunecat departe, și atunci părăsindu-ne puterea minții noastre, am simțit că cevà sfânt se sbate în sufletul nostru, că un duh nevăzut îi vorbește, am avut o intuiție religioasă, o adevărată revelație.

Ce dreaptă și vecinică este vorba lui *Goethe din Faust*:

«Misterioasă'n plină zi, natura vălul ei nu și-l desprinde.
«*Și dacă ea n'o va desvăluì, șuruburi, pârghii taina «nu-i vor prinde.*[1])

Incercați să traduceți prin cuvinte alte sentimente mult mai puțin înalte ca acesta—și veți vedeà cum vă scapă tocmai ceea ce-ați simțit mai adânc, ceeace a mișcat mai mult sufletul D-voastră.

Dar cu toată greutatea de a cuprinde și stăpânì cu ajutorul numai a minții acea stare sufletească ce se coboară ca o binefacere asupra noastră, sau de a înțelege în totul

---

[1]) In original înțelesul apare și mai adânc: «Und was sie dei- «nem Geiste nicht offenbaren mag, das zwingst du ihr nicht ab «mit Hebeln und mit Schrauben».

acea ființă către care se îndreaptă sufletul nostru în atâtea momente; dacă am întrebà numai legile minții noastre, legile logice, încă găsim și în ele un răspuns, la ceeace formează fondul vieții religioase, la Dumnezeu.

Una din aceste legi este așă numitul principiu al rațiunii suficiente, care sună astfel: orce *fenomen are o cauză.* Obiectele care stau înaintea noastră își au cauza într'o minte, care înainte de a le face, le-a conceput ca ideie. Nu poate admite mintea sănătoasă că această bancă sau acest scaun este răsărit la întâmplare, sau își este singur cauza lui. Din faptul că nu văd pe autorul lui, nu pot deduce că obiectul n'a avut un autor.

Dacă deci pentru lucrurile mici, neînsemnate, lucrul stă astfel, ce vom zice atunci de acest univers, în care cum o spune Eminescu, planeta noastră «*se joacă ca pulberea în imperiul unei raze*»? Respectăm una deci din legile fundamentale ale minții noastre, când lăsându-ne furați de un sentiment înalt, ne ridicăm până la cauza cauzelor, până la principiul acestei lumi.

«Când eu, spune Kant, între altele, reflectez asupra ob-«servărilor microscopice..... și observ foarte numeroase «animale într'o singură picătură de apă, de speță râpi-«toare, prevăzute cu instrumente de pradă, care și ele sunt «distruse de tirani încă și mai puternici ai acestei lumi «aquatice, în timp ce se gătesc să urmărească pe altele; «când observ zarva, puterea și scena de răsvrătire și ri-«dic ochii în înălțime, pentru a vedeà nesfârșitul spațiu «de lumi furnicând ca pulberea, nici o minte omenească «nu poate atunci exprimà sentimentul, pe care îl trezește «un atare gând și toată analiza subtilă, metafizică rămâne «departe de sublimitatea și vrednicia ce este proprie unei «astfel de intuiții.» [1])

(Va urmà)

Preot Cicerone Iordăchescu.

---

[1]) Kant Aussprüche, Raoul Richter, 18, 35.

ȘTIRI NOI DESPRE MACARIE IEROMONAHUL, DASCĂLUL DE CÂNTĂRI ȘI DIRECTORUL TIPOGRAFIEI DIN MÂNĂSTIREA CĂLDĂRUȘANI

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XXXIX No. 11).

X.

✠

Cu smerită plecăciune mă închin Dumitale boeriule.[1]

Eu văzând zăbava logofătului Ioniță, și cunoscând bine că încă are să mai zăbovească, mergând la tipografie, mi-am ales oamenii carii am să tipăresc cu dânșii și carii au să rămâe cu mine, și am și pornit teascurile amândoao; astăzi și mâine Sâmbătă iarăși vom tipări, și de acum înainte mă voiu sili cu ajutoriul lui Dumnezeu ca să iasă pe toată zioa câte doao coale. Am arătat și celorlalți pricinile pentru care sânt lipsiți. Am făcut și pe părintele Inochentie cu cuvânt ca să-și cunoască neputința sa, și au rămas cu toată mulțămirea; el acum nu mai cere alt fără numai să i să plătească osteneala pe șapte luni și jumătate, adecă dela Fevruarie 15 până la sfârșitul lui Septemvrie, și de aici să se încarce, și să se ducă drept la Moldova fără a mai da prin București. Pretențiile lui eră mari pentrucă răposatul îi făgăduise și monastire; mai pe urmă au cerut câte 300 lei pe lună, și eu l-am lovit la trei galbeni pe lună, arătându-i că să va face multă vorbă pentru aceasta, mai pe urmă s'au mulțumit cu patru galbeni, și nu mai cere alt nimic. Dumneavoastră, faceți bine, trimite cu logof. Ioniță 402 lei lefile pentru luna lui Septemvrie, 93 și par. 25 cheltuiala ce au cheltuit el mai

[1] Arhiva mitrop. Buc. dosar 79 din an. 1834 f° 11—12.

mult. Trimite-mi şi mie 200 lei ca să cumpăr ceale trebuincioase de acum înnainte că numai au ce să mai mănânce şi pentru toate cealelalte lăsaţi asupra mea, şi nădăjduesc la mila lui Dumnezeu că veţi rămâneà mulţămiţi. Plătiţi şi lui Inochentie câte patru galbeni pe lună, ca să se ducă şi el mulţămit din ţara noastră (că cu adevărat nici o parà n'au luat până acum pentru osteneala sa) iar eu voiu slujì cu toată osârdiia fără a cere plată ci aşteptând numai un proeresis. Aciasta şi rămâiu al dumitale cu toată plecăciunea

Macarie ieromonahul.

1834; Octom. 6.

Logofătul Ioniţă mă rog să nu mai zăbovească ci să vie ca să luăm socoteala întru toate ca să se ştie şi lucrătorii aşezaţi şi eu, şi să aducă şi acestora bani negreşit ca să ne desăvârşim întru toate.

✠

Adresa: Cinstit şi mie mare făcătoriu de bine, dumisale logofătului Neculae sameşul sfintei mitropolii, cu smerită plecăciune.
La Bucureşti.

Vă mai aduc aminte pentru părintele Meletie dela Ciolanul: Mă rog să mai aduceţi aminte părintelui Buzăul.

XI.

✠

Cu smerită plecăciune mă închin Sfinţiei tale cinstite părinte iconoame. [1]

Mai întâi vestesc Sfinţiei tale că de astăzi înainte mai am hârtie pentru tipărit numai pentru şase zile. Şi al doilea mă rog ca ori cu ce chip să mă proftaxeşti măcar cu doao zile mai nainte de a o sfârşi cu altă hârtie ca

---

[1] *Arh. Stat. Mitropolia Bucureşti, netrebnice pach.* 329 doc. 1.

să nu șădem de geaba în cheltuială precum mi-au făcut și mai dăunăzi de am șăzut zece zile așteptând hârtie; însă atunci acele zile am împărțit toate cărțile și le-am dat legătoriului și fără treabă n'am șezut, iar acum de nu-mi veți trimite hârtie trebue să șădem că altă treabă n'avem să facem. Dumnealui logofătul Ioniță Cămărașul zicea că mai iaste niște hârtie târcăpela la vivliotică; măcar cu aceia să mă proftaxiți până să va mai cumpăra alta. Pentru care foarte mă rog ca zminteală să nu mi să facă, că, Dumnezeu știe,ași voi cât de curând să ia sfârșit acest lucru ca să scap și eu de acest fel de supărări și să mă liniștesc.

1835, Noemvrie 22.

Sânt al Sfinției tale cu toată plecăciunea

Macarie ieromonahul.

Iată trimiț Sf(inției) tale însemnarea de câtă hârtie am primit dela răposatul pitar și câtă s'au tipărit până acum.

Mă rog, cinstite părinte iconoame, trimite-mi cu Gheorghie aducătorul scrisori 20 ocă sare că am pus varză și n'avem cu ce să o sărăm.

*

Insemnare de câtă hârtie s'au priimit în tipografie dela D(umnea)lui pitar Ioniță și dela alții până acum.

Anul 1835.

Martie 15 Vineri am primit 40 topuri hârtie târcăpela dela Dumnealui pitar.

Martie 20 Miercuri am mai priimit 39 topuri tot dela Dumnealui.

Iunie 16 Duminică am mai primit 70 topuri tot dela Dumnealui.

Iulie 3 Miercuri am mai primit 80 topuri tot dela Dumnealui. Insă toate aceste topuri câte 20 de testele în legătură.

Octom. 9 am adus eu 22 topuri prin chezășia Dumnealui logof. Neculae, însă câte 30 testele în top.

Noemvr. 9 am mai priimit 40 topuri, însă câte 20 testele în legătură, ce au fost în vivliotică cumpărată tot de răposatul pitar Ioniță, și care acum să sfârșește și spre credință iscălesc.

Macarie ieromonahul

Noemvr. 22.

Adresa: Cinstit și mie prea dorit Sfinției Sale părintelui iconomul al sfintei mitropolii chir Evghenie, cu smerită plecăciune la București în sfânta mitropolie.

XII.

Către starețul dela Căldărușani.[1] *Molitvă și blagoslovenie trimitem prea cuvioșii tale.*

Părintele Macarie ne-au făcut arătare că din Viețile Sfinților ce s'au tipărit, o sumă de tomuri s'au și legat și sânt întru tot gata și ca să nu stea acolea să să prăfuiască și să să facă la dânsele vre'o stricăciune, să scrie preacuvioșii tale ca pentru căratul aici a acelor cărți ce s'au gătit să dai prea cuvioșia ta carele trebuincioase ca să le încarce și să le aducă aici a să pune în păstrare.

No. 1044 1836 Iunie 5.

XIII.

Cinstiti ocârmuiri a sfinti mitropolii.[2]

Următor fiind cinstiti Preaosfinţiilor voastre poruncă de supt No. 1126 dată la jalba dumnealui logofătului Nicolaie Bâțcoveanul al sfinti mitropolii, prin care cere despăgubire de stricăciunile făcute la odăile ce le are în Cocioc la Căldărușani, de către lucrătorii tipografii sfintii mitropolii, am trimis pă chir Ivan Petcu Calfa ca să vază ce stricăciune s'au urmat din partea tipografiii, și cu ce preț ar puteà prin meremet toată aceiași stricăciune să aducă în starea de mai nainte; carele mergând acolo, măcar că n'au avut nici un fel de știință în ce stare au fost aceste odăi atunci când sau așăzat într'însele lucrarea tipografiii, dar prin băgările de seamă ce au făcut la fieștecare trebuință de meremet, chibzuește o cheltuială de lei

[1] Arhiva mitropoliei București. dosar No. 79 din anul 1834, f° 13.
[2] Arhiva mitrop. Buc. dosar 79 din an 1834, f° 14 și 21 v, cf. Arhiv. Stat. Mitropolia București, netrebnice, pach. 329, doc 1, f° 5, care este tot acest raport.

doaă mii șapte sute treizeci și doi, arătându-i anume prin foaie, unde și în ce trebue să să cheltuiască, după care scoțându-să copie să alătură pă lângă aceasta spre vederea Preaosfințiilor voastre. In urma aceștii cercetări dumnealui logofătul Nicolaie au mai dat o deosebită foaie supt iscălitura duhovnicului Ghenadie pentru alte lipsiri ce ar mai aveă odăile și nu s'au trecut în foaia orânduitului Ivan spre cercetare, cerând și la acestea prețuirea fieștecăriia și despăgubirea, care foaie, însoțindu-să pă lângă cea de mai sus, să alătură spre vedere.

Eu de cercetarea ce am făcut după poruncă, smerit și arăt, iar chibzuirea rămâne a să face pentru amândooă foile și a mi să da poruncă de urmare.

Eughenie iconom mitropolii.

Anul 1836
luna Octomvr. 13.
No. 168.

Priimită Noemvrie 30 No. 630.

Adresa: Cinstiti otcârmuiri a sfinti Mitropolii No. 168. 14 Octomvr.

XIV.

Lucrurile [1] ce lipsesc din casele ot Cociog în câtă vreme au lucrat tipografia într'însele, afară din foaia ce au făcut maimarolu cel trimis dela mitr. de materiile ce trebuesc pentru meremetul casilor. 1836:

5 capace de hier dela coșurile de sus, 3 ipac dela gura sobilor de jos, 1 balama mare dela ușa bisericii, 5 scaune sfărâmate, 14 rogojini, 10 dosuri de pernă, 2 caramfile, 1 păhar de cleștar de cele mari, 1 chisea de cleștar pentru dulceață, pânză dela șapte mindire, un dulap din casa cea mică, un capac mare de fier dela bucătărie, văpsitul ușilor, mesilor și scaunilor, doao table de tinichea ce era la sobe jos pă pardoseală.

Ghenadii dohovnicul.

---

[1] Arhiva mitr. Buc. idem f. 15, cf. Arhiv. Stat. Mitropolia București, netrebnice, pach. 329, doc. 1 f. 6 unde este tot această listă.

Adresa: Cinstit și mie prea dorit Sfinției Sale părintelui iconomul al sfintei mitropolii chir Evghenie, cu smerită plecăciune la București în sfânta mitropolie.

XII.

Către starețul dela Căldărușani.[1] *Molitvă și blagoslovenie trimitem prea cuvioșii tale.*

Părintele Macarie ne-au făcut arătare că din Viețile Sfinților ce s'au tipărit, o sumă de tomuri s'au și legat și sânt întru tot gata și ca să nu steă acolea să să prăfuiască și să să facă la dânsele vre'o stricăciune, să scrie preacuvioșii tale ca pentru căratul aici a acelor cărți ce s'au gătit să dai prea cuvioșia ta carele trebuincioase ca să le încarce și să le aducă aici a să pune în păstrare.

No. 1044. 1836 Iunie 5.

XIII.

Cinstiti ocârmuiri a sfinții mitropolii.[2]

Următor fiind cinstiti Preaosfințiilor voastre poruncă de supt No. 1126 dată la jalba dumnealui logofătului Nicolaie Bățcoveanul al sfinti mitropolii, prin care cere despăgubire de stricăciunile făcute la odăile ce le are în Cocioc la Căldărușani, de către lucrătorii tipografii sfintii mitropolii, am trimis pă chir Ivan Petcu Calfa ca să vază ce stricăciune s'au urmat din partea tipografiii, și cu ce preț ar puteă prin meremet toată aceiași stricăciune să aducă în starea de mai nainte; carele mergând acolo, măcar că n'au avut nici un fel de știință în ce stare au fost aceste odăi atunci când sau așăzat intr'însele lucrarea tipografiii, dar prin băgările de seamă ce au făcut la fieștecare trebuință de meremet, chibzuește o cheltuială de lei

[1] Arhiva mitropoliei București, dosar No. 79 din anul 1834, f. 13.
[2] Arhiva mitrop. Buc. dosar 79 din an 1834, f. 14 și 21 v. cf. Arhiv. Stat. Mitropolia București, netrebnice, pach. 329, doc 1, f. 5, care este tot acest raport.

doaă mii şapte sute treizeci și doi, arătându-i anume prin foaie, unde și în ce trebue să să cheltuiască, după care scoţându-să copie să alătură pă lângă aceasta spre vederea Preaosfinţiilor voastre. In urma acești cercetări dumnealui logofătul Nicolaie au mai dat o deosebită foaie supt iscălitura duhovnicului Ghenadie pentru alte lipsiri ce ar mai aveà odăile şi nu s'au trecut în foaia orânduitului Ivan spre cercetare, cerând şi la acestea preţuirea fieștecăriia și despăgubirea, care foaie, însoţindu-să pă lângă cea de mai sus, să alătură spre vedere.

Eu de cercetarea ce am facut după poruncă, smerit și arăt, iar chibzuirea rămâne a să face pentru amândooă foile și a mi să da poruncă de urmare.

Eughenie iconom mitropolii.

Anul 1836
luna Octomvr. 13.
No. 168.

Priimită Noemvrie 30 No. 630.

Adresa: Cinstiti otcârmuiri a sfinti Mitropolii No. 168. 14 Octomvr.

XIV.

Lucrurile [1] ce lipsesc din casele ot Cociog în câtă vreme au lucrat tipografia într'însele, afară din foaia ce au făcut maimarolu cel trimis dela mitr. de materiile ce trebuesc pentru meremetul casilor. 1836:

5 capace de hier dela coşurile de sus, 3 ipac dela gura sobilor de jos, 1 balama mare dela uşa bisericii, 5 scaune sfărâmate, 14 rogojini, 10 dosuri de pernă, 2 caramăle, 1 pahar de cleştar de cele mari, 1 chisea de cleştar pentru dulceaţă, pânză dela şapte mindire, un dulap din casa cea mică, un capac mare de fier dela bucătărie, văpsitul uşilor, mesilor şi scaunilor, doao table de tinichea ce era la sobe jos pă pardoseală.

Ghenadii duhovnicul.

---

[1] Arhiva mitr. Buc. idem f<u>o</u> 15, cf. Arhiv. Stat. Mitropolia Bucureşti, netrebnice, pach. 329, doc. 1 f<u>o</u> 6 unde este tot această listă.

XV.

Insemnare [1] tipografii ce meremet să se facă la casăle (din Cociocu) [2] 1836, Iunie 21.

tal	par.	
160	—	80 scânduri de brad la prefăcania dușumelelor toate din case și din sală amăstecându-să și din veichi cele mai bune.
75	—	30 grinzi lipsa unde ar trebui la dușumele una tal. 2 par. 20.
50	—	2000 cuie de lanț.
200	—	meșteșugul dulgherii la dușumele.
240	—	6 paturi în case cu toate sculile (?).
400	—	10 ferestri zălogelile ce sânt lipsă una tal. 40 cu tot tacâmul și cu fiarăle i văpsitul.
80	—	1 sobă în stâlpi din nou.
150	—	5 sobe muscăleștı, care o fi bună să o meremetisească iar care o fi rea să o facă din nou.
32	—	8 broaște meremet una lei 4.
120	—	2000 ocă var.
350	—	meșteșugul zidării meremetului și spoiala pă din lăuntru și pă din afară.
150	—	5000 olane, mia tal. 10 la meremetul învelitori caselor.
125	—	meșteșugul olanelor de a le întoarce.
60	—	1 ușă grătar la pivniță cu totul.
50	—	2000 cărămızi pardoseala cuhnii și alt ce o mai trebui.
60	—	1000 ocă var.
50	—	nisip.
90	—	3030 olane la întoarcerea olanelor.
30	—	1 ușă la un dulap în cuhnie.
100	—	meșteșugul dulgherii la olane și la alte.
160	—	meșteșugul zidării.

Ivan Pelcu Calfa.

XVI.

La Iconomul Mitropolii. [3]

S'au văzut raportul Cuvioșii tale de supt No. 168, ce faci în pricina stricăciunii urmată la casele dumnealui logofătului Nicolae Bățcoveanul dela Cocioc de către lucrătorii tipografii ce au fost așăzați acolo pentru tipărirea Vieților Sfinților. Și de vreme ce zici că ai orânduit meimar

---

[1] Arhiva mitrop. Buc. dosar 79 din an 1834, f° 16.
[2] Această complectare în Arhiv. Stat. mitrop. București, netrebnice, pach. 329 doc. I f° 4, unde este aceiași însemnare.
[3] Arhiva Mitropoliei București, dosar No. 79 din anul 1834 f° 17.

și au făcut foaie de felul stricăciuni și suma banilor cu cari s'ar putea drege precum au fost, să scrie Cuvioșii tale că sântem înțeleși cu dumnealui logofătul că de va voi să se însărcineze însuși cu epistasia dregerii acelor meremeturi, să-i răspundeți lui doaă mii șapte sute treizeci și doi precât adică să cuprinde în foaia lui Ivan Petcu Calfa, ce ai alăturat pă lângă raportul Cuvioșii tale, precum și pentru osebitele lucruri ce mai lipsesc după foaia supt iscălitura duhov. Ghenadie, ce iarăși ai alăturat, să-i răspunzi lei 280 (sic), par. 10, căci atâta ați socotit că pot costisi acele lucruri și acești bani să vor adăoga la cheltuelile urmate cu pomenitele cărți [1].

No. 1968. 1836, Dechemvrie 9.

(Sfârșit)

Diac. Nic. M. Popescu.

VIEAȚA SFÂNTULUI ANTONIE CEL MARE.

Scrisă de Sf. Athanasie cel Mare, Patriarhul Alexandriei.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XXXIX No. 10.)

52. *Urmare.*

Deci diavolul steteà, cum cântă David, [2] pândind lângă dânsul și scrâșnind cu dinții în potriva lui Antonie, însă, primeà dela Mântuitorul mângâere, și astfel rămâneà nevătămat de bântuiala și viclenia felurită a satanei. Astfel, pe când el privegheà odată în timpul nopței, diavolul a pornit împotriva lui toate fiarele sălbatice, și într'o clipă toate hienele din pustia aceea au ieșit din vizuinele lor

[1] Pe f. 18 este lista stricăciunilor întocmită de Ghenadie duhovnicul, căreia i s'a adăogat prețul în lei al fiecărui obiect.
[2] Psalm 34, 16.

și l'au înconjurat, așà că el se află în mijlocul lor. Și pe când fiecare din ele deschizând gura, îl amenință să-l muște el pricepând viclenia vrăjmașului (dioavol), zicea către ele: «Dacă voi ați primit stăpânire împotriva mea, sunt gata să mă las a fi mâncat de voi; dacă însă ați fost îndemnate și trimise de duhurile rele, atunci nu mai zăboviți, ci plecați de aicea, căci eu sunt robul lui Christos». Pe când Antonie zicea acestea, fiarelor sălbatice au fugit îndată de acolo, ca și cum cuvintele acestea ar fi fost un biciu care le goneà.

53. *Urmare. O nouă luptă.*

Puține zile după aceasta, pe când el erà ocupat cu lucrul — căci erà deprins să se obosească cu munca — cinevà deschise ușa cu putere și i trase sfoara dela lucru; Antonie tocmai coseà niște coșnițe pe care le dăruià acelora cari veniau la dânsul și-i aduceau câte cevà. Sculându-se și uitându-se afară, văzù o dihanie care până la șold se asemănà cu un om, iar pulpele și picioarele le aveà ca ale unui măgar. Antonie nu făcù nimic alt cevà decât se însemnà cu chipul sfintei cruci și zise: «Eu sunt robul lui Christos; dacă tu ești trimis împotriva mea, iată sunt aici!» Fiara însă fugì de acolo împreună cu diavolii săi, cu atâta grabă, în cât căzù din pricina iuțelei și se sfârșì. Peirea dihaniei însă, însemnà căderea duhurilor rele. Căci ele se osteneau mult și se prefăceau în toate chipurile, spre a-l scoate pre el din pustie, însă nu au fost în stare să-l biruiască.

54. *Prin rugăciunea sa, iese un izvor în pustie.*

Odată, pe când el fu rugat de monahi, ca să vină la dânșii, și să-i cerceteze câtvà timp pe dânșii și locuințele lor, pornì la drum cu aceia cari veniseră la dânsul să-l poftească. O cămilă le ducea pâinea și apa, căci acea pustie erà cu totul lipsită de apă, așà că acolo nu se

găsește de loc apă de băut, fără numai la acel munte unde Antonie își aveà locuința sa retrasă și de unde ei luaseră și acum apă pentru drum. Dar în cursul călătoriei, apa se isprăvì și cum erà o căldură îngrozitoare toți se aflau în primejdie de a murì de sete. Ei cercetară toate locurile dimprejur, dar nu găsiră de loc apă și ne mai fiind în stare să meargă mai departe, se aruncară la pământ și perzând orice nădejde, lăsară cămila să-și urmeze drumul său. Însă bătrânul văzându-i pe toți în primejdie se întristă foarte mult și suspină din adâncul inimii, apoi se despărțì puțin de dânșii și îngenuchind se rugà cu mâinile întinse spre cer. Și îndată Domnul a făcut să izvorască apă chiar în locul unde se rugà bătrânul. Toți băură acum și-și veniră iarăși în fire. După ce apoi umplură și burdufurile lor, căutară cămila și o găsiră — căci se întâmplase ca funia dela gâtul ei să se agațe de o piatră și astfel animalul a fost ținut pe loc. Deci ei o aduceau înapoi și după ce o adăpară puseră burdufurile pe dânsa și astfel călătoriră cu bine mai departe. Dar cum el ajunse la chiliile monahicești cele din afară, îl primiră toți cu îmbrățișare caldă, ca pe un părinte al lor; el, iarăș, le împărtășì hrană sufletească, ca și niște merinde și provisiuni pe care le adusese cu sine din munte, adică îi ospătă cu cuvintele sale și în acest chip îi făcù să câștige multe foloase. Și iarăși domnì în acel munte bucurie și zel pentru sporire în fapte bune, mângâere și îmbrățișare, prin împărtășirea reciprocă a credinții.[1] Și el însuș se bucură acum, văzând sârguința voioasă a monahilor și pe sora sa care îmbătrânise în feciorie și care însăș erà conducătoare a altor fecioare.

55. *Sfaturile sale.*

Câtevà zile după aceasta, el se retrase iarăș în munții

[1] Comp Rom. 1, 12.

săi și atunci începură a venì mulți la dânsul; chiar și alții carii sufereau, îndrăsnind să meargă până la locuința sa. Către toți monahii cari veneau la dânsul, el îndreptà cu sârguință felurite sfaturi, ca ei să creadă în Domnul și să-l iubească, iar ei înșiși să se păzească de gânduri necurate și de poftele trupești și precum este scris în Pilde, să nu se lase amăgiți de îmbuibarea pântecelui.[1] Mai departe trebue să fugă de dorințele deșarte după laudă, să se roage fără încetare, și înainte și după culcare[2] să cânte psalmi. Apoi să cunoască bine poruncile Sfintei Scripturi, să le înțeleagă și să le iubească din toată inima; să-și aducă aminte de faptele sfinților, ca sufletul să aibă înaintea sa un îndemn în cuvintele Sf. Scripturi și o pildă în zelul sfinților, spre a-și orândui vieața după acestea. Dar cu deosebire îi sfătuià, să pună mereu în lucrare acel cuvânt al apostolului: *«Să nu apună soarele întru mânia voastră!»*.[3] După părerea sa, acesta erà înțelesul cuvintelor de mai sus, ca adică să cunoaștem în deobște poruncile și să nu lăsăm să apună soarele nici întru mânie dar nici în vre-un alt păcat al nostru. Căci este frumos și trebuincios lucru, ca nici soarele să ne învinovățească de vre-o nelegiuire în timpul zilei, nici luna de vre-un păcat— fie chiar c gândul—în timpul nopței. Deci, ca să rămânem bine păziți de acestea, se cuvine să auzim și să păstrăm cele spuse de apostolul (Pavel): *«Pre voi înși-vă ispitiți-vă, pre voi înși-vă cercați-vă!»*[4] Așa dar, fiecare să-și deà seama zilnic despre faptele sale, atât de cele de ziua, cât și de cele de noaptea; și dacă a greșit, să nu mai facă, iar dacă n'a păcătuit, să nu se trufească de loc, ci să stăruiască în cele bune și să nu fie fără grije, nici să osândească pe aproapele său și cu atât mai puțin să-și în-

---

[1] Pilde XXIV, 15.
[2] Adică seara și dimineața.
[3] Efes. IV, 26.
[4] *II Cor. XIII, 5.*

chipuiască despre sine, că este drept, după cum spune fericitul Apostol Pavel: *până ce va veni Domnul care va și cercetà cele ascunse ale întunerecului și va arătà sfaturile inimilor; și atunci lauda fiecăruia va fi dela Dumnezeu.»*[1] Căci adeseori rămânem neobservați de noi înși-ne la ceeace facem și nu știm; însă Dumnezeu știe toate. Deci acestuia să-i lăsăm judecata, iar noi să avem compătimire unii cu alții *și să purtăm sarcinile unul altuia*[2]; iar pe noi înșine să ne cercetăm și în celece suntem îndărăt, în acelea să ne ostenim. Și ca să fim mai încredințați față de cei păcătoși, trebuie să luăm în seamă și aceasta: fiecare din noi să-și observe și să-și socotească faptele sale și pornirile sufletului său; ca și cum am voì apoi să le arătăm unii altora. Și să fim siguri, că noi, în tot cazul, cel puțin de rușine, că o să fim recunoscuți ca păcătoși, ne vom abate chiar dela gândurile nostre spre cevà rău. Căci cine voește să fie prins asupra vre unui păcat? Sau cine nu se silește să spună mai bine o minciună, după ce a păcătuit, decât să fie descoperit? Cu chipul acesta, dacă ne-om vedeà unii pe alții, n'am face nimic necurat; și tot așà, dacă om însemnà gândurile noastre, ca și cum le-om spune unii altora, ne-am păzì noi cu ușurință de gândurile necurate, tocmai fiind că ne-ar fi rușine, ca să fie cunoscute. Așà dar, această însemnare în loc de ochii semenilor noștri, să ne slujească în nevoințele pustnicești ca astfel rușinându ne, ori de a fi insemnați, ori de a fi văzuți, să nu ne învoim nici odată a face răul. Dacă ne vom deprinde în chipul acesta, apoi vom fi în stare ca să înfrânăm trupul, să plăcem lui Dumnezeu și să călcăm în picioare vicleșugurile vrăjmașului.

56. *Antonie părintele celor necăjiți.*

Astfel de învățături dădeà Antonie celor ce veneau la

---

[1] I Cor. IV, 5.
[2] Galat. VI, 2.

dânsul pentru folosul sufletesc; pe cei suferinzi însă îi compătimeà și se rugà împreună cu dânșii. Și adese ori și în felurite cazuri, Domnul l-a ascultat pre el. Cu toate acestea, nu se mândreà când erà ascultat, și nici nu cârteà când nu erà ascultat, ci întotdeauna mulțumià Domnului și sfătuià pe cei suferinzi, ca să aștepte cu răbdare și să fie încredințați, că tămăduirea nu stă în puterea lui, nici a vreunui om, ci în puterea lui Dumnezeu care o dă atunci *când* hotărăște și *cui* voiește. Cei suferinzi primeau chiar cuvintele bătrânului ca un ajutor, învățând din acestea să nu se împuțineze cu sufletul, ci și mai mult să rabde; și iarăși, cei carii aflau tămăduire la dânsul, erau îndemnați, ca nu lui să-i mulțumească, ci numai lui Dumnezeu.

57. *Tămăduirea lui Fronton.*

Tocmai în vremea aceea, un slujbaș dela palatul împărătesc, anume Fronton, aveà o boală grea, căci își mușcà limba și erà aproape să-și strice și ochii. El veni deci la munte și rugă pe Antonie ca să se roage pentru dânsul. Acesta se rugă și zise apoi către dânsul: «Mergi și vei fi ușurat». Însă Fronton stărui și cu mai multă tărie și rămase acolo câteva zile. Cu toate acestea Antonie repetă cuvintele sale: «Dacă tu rămâi aici, n'ai să te vindeci. Deci du-te de aici și n'ai să apuci să calci pe pământul Egiptului și ai să vezi minunea care se va face cu tine». Acela crezând acum cuvintelor bătrânului, plecă și numai cum zări Egiptul, încetă boala sa; și astfel omul se făcu sănătos, potrivit cuvintelor lui Antonie pe care acesta le primise dela Mântuitorul prin descoperire dumnezeească, pe când se rugà.

58. *Tămăduirea unei tinere fecioare.*

O fecioară din Vusira, din ținutul Tripolisului, aveà o patimă grea și uricioasă. Nu numai din ochi îi curgeau lacrămi, dar și din nas și urechi ieșeà un fel de lichid care

se prefăceà în viermi. Pe lângă aceasta și trupul ei erà slăbănogit de podagră, iar ochii îi erau schimonosiți. Când părinții ei aflară, că niște monahi se duc la Antonie în pustie, îi rugară având credință deplină în Domnul care a tămăduit pe femeea căreea îi curgeà sânge[1] ca să lase să călătorească și ei cu fiica lor, cu dânșii; și aceia se învoiră. Părinții cu copila lor rămaseră afară la intrarea în munte, la monahul Pavnutie mărturisitorul,[2] iar monahii merseră înlăuntru la Antonie. Cum ei însă voiră să-i vorbească despre fată, el le luă înainte și le povesti despre suferința copilei și că ea a făcut drumul cu ei până acolo. Și când îl rugară ca să dea voie și părinților ei să vie cu dânsa, el nu îngădui aceasta, dar zise: «Duceți-vă, și dacă n'a murit, veți găsi această copilă vindecată. Căci nu stă în puterea mea această însănătoșare, ca ei să vină la mine, om păcătos, ci ajutorul vine dela Mântuitorul care în ori ce loc își arată mila sa către cei ce-l chiamă cu credință. Deci a ascultat Domnul și rugăciunea acelei fecioare și mie mi-a descoperit iubirea sa de oameni, că El chiar acolo afară va tămădui boala acestei copile». Și minunea s'a și făcut într'adevăr, căci când ei au ieșit afară, au găsit pe părinți plini de bucurie și pe copilă sănătoasă.

59. *Antonie vede cu duhul primejdiile vieței a doui monahi călători.*

Altă dată, pe când doui călugări se aflau pe drumul către dânsul și li se sfârșise apa în călătorie, unul din ei murì și celalt se credeà aproape de moarte. Deci, nepumtând marge mai departe, se aruncă la pământ și așteptă moartea. Antonie însă, care ședeà în munte, strigă pe doui călugări carii tocmai erau acolo și le zise: «Luați repede

[1] Mat. IX, 20.
[2] Acesta este sfântul Pavnutie Egipteanul, mare pustnic, căruia în timpul persecuțiunei sub Maximian i se scosese un ochiu. El la sinodul I ecumenic din Niceea a susținut căsătoria preoților mireni.

un urcior cu apă și duceți-vă în grabă pe drumul către Egipt; căci din cei doui (frați) carii erau pe drumul către noi, unul a și murit, iar celalt se va sfârși îndată, dacă nu vă veți duce repede. Aceasta mi s'a descoperit de sus tocmai acum când mă rugam. Când apoi monahii ajunseră acolo, găsiră pe unul cu adevărat mort și-l îngropară; pe celalt îl sculară cu apă și-l duseră la bătrân. Depărtarea însă erà cale de o zi. Dacă în cele din urmă, ar fi întrebat cinevă: pentru ce Antonie n'a spus aceasta înainte de a murì celalt? unul ca acesta n'ar judecà și n'ar vorbì drept, căci hotărîrea morții nu erà în puterea lui Antonie, ci a lui Dumnezeu, care pentru acela a dat această hotărîre, iar cu privire la celalt a făcut descoperire. Insă lui Antonie numai acest lucru a fost minunat, că el stând acolo pe muntele său, priveghea neîncetat și aveà în inima sa pe Domnul care îi arătà cele ce se petreceau în depărtare.

(Va urmă).

Traducere de
Arhiereul Anthim.

Catagrafia eparhiei Ungrovlahia
în anul 1810.

(Vezi «Biserica Ortodoxă Română» Anul 39, No. 12 pp. 1313—1319).

118. *Satul Negoești.* — Case 13, parte bărbătească 33, fămeiască 27, peste tot 60, Rumâni. Biserica de zidu, mănăstire închinată la sf. Mormânt, stricată de Turci, și nu slujaște nimini într'ânsa, cu hramul sfinții Ingeri Mihail i Gavriil pă moșiia sa. La această biserică să află slujitori Popa Iordache sin Vasilache 38 ani, slabu la citire, globit, din neam rumân, fecior de mirean, s'au preoțit de preaosfințiia sa mitropolitul Dositeu la anul cu leatul 1799, Maiu 22, pă numele satului Negoești, unde să află și acum slu-

jindu. Preoteasa lui Badea, fii: Nica 10 ani, Stoica 8 ani, învaţă amândoi ceaslov rumâneşte, Ioan 6 ani, fete: Mariia, Safta, Ilinca (fol. 194ᵛ, 217ʳ).

Biserica din cătunul Negoeşti, filială la parohia Aprozi, păstrează acelaş hram v. Anuarul C. B. (1909) p. 67, unde data clădirei este pusă în anul 1520.

119. *Satul Suhatul.*—Case 110, parte bărbătească 227, fămeiască 204, peste tot 431, Rumâni. Biserica de lemnu veche cu hramul Adormirea Precistii făcută de săteni pă moşiia mănăstirii Plătăreşti cu un rându de veşminte de cit vechi, cu cărţile toate deplin. La aciastă biserică să află slujitori: —1) Popa Radul sin Mincul 60 ani, slabu la citire, neglobit, din neam rumânu, fecior de mirean şi s'au preoţit de preaosfinţiia sa mitropolitul Gligorie la anul cu leatul 7284 (=1775) Dechemvrie 16, pă numele satului Suhatul, unde să află slujindu şi acum, are carte de duhovnicie cu leatul 1786, Fevruarie 26, de mitr. Gligorie. Preoteasa lui Marica cu 2 fete: Dobra, Călina.—2) Popa Nicolae sin popa Stanciul 50 ani, cu citire de mijlocu, neglobit, din neam rumânu, fecior de preot şi s'au preoţit de preaosfinţiia sa mitropolitul Cozma la anul cu leatul 1789, Marte 4, pă numele satului Suhatul, unde să află slujindu şi acum, are carte de duhovnicie cu leatul 1804, Marte 2. Preoteasa lui Mariia, fii: Istrate 10 ani, învaţă rumâneşte, Gheorghe 8 ani, învaţă filadă rumâneşte, Ene 1 an, fată Ilinca.—3) Popa Şărban sin Dumitru Spânul 26 ani, slabu la citire, neglobit, din neam rumânu, fecior de mirean şi s'au preoţit de preaosfinţiia sa mitropolitul Dositeu la anul cu leatul 1808, Marte 23, pă numele satului Suhatul, unde să află slujindu şi acum. Preoteasa lui Mariia.—4) Popa Fătul sin Ene Ciapă Albă 30 ani, cu citire de mijlocu, neglobit, din neam rumânu, fecior de mirean şi s'au preoţit de preaosfinţiia sa mitropolitul Dositeu la anul cu leatul 1804, Ghenare 14, pă numele satului Căşciore, plasa Sabarului, iar la leatul 1807, din pricină că au fugit satul, au fugit şi preotul şi s'au aşăzat la acest sat Suhatul prin ştirea protopopului plăşii şi cu voiia sătenilor, unde să află slujindu şi acum. Preoteasa lui Stana cu 1 fată Ilinca.—Diacon Radu sin Dobre Siimean 26 ani, slabu la citire,

neglobit, din neam rumânu, fecior de mirean și s'au diiaconitu de preaosfinția sa mitropolitul Dositeu la anul cu leatul 1809, Iulie 1, pă numele satului Tămădăul de Jos iar el este de fel dintr'acest sat, unde să află săzător și acum. Diiaconeasa lui Dragna.—Mihai sin popa Radu, dascăl, 20 ani, cu citire de mijlocu, neglobit, holteiu, din neam rumân, fecior de preot, și are pecetluit dela duhovniciasca consistorie cu leatul 1810, Iunie 18, pă numele satului Suhatul, unde să află slujindu și acum dascăl. — Anghel sin popa Radu, țărcovnic, 24 ani, slabu la citire, neglobit, holteiu, din neam rumânu, fecior de preot și are pecetluit dela duhovniciasca consistorie cu leatul 1810, Iunie 18, pă numele acestui sat, unde să află slujindu și acum țărcovnic (fol. 195ᵛ, 216ʳ).

Despre preotul Neculai, feciorul popi Stanciul, găsim aceleaș știri în Ms. Acad. Rom. 1551, fol 6ᵛ cu adaosul că a fost hirotonit de Grigorie al Stavropolei la bis. Vergul. Biserica parohiei Suhatu poartă azi hramul Schimbarea la față și s'a zidit la 1848 v. Anuarul C. B. (1909) p. 84.

120. *Satul Prosanichiu.* — Case 12, parte bărbătească 44, femeiască 45, peste tot 89, Rumâni. Biserica de lemn veche, făcută de săteni pă moșiia sf. Mitropolii, veșminte nu are, cărțile sânt toate, cu hramul Adormirea Precestii. La această biserică să află slujitori: Popa Hristea sin popa Ioan 45 ani, slabu la citire, neglobit, din neam rumân, fecior de preot, și s'au preoțit de preaosfințiia sa mitropolitul Dositeu la anul cu leat 1794, Fevruarie 2, pă numele satului Prosanichiu, unde să află și acum slujindu, are și cartea duhovnicii de mitr. Dositeu cu leat 1800. Preoteasa lui Voica, cu 3 fete: Rocsandra, Dumitra, Ioana, fiiu Nicolae 2 ani (fol. 196ᵛ, 215ʳ).

121. *Sat Vasalați.* — Case 73, parte bărbătească 169, fămeiască 167, p. b. 36, f. 34, peste tot 406: Rumâni, Țiganii dumnealui Vornec Ioan Comăneanu. Biserica de lemnu veche cu hramul Sfinții Impărați Costandin și Elena făcută de dumnealui Vornec Comăneanul pă moșiia dumnealui cu un rându de veșminte de cit cu cărțile lipsă (sic), făr lipsește psaltire. La aciastă biserică să află slujitori:—1) Popa Filip sin Marin Ciocârlan 40 ani, cu citire

de mijloc, neglobit, din neam rumân, fecior de mirean și s'au preoțit de preaosfinția sa mitropolit Dositie la anul cu leat 1804, Ghenare 10, pă numele satului Vasalați, unde să află și acum slujindu, iar creșterea lui au fost din sat Negoești tot într'aciastă plasă. Preoteasa lui Neacșa, fii: Radu 9 ani, învață ceaslov rumănește, Niculae 6 ani, fete: Catrina, Ioana.—2) Popa Stancu sin Dragne Moraru 42 ani, cu citire de mijloc, globit, bețiv, din neam rumân, fecior de mirean și s'au preoțit de preaosfinția sa mitropolitul Dositie la anul cu leat 1799, Iunie 2, pă numele satului Cucuiți, plasa Sabarului, iar la leat 1800 s'au mutat la acest sat Vasalați în chemarea sătenilor și prin știrea protopopului plășii, unde să află slujindu și acum. Preoteasa lui Păuna, fii: Niculae 14 ani, Gheorghe 12 ani, învață amândoi psaltire rumănește, Ioan 6 ani (fol. 197v, 214r).

Biserica parohiei Vasilați păstrează acelaș hram și s'a clădit la 1803 de familia Comăneanu, și s'a reparat la 1870 v. Anuarul C. B. (1909) p. 86.

122. *Satul Rasa.*—Case 19, parte bărbătească 30, fămeiască 41, peste tot 71, Rumâni. Biserica de gardu veche cu hramul Ierarh Nicolae, făcută de dumnealui Sărdar Nicolae pă moșiia dumnealui cu 1 (rându) de veșminte de cit, cu cărțile toate deplin. La aciastă biserică să află slujitori: — Popa Voinea sin popa Matei 28 ani, slabu la citire, neglobit, din neam rumânu, fecior de preot și s'au preoțit de preaosfinția sa mitropolitul Dositeu la anul cu leatul 1808, Octomvrie 25, pă numele satului acestuia, unde să află slujindu și acum. Preoteasa lui Dobra, fiiu Ioan 2 ani, fată Ioana.—Diacon Nedelco sin Hristea 28 ani, slabu la citire, neglobit, din neam rumânu, fecior de mirean și s'au preoțit de preaosfinția sa mitropolitul Dositeu la anul cu leatul 1808, Dechemvrie 14, pă numele satului Coadele; iar la leatul 1809, Ghenare 3, s'au mutat la acest sat Rasa, unde să află slujindu și acum. Diiaconeasa lui Dobra, fiiu Ștefan 7 ani, fată Mariia (fol. 198v, 213r).

(Va urma).

Diac. Nic. M. Popescu.

CRONICA BISERICEASCĂ EXTERNĂ.

Din Biserica Rusă. *Pierderea unui ierarh însemnat.*

Biserica Rusă a avut să deplângă moartea unuia din cei mai distinşi ierarhi şi păstori; este vorba de pierderea lui Flavian, mitropolitul Chievului. Flavian se bucură de mare vază şi eră respectat de toţi pentru serviciile mari şi însemnate aduse Bisericei Ruse, pentru râvna sa cea mare întru susţinĕrea şi propagarea credinţei creştine ortodoxe, pentru iubirea de tot ce aparţineă credinţei şi Bisericii, pentru iubirea sa de patrie, pentru cultura sa vastă şi calităţile intelectuale cu care eră înzestrat.

După terminarea studiilor liceale, Flavian a studiat dreptul la universitatea din Moscova, dar simţind vocaţiune către cinul monahicesc, s'a dus la mănăstire şi s'a supus celei mai aspre ispitiri canonice, făcând tot felul de ascultări, între cari a rămas legendară acea de, ajutor de bucătar al monastirii, unde trebuià să spele cazanele şi vasele, să tae lemne şi alte ascultări grele, pe cari el le îndeplineà, nu numai cu supunere, dar chiar cu drag. Tuns după aceea monah, şi hirotonisit diacon, a fost numit profesor de religiune şi în urmă inspector în eparhia taurică, iar în anul 1873 a fost trimis în Kina, la misiunea creştină care lucrează acolo.[1] In Kina Flavian a reuşit să înveţe perfect limba chineză, nu numai să o vorbească, dar s'o şi scrie, şi în timpul celor 10 ani ai şederei sale în China, s'a îndeletnicit a traduce în limba chineză tot felul de scrieri cu caracter religios şi moral, cari serviau mult propagarea creştinismului. El a făcut şi un dicţionar chinezo-rus.

Din Pechin reîntorcându-se în Rusia, a fost hirotonisit Episcop şi a păstorit succesiv eparhiile: a Donului şi Liublinului, a Varşoviei, a Kartalinei şi Kahatinei, a Georgiei, în calitate de Exarh, a Harcovului şi în fine ca mitropolit al Kievului, demnitate la care a fost ridicat în anul 1903.

Pentru serviciile sale aduse bisericei şi pentru lucrările sale religioase în limba chineză, academia teologică din Petrograd i-a conferit diploma de candidat în teologie şi toate academiile teologice din Rusia, l-au ales membru al lor onorific.

---

[1] Dintre bisericile ortodoxe; singură biserică Rusă are misiuni creştine în sânul popoarelor necreştine din Asia, Africa şi America In deosebi sunt însemnate şi au adus frumoase roade misiunea din Kina, dar mai ales cea din Japonia.

Flavian a murit în vârstă de 76 ani, şi înmormântarea sa s'a făcut cu cele mai distinse onoruri, luând parte şi însuşi arhiepiscopul Petrogradului Vladimir.

*

Locul de mitropolit al Kievului, în urma morţei mult regretatului Flavian, a fost ocupat prin ucaz imperial de Vladimir mitropolitul Petrogradului. Iar ca mitropolit al Petrogradului, prin alt ucaz imperial a fost desemnat arhiepiscopul Pitirum, Exarh al Georgiei.

Prea sfinţitul mitropolit Vladimir însă. deşi devenit mitropolit al Kievului, îşi păstrează locul de preşedinte al sfântului Sinod al Bisericei Ruse, iarăş în urma unui ucaz imperial dat întru aceasta.

*

In anul 1921, în Rusia se va sărbători jubileul de 200 ani dela înfiinţarea sinodului în Biserica Rusă. Intre celelalte dispoziţiuni privitoare la serbare este şi publicarea unei ediţiuni comemorative asupra actelor şi lucrărilor sf. Sinod, cu istoricul aşezărei sinodale şi a tutulor actelor importante bisericeşti din cele două din urmă veacuri întâmplate în Biserica Rusă.

Scrierea va coprinde circa 650 coale tipografice şi autori, cari conlucrează la alcătuirea ei, profesorii academiilor spirituale şi ierarhi, ce vor bine voi a luà parte, vor fi plătiţi cu 75 ruble pentru fiecare coală tipografică. Primul volum va apare în 1917 şi s'a cerut Dumei suma de 60,000 ruble pentru plata redactorilor şi a cheltuelilor de a se imprimà.

* * *

Din Biserica Romei. Convocare de sinod. In sferele Vaticanului se agită ideea convocărei unui sinod, ecumenic [1] îndată după încetarea răsboiului. Negreşit Biserica Romei se gândeşte la noua stare de lucruri politică şi la prefacerile ce vor urma după acest înfricoşat răsboi, şi vigilentă, cum este şi a fost totdeauna de interesele administraţiunei sale în toată lumea catolică, voeşte să nu fie surprinsă de evenimente. Dar motivul oficial pentru care vesteşte tutulor necesitatea convocărei sinodului, este că au rămas neresolvite chestiuni vitale pentru Biserică, cari trebuiau a se resolvi de sinodul anului 1869--70, care şi-a întrerupt lucrările sale din cauza războiului ce au survenit atunci între Franţa şi Germania.

* * *

Din Biserica Bulgară. *Iarăşi noul calindar.* Se vede că ches-

[1] Pentru noi Ortodoxi, seria sinoadelor ecumenice a încetat în veacul al IX, Latinii însă, au continu t a ţine sinoade generale şi după separaţiunea bisericelor, şi aceste sinoade, la care au participat numai ierarhia bisericească de sub juridicţiunea Papei, le socotesc ca o continuare a sinoadelor ecumenice ale intregei Biserici creştine!.

ţiunea noului calindar, introdus în Bulgaria dela 1 Aprilie a. c. rezervă surprize guvernului bulgar care a găsit de cuviinţă să'l introducă.

O telegramă din Sofia cu data 23 Aprilie iată ce raportă:

Chestia calendarului Gregorian.

Sofia 23 Aprilie. Conflictul isbucnit între sinodul şi guvernul bulgar pe chestiunea introducerei calendarului Gregorian — intrat în vigoare la 1 Aprilie — a luat astfel de proporţii în ultimul timp, în cât ameninţă să degenereze într'o adevărată revoluţiune cu caracter religios cu consecinţe incalculabile pentru Bulgaria.

Aşà Sf. Sinod al Bisericei Bulgare al cărui aviz nu a fost luat la întocmirea proectului de lege pentru introducerea calendarului Gregorian, a ordonat preoţilor şi parohiilor din oraş să nesocotească calendarul introdus, oficiind slujbe religioase ale sărbătorilor ca şi în trecut.

In urma acestui ordin, preoţii cu toate invitaţiunile autorităţilor au refuzat categoric să slujească sărbătorile după stilul nou.

Hotărîrea aceasta cum şi tenacitatea cu care se aplică, a dezorientat complectamente guvernul, care s'a şi grăbit să pretindă Exarhatului (mitropoliei) să respecte legile ţărei.

De aci însă s'a răspuns că fixarea sărbătorilor religioase şi modul lor de serbare, s'a făcut de marele Sinoade ale bisericei de răsărit, aşà că nu le poate schimba o autoritate laică fie chiar parlamentul.

După ce invoacă o mulţime de dogme în această privinţă Exarhatul a răspuns guvernului că Sf. Sinod nu poate reveni asupra hotărîrei luate de oarece ar însemna să comită o erezie de care nu poate fi capabili erarhii bisericei bulgare.

Lucrurile stau deocamdată aci.

Rămâne de văzut dacă guvernul să încumentează să ia vre-o măsură contra Sf. Sinod, ceeace ar produce grave turburări. Vom reveni cu amănunte complecte.

*

Ruscik, 23 Aprilie. Astăzi dimineaţă s'a serbat cu mare solemnitate religioasă la biserica „Sf. Gheorghe" de aci hramul ei.

Slujba a fost oficiată în persoană de mitropolitul Rusciukului: care într'o mişcătoare alocuţiune ţinută credincioşilor, a arătat că Sf. Sinod veghiază ca vechile datini religioase să nu fie prin nimic atinse şi că sărbătorile indiferent de calendarul adoptat de guvern, vor fi serbate odată cu celelalte popoare ortodoxe.

„Aşà ne-am născut, aşà vrem să murim, a terminat bătrânul mitropolit" emoţionanta sa cuvântare.

La această slujbă a asistat aproape întreaga populaţiune a oraşului, care a ţinut să sărute respectos mâna şi odăjdiile înaltului prelat, care a asigurat-o că nimeni nu se poate atinge de religia bulgară.

Ziua de Sf. Gheorghe, după calendarul oficial, a fost trecută printre sărbătorile bisericeşti.

Suntem dar în aşteptarea şi a altor întâmplări, căci dacă Sărbătoarea Paştelui, care anul acesta a avut loc în toată lumea creştină în aceeaşi zi, 10 Aprilie după calculul nostru al Orientalilor. 23 Aprilie, după al Occidentalilor, a trecut neobservată, nu tot aşă poate fi cu celelalte sărbători cu date fixe în calendar, şi a căror serbare Biserica Bulgară, precum se vede, din coprinsul telegramei voeşte a le ţine şi serbă după calendarul Iulian.

Vom vedeà ce va urmà.

(Din reviste streine).

Dr. Drag. Demetrescu.

DONAŢIUNI.

Sfânta Mitropolie a Moldovei şi Sucevei.

1. Aduce mulţumiri publice persoanelor următoare care au donat obiectele notate în dreptul lor, bisericei parohiale din Vereşti judeţul Botoşani şi anume: Gh. Nemţeanu un rând veşminte în valoare de 200 lei, N. Donici Sf. Vase complecte aurite 135 lei, N. Simion un chivot cu trei turle 86 lei, Pr. Gh. Gherasim, o îmbrăcăminte la Sf. Masă şi o perdea la uşile împărăteşti 60 lei, Gh. Călin şi V. Călin, o candelă la Maica Domnului cu trei lumini şi 28 petre 80 lei, Th. Andrei Iurea, a îmbrăcat Icoana Maica Domnului 100 lei, Anania Macovei, una cruce 60 lei, Andrei Onofrei, una cadelniţă 57.50 lei, Mai mulţi enoriaşi o candelă în faţa catapitezmei 45 lei, Ioan Călinescu, una candelă aurită 40 lei. Th. Hriscu, idem 40 lei, T. Gh. Călin, idem 25 lei, Leon Gavriliuc, una cruce 20 lei.

2. Persoanelor următoare care au făcut donaţiuni, la cele 3 biserici din parohia Luceni judeţul Iaşi, precum urmează: D-na Lucia D. A. Greceanu, o poală de mătasă lucrată cu fir pentru tetrapod; Vasile şi Maria Nistor cu Catinca Iord. Zaharia, V. Sfîrc, Hr. Penciu, Anica C. Sfîrc, Maria Puşcăţelu, Ileana P. Rusu, Ileana C. Ivan şi Maranda Sp. Tănase, un epitaf în valoare de 220 lei; Ion şi Zoiţa Condrea, o linguriţă de argint; Vasilcuţei Ioan, o cutiuţă de argint; Gh. Rusu, un miruitor de argint; Maria D. Balmiz şi Efrosina I. Munteanu, câte o faţă de lână; Safta D. Munteanu şi Maranda Tănase, câte un lăicer de lână, Anton şi Anghiliţa Dabiţa o evanghelie ferecată în argint; Costache şi Maranda a Petrei, o candelă argint; Ileana V. Acasandrei, o candelă de argint; Costache Chiru, un păhăruţ argint; N. Condurache, reparat o cadelniţă de argint; Rariţa Iancu Botez, croitor Iaşi un rând vestminte de serviciu. V. Pintilli, un rând procoveţe de mătasă; Ileana Ioan, un epitrahir; Zamfir Gh. Lucian preot, o dveră în cinci iţe industrie casnică; Frăsina C. Ţura, un lăicer foarte frumos lucrat industrie casnică; Maria Gh. Rusu, idem; Ghiţă N. Mihalache, un dulap de sticlă pentru vestminte şi cărţi un seralim lucrate de el; Savastiţa P. Pavăl, o poală de lână industrie casnică; Ileana Manolache, un laicer de casă; Costache a Petrei cu soţia sa o coroană de argint la Icoana Mântuitorului; Cost. Hodorogeanu, o iconiţă Mântuitorul; Gh. Tudosă, idem o iconiţă Maica Domnului; V. Păduret, una cruce argint pentru servicii în popor şi o faţă frumoasă pentru

Sf. Masă. Anton Goanță, un păhăruț de argint. Anica D. Popa o dveră în cinci ițe industrie casnică; Anica C. Sfîrc, o față pe Sf. Masă industrie casnică.

— —

3. D-nei Maria Gh. Bălărescu care a binevoit a donà bis. din satul Știrbăț parohia Valea Glodului jud. Suceava un rând vestminte bisericești în val. de lei 160.

— —

4. Persoanelor notate mai jos pentru donațiunile făcute bisericilor din parohia Buzeni jud. Botoșani precum urmează: d-nei Elena Gh. Luca pentru o cristelniță de tablă în val. de 25 lei dată bis. parohiale din Buzeni; d-lui Casia Popușoi pentru 2 sfeșnice de alamă în val. de 150 lei, bis. filiale din Tulbureni; d-nilor Gh. Grigorescu și Casian Popușoi pentru un clopot mic în val. de 150 lei bis. filiale din Tulburei și obștei satului Zăicești pentru un policandru în val. de 350 lei bis. filiale din Zăicești.

— —

5. D-lui Vasile Sevastian învățător și epitrop care a dăruit bis. din parohia Rădeni jud. Iași următoarele cărți: două minee, o psaltire, o carte slujba Sf. Haralambie, alta a Sf. Ana, un anastasimatar și un catavasier, ambele de Macarie toate legate în piele și pânză în valoare de 87 lei.

— —

6. P. C. Econ. Gh. Gervescu, paroh al bis. din parohia Mărăței, urba Piatra-Neamț și fost președinte al Societății clerului Ocrotirea secția Neamțu, care a binevoit a dărui acelei societăți suma de 100 lei pentru sporirea fondului.

— —

7. Persoanelor notate mai jos care au făcut diferite ofrande pentru bis. schitului „Tărâță" de lângă Iași. D-lui Maior Dr. Em. Veisa din Iași care a dăruit: 1. O Sf. Evanghelie, 2. Un Liturghier, 3. o psaltire și 4. o Biblie toate legate în valoare de 50 lei, D-nei Maria Andrei Brief din Iași, pentru o perdea de atlas roșu cu cruci de fier galben pentru icoana Maicei Domnului în valoare de 50 lei, D-nei Felicia Dr. Antipa și D-nei Maria Anton din Iași pentru o perdea de atlas roșu pentru icoana Mântuitorului, în valoare de 30 lei, D-lui Dimitrie Pruteanu cu soția sa Ana din Iași pentru 2 sfeșnice de alamă, pentru vohod în valoare de 100 lei.

INȘTIINȚARE.

La Administrația Cassei Școalelor se găsește de vânzare câte 2500 exemplare din volumul I și II al *Istoriei Bisericii Române de N. Iorga*, cărți de un real folos pentru bibliotecele parohiale. Fiecare exemplar costă 2 lei.

ADMINISTRAȚIA CASSEI BISERICII

LISTA

DE

Persoanele cari au dreptul de vot la alegerea Consistoriului Superior Bisericesc în cursul anului

1916.

Tipografia Cărților Bisericești.

MINISTERUL CULTELOR ŞI INSTRUCŢIUNII

ADMINISTRAŢIA CASSEI BISERICII

LISTA

De persoanele cari au drept de vot la alegerea Consistoriului Superior Bisericesc în cursul anului 1916.

Profesorii Facultăţii de Teologie.

1) D. dr. Drag. Demetrescu
2) „ „ Badea Cireşeanu
3) „ „ Const. Chiricescu
4) „ „ D. G. Boroianu
5) Pr. Icon. Const. Nazarie
6) D. dr. Ioan Mihălcescu
7) Pr. Ioan Popescu-Mălăeşti
8) Arh. Vartolomeu St. Bacaoanu

Profesorii Seminarului „Central" din Bucureşti.

1) D. dr. Ioan N. Dianu
2) „ „ P. Garboviceanu
3) Pr. I. Iordăchescu
4) D. R. Dobrescu
5) „ C. Stătescu
6) „ D. Teodorescu
7) „ I. P. Popescu-Pasărea
8) „ G. I. Gorciu
9) Pr. Icon. C. I. Popescu
10) D. Al. I. Vântul
11) „ Ţincu Ioan
12) „ Dicescu Toma
13) „ Negoescu Cristu
14) „ Galbenu M.
15) „ C. Niculescu-Slavea
16) Arhimandritul I. Scriban

Seminarul „Veniamin" din Iaşi.

1) D. G. Gr. Gheorghiu
2) „ C. V. Praja
3) Diac. T. V. Stupcanu
4) Icon. I. Andreescu
5) Pr. I. Gotcu
6) D. V. Oiaga
7) „ N. Mazăre
8) „ D. M. Cădere
9) D. S. Haliţa
10) „ I. Iuga
11) „ P. Popescu
12) „ Lucian Roiu
13) „ D. Dimitriu
14) Pr Icon. D. Iordăchescu
15) D. Ilie Burghelea
16) Pr. Econom P. Savin

Seminarul „Sf. Nicolae" din Râmnicu-Vâlcea

1) D. Eliodor Constantinescu
2) „ Popian Constantin
3) „ C. Mateescu
4) „ I. C. Sgondea

Seminarul „Sf. Andrei" din Galați.

1) D. Petrovici G.
2) „ Zaharia Alexandru
3) „ Metaxa Eftimie

Seminarul din Buzău.

1) D. Tomulescu I. Constantin
2) „ Vlădescu Teodor B.
3) „ Teodorescu D. I.
4) „ C. N. Chirițescu
5) „ Traian Vulpescu

LISTA

De numele și pronumele superiorilor de mânăstiri din eparhiile: Ungro-Vlahiei, Argeșului, Râmnicului-Noului-Severin și Buzăului ce vor formă colegiul electoral pentru alegerea unui reprezentant în Consistorul Superior Bisericesc.

1) P. Cuv.	Visarion Ionescu	Superiorul	M-rei	Cernica
2) „ „	Dositeiu Georgescu	„	„	Ciolanul
3) „ „	Grigore Georgescu	„	„	Cheia-Teleajen
4) „ „	Iason Constantinescu	„	„	Ghighiu
5) „ „	Nicandru Manu	„	„	Stănișoara
6) „ „	Ambrosie Tănăsescu	„	„	Turnu
7) „ „	Dionisie Simionescu	„	„	Sinaia
8) „ „	Serafim Georgescu	„	„	Predeal
9) „ „	Ianuarie Popescu	„	„	Tismana

Superiorii din Eparhiile Moldovei și Sucevei și Dunării-de-jos.

1) P. Cuv. Evghenie Ungureanu Superiorul Mănăstirei Neamțu
2) „ „ Teofan Ionescu „ „ Durău
3) „ „ Protos. Meletie Nichita a Babei „ „ Râșca
4) Prea Cuv. Protosincel Vasian Bucovineanu, Superior al mânăstirei Slatina, Suceava.
5) Prea Cuviosul Arhimandrit Grigore Popa, Superiorul mânăstirii Vorona, Botoșani.
6) Prea Cuviosul Protosincel Vladimir Fărcășanu, Superiorul mânăstirii Gorovoiu, Dorohoiu.
7) Prea Cuviosul Roman Sorescu, Superiorul mânăstirei Cocoș.
8) „ „ Nifon Ioniță „ „ Cetățuia
9) „ „ Damian Lascar, „ „ Dobrovățu
10) „ „ Pimen Gheorghiu „ „ Horaița
11) „ „ Ghenadie Carază „ „ Bistrița-N.
12) „ „ Protos. Ilarion Bălăiță „ „ Secu din județul Neamțu.

LISTA DEFINITIVĂ

De Preoții și Diaconii din întreaga țară, cari constituesc Colegiul Electoral pentru alegerea reprezentanților Clerului mirean în Consistoriul Superior Bisericesc.

PE ANUL 1916.

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	FILIALA
	Plasa de jos a Capitalei		
1	Arhim. Grigore Nicolau	Sf. Mitropolie	
2	Pr. I. Florescu-Dâmbovița	Radu-Vodă	
3	„ Petre Popescu	Alexe	
4	„ G. Zamfirescu	Bărbătescu-Vechi	
5	„ R. Cordeanu	„	
6	„ Vasile Georgescu	Sf. Nicolae Broșteni	
7	Econ. Gheorghe Crețu	Sf. Gheorghe-Capra	
8	Pr. N. Marinescu	„	
9	„ Ioan Ionescu	Ceauș-Radu	
10	„ Nicolae Popescu	Crucea-de-Piatră	
11	„ Radu Marinescu	Delea-Veche	
12	„ C. Popescu Frățilești	Delea-Nouă	
13	„ Ioan Cătănescu	„	
14	Econ. Atanasie Protopopescu	Domnița Bălașa	
15	„ Gheorghe Gibescu	„	
16	„ Gheorghe Voicu	„	
17	Diacon Boșcu Boiu	„	
18	„ Panteleimon Opran	„	
19	„ G. Gheorghiu	Dobroteasa	
20	Pr. Ștefan Georgescu	„	Apostolu
21	„ Iordan Stoenescu	Sf. Ecaterina	
22	„ Nicolae Botescu	Flămânda	
23	„ Hristache Atanasiu	Foișorul	
24	„ Alexandru Luca	„	
25	„ Ghiță Ionescu	„	Târca
26	Econ. Mihail Popescu	Sf. Gheorghe-Vechi	
27	„ Anton Ionescu	„	
28	Pr. Dimitrie Popescu	Hagiu	
29	„ Teodor Pârvulescu	„	
30	„ Ilie Zlătescu	Iancu-Nou	
31	„ Ioan Constantinescu	Sf. Ilie (calea Rah)	
32	„ Eftimie Niculescu	„ „ „	
33	„ Nicolae Popescu-Făurei	„ „ „	
34	„ Ion Niculescu	Sf. Ion (gura pieței)	
35	„ C. Săndulescu	Isvorul Nou	
36	Econ. I. Iordăchescu	Lucaci	
37	Pr. Marin Popa	„	
38	„ Dimitrie Ionescu	Udricani	

No. Curent	NUMELE şi PRONUMELE	PAROHIA	FILIALA
39	Pr. Iordache Dumitrescu	Manu-Cavafu	
40	Pr. C. Constantinescu	„	
41	Econ. Vasile Constantinescu	Mântuleasa	
42	Pr. Alexandru Popescu	Oborul-Nou	
43	„ Petre Popescu	Olari	
44	„ Gheorghe Pascal	„	Oboçul-Vechiu
45	Econ. Teodor Georgescu	Sf. Nicolae-Sârbi	
46	Pr. Petre Rădulescu	Bradu-Staicu	
47	„ G. Pohrib	Sf. Panteleimon	
48	Econ. Ioan Georgescu	Popa-Nan	
49	„ Dimitrie Popescu Roşiori	Popa-Soare	
50	„ Theodor Creţescu	Slobozia	
51	„ Ilie Opran	„	
52	„ Grigore Georgescu	„	
53	„ Ioan Oprescu	Sf. Spiridon-Nou	
54	Pr. I Gheorghiu	„ „	
55	Diacon Ştefan Popescu	„ „	
56	Econ. Ştefan Tănăsescu	Sf. Ştefan Călăraşi	
57	Pr. Dimitrie Zamfirescu	„ „	
58	Econ I. Constantinescu-Lucaci	Sf. Vineri-Herasca	
59	„ Paraschiv Popescu	„ „	
60	Pr. N. Runceanu	„ „	
61	Diac. Atanasie Popescu	„ „	
62	Pr. Gheorghe Popescu-Pietrile	Sf. Mina-Vergu	
63	Econ. Marin Popescu	Sf. Nicolae-Vlădică	
64	Pr. Cristache Popovici	„ „	
65	„ Ştefan Iordăchescu	„ „	
66	„ Iordache Popescu	Radu-vodă	
67	„ N. G. Popescu	Iancu-Vechi	
68	„ Ilie Popescu	Bărbătescu-Nou	
69	„ Gh. I. Păunescu	Cărămidari-de-jos	
70	„ Vasile E. Băjenaru	„ „	
71	Diacon V. Hadarag	Slobozia	

Plasa de sus a Capitalei

No. Curent	NUMELE şi PRONUMELE	PAROHIA	FILIALA
1	Econ. George Rădulescu	Albă-Victoria	
2	„ Marin Tacian	„ „	
3	„ Ştefan Ionescu	Albă-Postovari	
4	Pr. Dimitrie M. Teodorescu	„ „	
5	Econ. Nicolae Ionescu	„ „	Antim
6	Pr. N. Sachelarie	„ „	Schitul-Maicilor
7	Econ. Ilie Teodorescu	Amza	
8	Pr, Sach. Paraschiv Georgescu	Brezoianu	
9	„ Teodor Iordăchescu	Sf. Treime-Teiu	
10	„ Ştefan Georgescu	Sf. Dim. (Colentina)	
11	Econ. Dr. Const. Popescu	Colţea	
12	Diacon Vasile Melicescu	„	
13	Econ. I. Popescu-Mălăeşti	Cotroceni	
14	Pr. George Dumitrescu	„	
15	Diacon N. M. Popescu	„	
16	Pr. Simion Popescu	„	Capela azilului
17	„ Teodor Popescu	Cuibu-cu-Barză	
18	„ Mihail Niculescu	„	Sf. Constantin
19	Econ. D. Georgescu	Duşumea	
20	Pr. Ion Cristescu	„	
21	„ Marin Rădulescu	Ioni	
22	Econ. George Negulescu	„	Batiştea
23	Pr. D. Protopopescu	„	Bradu-Boteanu

No. Curent	NUMELE şi PRONUMELE	PAROHIA	FILIALA
24	Pr. Dobre Enescu	Sf. Elefterie	
25	Econ. D. Vasilescu	Ghencea	
26	„ C. I. Georgescu	„	
27	Econ. C. Dumitrescu	Icoana	
28	„ Mihail Ionescu	„	
29	Diacon I. Mateescu	„	
30	Econ. N. Abramescu	Crețulescu	
31	Pr. I. Dobrescu	„	
32	Econ. Radu Iliescu	Manea-Brutaru	
33	„ Dobre C. Măldărăscu	Mavrogheni	
34	Pr. Alexandru Ionescu	Mavrogheni	Capela Spitalului
35	Econ. Ovidiu Musceleanu	Mihai-Vodă	
36	Pr. Teodor Vasilescu	Mihai-Vodă	
37	„ N. Mihăescu	Mihai-Vodă	Sf. Apostoli
38	„ Toma Ionescu	Sf. Ioan-Moşi	
39	Econ. Gheorghe Postovaru	Oțetari	
40	Pr. C. Florescu	Sfinții	
41	Econ. Alexandru Bocancea	Pitar-Moşu	
42	„ Antipa Florescu	Precupeții-Noi	
43	Pr. Sach. C. Busuioc	Precupeții-Noi	
44	Econ. N. Popian	Precupeții-Vechi	
45	Pr. D. Alexandrescu	Precupeți-Vechi	
46	Econ. D. Popescu-Moşoaia	Popa-Chițu	
47	Pr. Anton Mihăescu	Popa-Chițu	Popa-Rusu
48	Econ. Ioan Ionescu	Popa-Tatu	
49	„ G. D. Şerban	Schitu-Măgureanu	
50	Pr. Teodor Antohie	Şelari	
51	„ Ilie Ionescu	Şelari	
52	Econ. Ioan Petrescu	„	Sf. Gheorghe-Nou
53	Pr. C. C. Stănescu	Selari	Curtea-Veche
54	Econ. Chiriac Bidolanu	Silvestru	
55	„ G. Georgescu	Silvestru	
56	„ Petre Popescu	Spirea-Nouă	
57	Pr. Petre Petrescu	Spirea-Nouă	
58	Econ. D. Ionianu	Spirea-Veche	
59	Pr. Ioan Ionescu	Spirea-Veche	
60	Econ. Petre Niculescu	Stejaru	
61	„ I. Lăcureanu	Tabacu	
62	„ N. I. Rădulescu	Dichiu-Tirchileşti	
63	„ Radu Negulescu	DichiuTirchileşti	
64	„ Vasile Marian	Sf. Vasile	
65	„ Traian Vintilescu	Sf. Vineri-Nouă	
66	„ Gheorghe Popescu	Sf. Vineri-Nouă	
67	Pr. Mihail Dumitrescu	Sf. Visarion	
68	Econ. V. Pocitan	Sf. Voevozi	
69	Pr. I. Burcă	Sf. Voevozi	
70	„ Radu Cristescu	Zlătari	
71	Econ. C. Nazarie	Zlătari	Stavropoleos
72	Pr. C. Niculescu	Zlătari	Sf. Dumitru
73	„ Gheorghe Popescu	Isvorul-Tămăduirii	
74	Diacon Marin Vulpescu	Crețulescu	
75	Pr. Petrescu Ioan	Sf. Visarion	
76	„ Gh. V. Călin	Şelari	Doamnei
77	„ Teodor Leontescu	Mavrogheni	

JUD. ARGEŞ

No. Curent	NUMELE şi PRONUMELE	PAROHIA	FILIALA
1	Econ. V. Predeanu	Sf. Episcopie	Curtea-de-Argeş
2	„ I. Rizescu	„	„
3	„ Platon Ciosu	„	„

No. Curent	NUMELE şi PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
4	Diacon C. D. Şendreanu	Sf. Episcopie	Curtea-de-Argeş
5	„ N. Oancea	„	„
6	Pr. Gh. Badea	Mănăstirea-Văleni	Şuici
7	Pr. N. Vălcescu	„	„
8	Diacon I. Fl. Rudeanu	„	„
9	Pr. Şt. I. Dumitrescu	Domneasca	Curtea-de-Argeş
10	„ N. Preturian	„	„
11	„ I. Năstăsescu	„	„
12	„ Gavril Cristescu	Druzeşti	„
13	„ Petre Rudeanu	„	„
14	„ N. Iliescu	Flămânzeşti	„
15	Econ. Dobre R. Popescu	Sf. Gheorghe	Piteşti
16	Econ. M. D. Preoţescu	„	„
17	Diacon I. Postelnicescu	„	„
18	Econ. D. Anghelescu	Sf. Nicolae	„
19	„ Rizea Dobrescu	Sf. Ilie	„
20	„ Ioan Dragnea		„
21	Pr. D. Georgianu	„	„
22	„ Gh. Meicescu	Sf. Ioan	„
23	„ Şt. Teodorescu	„	„
24	Econ. Radu Budescu	Maica-Precista	„
25	„ Ioan Panţurescu	Greci	„
26	„ Ioan Sălcescu	Mavrodolu	„
27	„ Th. Băjenaru	„	„
28	„ I. Becescu	Sf. Vineri	„
29	Pr. Merin Urzică	„	„
30	„ N. Ioaniţescu	Alba	Olanu
31	„ Gh. Duşeanu	Albeşti-Ungureni	Albeşti
32	„ Ştefan Alboteanu	Albota de Sus	Albota
33	„ I. Popescu	Băbana	Groşi
34	„ Marin Ionescu	Băiculeşti	Băiculeşti
35	„ Gh. Rădulescu	Bărbăleşti	Richiţelele-de-Sus
36	„ Vasile Bărbulescu	Bârlogu	Bârlogu
37	„ D. Beştea	Blidari	Blidari
38	„ Şt. Diaconescu	Bohari	Măţureni
39	„ Mina Zărnescu	„	„
40	„ Oprea Popescu	Boişoara	Boişoara
41	„ Andrei Bumbescu	„	„
42	„ Marin Dumitrescu	Bradu-de-Sus	Bradurile
43	„ Ştefan Ionescu	„	
44	„ Ştefan Tomescu	Bratia-din-Deal	Cremenari
45	„ I. Brătescu	Brădetu	Brădetu
46	„ M. I. Popescu	Brăileni	Brăileni
47	„ G. I. Vega	Brăteşti	Albeşti
48	„ Ştefan Dragomirescu	Broşteni	Broşteni
49	„ Marin Popescu	„	„
50	„ Gh. C. Corbeanu	Bucşeneşti	Corbeni
51	„ Petre Rozeanu	„	„
52	„ I. C. Sălcescu	Budeasca-Mare	Budeasca
53	„ Eustaţiu Marinescu	Budeşti	Budeşti
54	„ C. Cosmescu	Buneşti	Buneşti
55	„ Gh. Diaconescu	Cacaleţi	Zărneşti
56	„ I. Stroescu	Cacaleţi	
57	„ M. Petculescu	Cacaleţi-de-Jos	Gruiu
58	„ C. Sălcescu	Caloteşti	Valea-Mărului
59	„ I. Mihăilescu	Cărpeniş	Şuici
60	„ Gh. Camni	Câineni	Câineni
61	„ I. Negoescu	„	
62	„ I. Popescu	Cerbureni	Cerbureni
63	„ C. Anastasescu	„	„

No. Curent	NUMELE şi PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
64	Pr. Roman Ionescu	Ceauşeşti	Oarja
65	„ Ioan Valescu	Ciocăneşti	Oeşti
66	„ Badea Bănică	Ciobani	Martalogi
67	„ Marin Postelnicescu	Ciocănăi	Moşoaia
68	„ Florea Popescu	„	„
69	„ Stancu Marinescu	Ciomăgeşti	Ciomăgeşti
70	„ Ştefan Gibescu	Ciuteşti	Ciuteşti
71	„ Ioan Creangă	Cochineşti de Jos	Fălfani
72	„ N. Şt. Popescu	Colţu	Ungheni
73	„ Radu Popescu	Corbi	Corbi
74	„ D. Ghiţulescu	„	„
75	„ I. Vişinescu	Costeşti I	Costeşti
76	„ Gh. Iliescu	Costeşti II	Stroeşti
77	„ Ilie Cicănescu	Crâmpotani	Vâlcelele
78	„ Gh. Iordăchescu	„	„
79	„ V. Postelnicescu	Curăturile	Moşoaia
80	„ Ilie Mihăilescu	„	„
81	„ Drăghici C. Popescu	Deagu-de-Sus	Deagurile
82	„ Ştefan Popescu	„	Deagurile
83	„ D. Diaconescu	Dăeşti	Băbueşti
84	„ V. I. Arsenescu	Dealu-Mare	Richiţele de-Jos
85	„ Gh. Vasilescu	„	„
86	„ D. Diaconescu	Degeraţii-Pepeleşti	Săpata-de-Sus
87	„ Gh. Ţurlescu	Deduleşti	Deduleşti
88	„ D. Petrescu	„	Deduleşti
89	„ D. Gheordunescu	„	„
90	„ Gh. S. Popescu	Dobrogostea	Dobrogostea
91	„ C. M. Drăgăneanu	Drăganu-Olteni	Drăganu
92	„ Oprea Niculescu	„	„
93	„ Marin Zamfirescu	Drăguţeşti	Săpunari
94	„ Ilie Marinescu	„	„
95	„ I. T. Vasilescu	„	„
96	„ C. Ciofrângeanu	Duculeşti	Ciofrângeni
97	„ D. N. Ionescu	„	„
98	„ C. Fruzină	„	„
99	„ Atanasiu Ion	Fedeleşoiu	Fedeleşoiu
100	„ Gh. Minculescu	Galeş	Brătieni
101	„ V. Petrescu	Gălicea	Gălicea
102	„ Sima Alexescu	Gălăşeşti	Ţuţuleşti
103	„ Gh. Dobrescu	Găvana	Găvana
104	„ Florea Balotescu	„	„
105	„ Const. Verdeanu	Giurgiuveni	Giurgiuveni
106	„ Barbu Marinescu	Glâmbocu	Bascovu-Fleşti
107	„ Zamfir Stănescu	Gliganu	Gliganu
108	„ Marin Bărăscu	Grajdurile	Bascovele
109	„ Ioan Ciorăscu	„	„
110	„ I. Bălăşescu	„	„
111	„ V. Ghiţescu	Groşi	Groşi
112	„ Ioan Stănescu	„	„
113	„ Gh. Măldărescu	Hărşeşti-de-jos	Hărşeşti
114	„ Const. Ionescu	Humele	Humele
115	„ Marin Ionescu	Ioaniceşti	Poenari
116	Pr. Gh. Dedulescu	Ioaniceşti	„
117	„ D. Tomşanu	Ioneşti	Ioneşti
118	„ D. Stănescu	Isbăşeşti	Milcoiu
119	„ I. Clogescu	Isbăşeşti	„
120	„ I. Bădulescu	Isvorul	Isvorul-de-Sus
121	„ Ilie Cuceanu	Lăunele-de-jos	Lăunele-de-jos
122	„ Marin Popescu	Linia-Dănicei	Dănicei
123	„ I. Vasilescu	Linia-Hanului	Băiceşti

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
124	Pr. Radu Comănescu	Linia-Mare	Cocu
125	" Ilie Băgescu	Linia-Mare	"
126	" Ioan Pielescu	Linteşti	Bascoavele
127	" Sima Predescu	Lunca Corbului	Lunca
128	" Marin N. Popescu	Băloiu	Stoileşti
129	" Teodor I. Popescu	Mareş	Mareş
130	" C. Stănescu	Mareş	"
131	" C. Morărescu	Măcăi	Măcăi
132	" I. C. Venescu	Mârghia-de-Sus	Mârghia
133	" Cristea Cristescu	Mârghia-de-Sus	"
134	" Gh. Mârjescu	Mârţeşti	Săpata-de-Jos
135	" Marin Mihăilescu	Miercani	Uda-de-Sus
136	" Ioan Petrulescu	Mihaileşti	Dănicei
137	" Anastase Dănescu	Mijlocu	Cremenari
138	" I. S. Popescu	Mişei	Mozăceni
139	" Ioan Muzicescu	Mozăcenii de Jos	"
140	" Gh. D. Popescu	Mozăcenii de Jos	"
141	" Gh. Dobrinescu	Morăreşti	Deduleşti
142	" Gh. Galeşeanu	Muşeteşti	Muşeteşti
143	" D. Georgescu	Negraşi	Negraşi
144	" Ioan Marian	Niţuleşti	Bârsoiu
145	" Fl. Bârsan	Niţuleşti	"
146	" Ioan Georgescu	Oarja	Oarja
147	" Const. Ionescu	Oeştii-Pământeni	Oeşti
148	" N. Silveanu	Pădureţi	Pădureţi
149	" Constantin Venescu	Păduroiu-din-Vale	Păduroiu
150	" I. Fejeanu	Perişani	Perişani
151	" Gh. Perişanu	Perişani	Perişani
152	" Th. Craioveanu	Pleşoiu	Stănceni
153	" Lazăr Nicolescu	Podeni	Buzoeşti
154	" Marin Tomescu	Podu	Broşteni
155	" I. Dumitrescu	Poenari	Corbeni
156	" St. Gherghinoiu	Poenari	Corbeni
157	" Petre Beştea	Poieniţa	Goleşti
158	" Ioan Georgescu	Poieniţa	"
159	" I. Preoţescu	Poiana Lacului	Poiana-Lacului
160	" St. Teodorescu	Poiana-Lacului	"
161	" Şt. Deleanu	Poiana-Lacului	Poiana Lacului
162	" Stoica Gheorghe	Poiana-Lacului	"
163	" N. Fălfănescu	Popârţeşti-Corbeşti	Fălfani
164	" Marin Vintilescu	Popeşti	Căteasca
165	" Gh. Stoicescu	Popeşti-Turceşti	Săpata-de-Sus
166	" Tudorache Niculescu	Popeşti Turceşti	"
167	" Gh. Ţurlescu	Prodăneştii-Vegeşti	Bleiţi
168	" Gh. Dimescu	Racoviţa	Racoviţa
169	" Chiril Serafimescu	Racoviţa	Racoviţa
170	" I. Nicolescu	Rădăcineşti	Dângeşti
171	" Pavel Constantinescu	Răscăeţi	Răscăeţi
172	" Alexandru Crinteanu	Recea-de-Jos	Recea
173	" Voicu Dumitrescu	Recea-de-Jos	Recea
174	" I. I. Eftimie	Robaia	Museteşti
175	" V. Grigorescu	Rociu	Rociu
176	" I. Popescu Albota	Rotuleşti	Bradurile
177	" Radu Poienaru	Ruda	Percioiu
178	" N. Rizescu	Runcu	Runcu
179	" I. Preoţescu	Sălătrucelu	Berislăveşti
180	" Radu Popescu	Sălătrucu-de-Jos	Sălătrucu
181	" D. Herescu	Scăueni	Berislăveţi
182	" Marin Boncea	Siliştea I	Poienari
183	" N. I. Popescu	Siliştea II	Silişteni

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
184	„ Ilie Predescu	Siliștea III	Gruiu
185	„ I. Postelnicescu	Slătioarele	Slătioarele
186	„ Dumitru Receanu	Slobozia	Slobozia
187	„ Gh. Popescu	Stănislăvești	Oarja
188	„ I. Stănescu	Stoiceni	Pieșoiu
189	„ Gh Marinescu	Stoilești-Popești	Stoilești
190	„ I. Filipescu	Stolnici	Stolnici
191	„ Soare Boncescu	Strâmbeni	Suseni
192	„ N. Stroian	Stroești	Stroiești
193	„ Ilie Enescu	Surdești	Hinţești
194	„ D. Mazilescu	Surdești	Hinţești
195	„ Gh. Șerbeanu	Șerbănești	Jiblea
196	„ Șt. Grigorescu	Șerbănești-de-Jos	Șerbănești
197	„ I. Șerboianu	Șerboieni	Șerboeni
198	„ Fl. Rudeanu	Șuici	Șuici
199	„ Const. Grigorescu	Șuici	Șuici
200	„ Voicu Popescu	Teiu-de-Jos	Teiu
201	„ Gh. Podoleanu	Teiu de-Sus	Teiu
202	„ Badea Neacșu	Telești	Costești
203	„ Gh. Ionescu	Teodorești	Lăunele-de-Sus
204	„ Ilie C. Popescu	Tigreni	Rătești
205	„ N. Topologeanu	Tigveni	Tigveni
206	„ T. Demetrescu	Tigveni	Tigveni
207	„ Paraschiv Radu	Titești	Titești
208	„ Sava Costinescu	Tutana	Tutana
209	„ Șt. Costinescu	Tutana	„
210	„ Dobre Ghinescu	Ungheni	Ungheni
211	„ Ioan Runceanu	Urluești	Urluești
212	„ Const. Dinulescu	Valea-Cocu	Cocu
213	„ Toma Iliescu	Valea-Danului	Valea-Danului
214	„ I. C. Panţureanu	Valea-Enache	Tutana
215	„ Sandu Mateescu	Valea-Enache	Tutana
216	„ Ștefan Bradu	Valea-Satului	Samara
217	„ Petre Sămărescu	Valea-Satului	Samara
218	„ Nicolae Necșulescu	Valea-Scheiu	Scheiu
219	„ Vasile Mateescu	Vâlsănești	Vâlsănești
220	„ Gh. I. Feţeanu	Vernești	Valea-Danului
221	„ Teodor Vișinescu	Vulpești	Cornăţelu
222	„ Marin Pungoci	Zăgoneni	Băiculești
223	„ Ștefan Rudeanu	Rudeni	Suici
224	„ N. P. Bocrescu	Sf. Gheorghe	Pitești
225	„ Ioan Panţurescu	Greci	Pitești
226	„ Dim. Vișinescu	Cerșani-de-Sus	Susan
227	„ Vlad Negurescu	Cornăţelu	Cornăţelu
228	„ Petre R. Ionescu	Șerboeni	Serboieni
229	„ Ioan C. Boștinescu	Vitomirești-Costești	Treptuni

JUD. BACĂU

1	Sach. Theodor Zota	Precista	Bacău
2	Econ. Gh. V Crivăţ	Sf. Nicolae	„
3	Econ. Ioan Enea	Buna-Vestire	„
4	Diaconul Alex. Apostol	Sf. Nicolae	„
5	Econ. Savel Suţescu	Sf. Ioan	„
6	Econ. Gh. G. Tudorache	Precista	Tg.-Ocna
7	Econ. Grig. Goagă	Buna-Vestire	Tg.-Ocna
8	Pr. Vas. Diaconescu	„	
9	Sach. Sandu Stoian	Sf. Treime	„
10	Icon. Gh. Bănţu	Agaș	„
11	Ec. I. Procopie	Ardioani	Agaș Ardioani

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
12	Econ. N. Popovici	Asău	Asău
13	Econ. I. I. Comănescu	Băhnășeni	Băhnășeni
14	„ T. Dospinescu	Băsăști	Băsăști
15	„ V. Luncanu	Berbinceni	Săcueni
16	„ I. V. Luncanu	Berești I	Berești-Bistrița
17	Pr. Gh. Dospinescu	Berești-Tazlău	Berești-Tazlău
18	Pr. Const. Nourescu	Berzunț	Berzunț
19	Pr. Ioachim Filimon	Blăgești	Blăgești
20	Pr. Andrei Mârza	Bogdănești-Oituz	Bogdănești-Oituz
21	Pr. Alex. Paraschivescu	Bogdănești-Siret	Traian
22	„ C. Pavel	Borzești	Bogdana
23	„ I. Ionescu	Boșoteni	Enăchești
24	„ V. Juncu	Brătila	Brătila
25	„ Gh. Hanganu	Brusturoasa	Brusturoasa
26	„ I. Ciosu	Bucșești	Bucșești
27	„ N. Ghervescu	Buhociu	Buhociu
28	Econ. Ioan Pâslariu	Cașin	Cașin
29	Pr. I. Ioanițescu	Cașin	Cașin
30	„ Grig. Constantinescu	Căiuț	Căiuț
31	„ Gh. Comănescu	Călugăra	Călugăra
32	„ I. Hanganu	Câmpeni	Băsesti
33	Econ. Gh. Hoisescu	Ciumași	Ciumași
34	Pr. Gh. Hanganu	Comănești	Comănești
35	Econ. Manase Dumbravă	Dărmănești	Dărmănești
36	Pr. Const. Popescu	Dealul-Nou	Letea-Nouă
37	Econ. Ioan Climescu	Dofteana	Dofteana
38	„ I. Ionescu	Drăgugești	Helegiu
39	Econ. Alex. Tăbăcariu	Fântânelele	Fântânelele
40	Sach. Th. Davidescu	Fruntești	Filipeni
41	Sach. Gh. Gruia	Fundu-Răcăciuni	Răcăciuni
42	Pr. I. Gervescu	Gârleni	Gârleni
43	Pr. V. Giuncu	Gropile	Gropile
44	„ I. Tudorache	Grozești	Grozești
45	Pr. N. Ponta	Hârja	Hârja
46	„ N. Hanganu	Jevreni	Jevreni
47	„ Gh. Vartolomei	Dofteana	Dofteana
48	„ I. Tiron	Leca	Leca
49	„ V. Arhip	Ardioani	Ardioani
50	„ I. Nistor	Văsicești	Văsicești
51	Sach. Ioan Vlădeanu	Letea I	Letea-Veche
52	„ Alex Antohi	Moinești	Lucăceni
53	Pr. Gh. Chirilă	Lunca	Filipeni
54	„ C. Crivăț	Luncani	Luncani
55	„ Ion Grosulescu	Mărgineni	Mărgineni
56	„ Dimitrie Popescu	Milești	Parincea
57	„ Gh. Antohi	Moinești	Moinești
58	Sach. Const. Merica	Nadișa	Nadișa
59	„ I. Popoviciu	Nănești	Parincea
60	„ Ion Știubel	Obârșia	Obârșia
61	Pr. Const. Popescu	Odobești	Odobești
62	Pr. Gh. Suruianu	Onești	Onești
63	Sach. N. T. Ionescu	Orășa-Mare	Târgu-Valea-Rea
64	Pr. Const. Curpăn	Pâncești	Pâncești
65	„ Teodor Melișan	Parincea	Parincea
66	„ Const. Rezolea	Petrești	Horgești
67	„ Ion Dăscălescu	Petricica	Podurile
68	„ Theodor Dăscălescu	Podurile	Podurile
69	Sach. Ion Crăciun	Poeana	Târgu-Valea-Rea
70	Pr. Gh. Holba	Prăjești	Prăjești
71	Sach. Gh. Ghioldum	Răcăuț	Onești

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
72	Pr. N. Tudorache	Rădeana	Bogdana
73	„ Gh. Arghir	Săucești	Săucești
74	„ V. Iordăchescu	Schineni	Șerbești
75	Sach. I. Theodorescu	Scorțeni	Scorțeni
76	Pr. Ion Banu	Săcueni	Săcueni
77	„ Ion Comănescu	Solonț	Solonț
78	„ Const. Mârza	Șerbești	Șerbești
79	„ Eugen Podoleanu	Tamași	Geoseni
80	„ Const. Arhip	Tazlău	Lucăcești
81	Econ. Vasile Țițariu	Târgul-Ģloduri	Obârșia
82	Econ. Gh. Lupescu	Târgul-Trotuș	Târgul-Trotuș
83	Sach. Dumitru Cojan	Valea-Arinilor	Lucăcești
84	Pr. D. Capșa	Valea-lui-Ion	Valea-lui-Ion
85	„ Dimitrie Grosu	Valea-Seacă	Valea Seacă
86	Econ. D. N. Patrichie	Valea-Șosei	Podurile
87	Pr. Ioan C. Nalboc	Vâlcelele	Vâlcelele
88	„ Alex. Vasiliu	Văsiești	Văsiești
89	„ Gh. Ciosu	Bărsănești	Bărsănești

JUD. BOTOȘANI

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
1	Econ. Al. H. Simionescu	Popăuți	Botoșani
2	„ V. Pavelescu	Uspenia	„
3	„ P. Tanasiade	Uspenia	„
4	Pr. D. Ionescu	Uspenia	„
5	Diacon. I. Alexandrescu	Uspenia	„
6	Econ. C. Sbârnea	Sf. Ilie	„
7	„ C. Vasiliu	Sf. Gheorghe	„
8	„ Gh. Rugescu	Roset	„
9	„ H. Manoilescu	Sf. Voevozi	„
10	„ G. Deliu	Sf. Spiridon	„
11	„ Gh. Manolescu	Sf. Ioan	„
12	Econ. Gh. Nepotescu	Trei Ierarhi	„
13	Pr. H. Murarașu	Vovidenia	„
14	„ C. Possa	Sf. Nicolae	„
15	„ I. Galencu	Duminica-Mare	„
16	Econ. C. Constantinescu	Sf. Gheorghe	Hârlău
17	Econ. G. Maxim	Sf. Nicolae	„
18	„ V. Buțureanu	Bălușeni	Bălușeni
19	„ C. Gherasim	Bâznoasa	Lunca
20	Pr. Gr. Vasiliu	Bobulești	Românești
21	„ Gh. Răileanu	Brăteni	Mihălășeni
22	Econ. Gh. Hârțescu	Brehuești	Vlădeni
23	„ V. Ionescu	Bucegea-Sat	Bucegea
24	Pr. Al. Rășca	Burdujeni-Sat	Burdujeni
25	„ I. Popovici	Burdujeni-Târg	„
26	„ Al. Tăzlăoanu	Burlești	Vânători
27	„ D. Apostin	Buzeni	Bălușeni
28	„ Ioan D. Grigoraș	Călinești	Cucoseni
29	Econ. M. Lăpușneanu	Cherchejeni	Drăcșani
30	Pr. C. Dron	Cernești	Lunca
31	Econ. C. Gălinescu	Chiscovata	Poiana
32	Pr. D. Chițoveanu	Chițoveni	Flămânzi
33	Pr. Alex. Băncilă	Ciornohal	Călărași
34	„ C. Constantinescu	Copălău	Coșula
35	„ V. Diaconescu	Gorocăești	Fântânele
36	„ Ioan Arhip	Costești	Popăuți
37	„ C. Robu	Coșula	Coșula
38	„ Gh. Groza	Cotârgaci	Leorda
39	„ I. Gașpar	Cristești	Cristești

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
40	Diacon Gh. Carpen	Cristești	Cristești
41	Pr. C. Siminiceanu	Curtești	Curtești
42	„ I. Grigoraș	Dobârceni	Bâcșănești
43	Econ. A. Moisiu	Dolina	Leorda
44	Pr. V. Soescu	Dracsini	Bălușeni
45	„ Gh. Crudu	Dracșani	Dracșani
46	„ Gh. Chipail	Durnești	Bârsănești
47	„ D. Moisiu	Epureni	Ungureni
48	„ V. Hutupașu	Fântânele	Fântânele
49	„ G. Bârlipa	Feredieni	Rădeni
50	„ Em. Drăgan	Flămânzi	Flămânzi
51	„ M. Zăhărescu	Gorbănești	Vânători
52	„ Lazăr Vasiliu	Hlipiceni	Todireni
53	Econ. Anghel Boiez	Hulub	Dângeni
54	Pr. Gh. Vasiliu	Iacobeni	
55	„ C. Huțupașu	Icușăni	Poiana
56	„ N. Costinescu	Ionășeni	Trusești
57	„ D. Ștefănescu	Joldești	Tudora
58	„ Alex. Simionescu	Lehnești	Movila-Ruptă
59	Econ. I. Popovici	Leorda	Leorda
60	Pr. D. Drăgan	Maxut	Deleni
61	„ Ananie Teodorescu	Mândrești	Vlădeni
62	Sachel. Gh. Constantinescu	Mihălășeni	Mihălășeni
63	Econ. D. Arbore	Necșăni	Necșăni
64	„ N. Gașpar	Ostopceni	Româneşti
65	„ D. Neagu	Plopeni	Salcea
66	„ V. Mareș	Poiana-Lungă	Poiana
67	Pr. M. Călugăreanu	Prăjeni	Rădeni
68	„ Gh. Gașpar	Răchiți	Popăuți
69	„ Gh. Sarghie	Răușeni	Comândărești
70	„ N. Nechita	Ringhilești	Călărași
71	„ Gh. Bart	Ripiceni	Movila-Ruptă
72	„ Ioan Grigoriu	Roșcani	Fântânele
73	„ Th. Maxim	Salcea	Salcea
74	Econ. Gr. Ștefănescu	Sf. Maria	Călărași
75	Pr. Conache Manoliu	Slobozia-Secătură	Slobozia-Secătură
76	„ M. Troteanu	Siminicea-Miclescu	Siminicea
77	Econ. D. Lucinescu	Starosilța	Vilorani
78	Pr. I. Romanescu	Stânceni	Popăuți
79	„ V. Gașpar	Stanca	Sștefănești
80	Econ. I. Sandovici	Stâncești	Stâncești
81	Pr. C. Angelescu	Storești	Frumușica
82	„ Gh. Bergea	Strojești	Lunca
83	„ V. Mircea	Satul-Ștefănești	Ștefănești
84	„ Ad. Leontinescu	Târgu-Ștefănești	
85	Econ. Gh. Chiriac	Târgu-Sulița	Sulița
86	„ Gh. Nichiforescu	Todireni	Todireni
87	Pr. D. Teodorescu	Trușești	Trușești
88	Sach. V. Crudu	Tudora	Tudora
89	Econ. I. Diaconescu	Unțeni	Mânăstireni
90	Pr. Toma Săvescu	Urziceni	Flămânzi
91	Econ. N. Filip	Văratec	Dumbrăveni
92	Pr. I. Gavriliu	Vlădeni	Vlădeni
93	„ I. Băncilă	Corni	Corni
94	Econ. V. Gheorghiu	Dumbrăveni	Dumbrăveni
95	Pr. Const. Ciasniuc	Băsnoasa	Lunca
	JUD. BRĂILA		
1	Pr. Const. Avramescu	Sf. Nicolae	Brăila

No. Curent	NUMELE şi PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
2	Pr. Marin Corbu	Sf. Nicolae	Brăila
3	„ Anghel Constantinescu	S-ta Parascsiva	„
4	„ Ioan Constantinescu	„	„
5	„ Ilie Meroşanu	Sf. Spiridon	„
6	„ Ghiţă Gheorghe	„	„
7	„ Grigore Balaban	S-ţii Împăraţi	„
8	„ Gh. Enăceanu	„	„
9	„ Teodor Popescu	Sf. Ilie	„
10	„ Nicolae Donescu	„	„
11	„ Titu Ciocârlan	Sf. Gheorghe	„
12	„ Nicolae Rădulescu	„	„
13	„ Radu Ionescu	Sf. Ioan Botezătorul	„
14	„ Ilie Didicescu	Adormirea	„
15	„ Ioan Nicolau	„	„
16	„ Ştefan Bărzănescu	S-ţii Apostoli	„
17	„ Mihail Bărzănescu	„	„
18	„ Bejan Enăchescu	Sf. Ilie	„
19	Diacon Ioan I. Perianu	Sf. Nicolae	„
20	Pr. Gh. Antohe		T. Vladimirescu
21	„ Stan Apostol		Movila-Miresii
22	„ Nicolae Bucur		Bordei-Verde
23	„ Neagu Balaban		Osmanu
24	„ Gh. Balaban		Slobozia Cireşu
25	„ Ilie Bărbulescu		Stăncuţa
26	„ Gh. Berdan		Ruşeţu
27	„ Ioan Berteşteanu		Chiscani
28	„ Gh. Borcea		Golăşeii-Noul
29	„ Radu Cervis		Scorţanii-Vechi
30	„ C. Constantinescu		Suţeşti
31	„ Petre Epureanu		„
32	„ Ioan Chiorpec		Românul
33	„ Dumitru Daniilescu		Gemenele
34	„ Şt. Dumitrescu		Dudescu
35	„ Ioan Doniga		Tătaru
36	„ Vasile Enăceanu		Islaz
37	„ C. Gănescu		„
38	„ Oprea Epure		Chichineţu
39	„ M. Georgescu		Viziru-de-Sus
40	„ Dima Ionescu		„
41	„ Şerban Ioniţă		Slujitori-Albotești
42	„ Nicolae Matei		Urleasca
43	„ C. Mândescu		Roşiori
44	„ Gh. Mihalcea		Filiu
45	„ Teodor Micu		Mihai-Bravu
46	„ Dobre Nestorescu		Valea-Cânepei
47	„ Drăghici Nestorescu		Silistraru
48	„ Matei Oprişănescu		Cotulung
49	„ Stroe Oprişănescu		Traian
50	„ Anastase Păun		Berteştii-de-Jos
51	„ Ioan Perianu		Viziru-de-Jos
52	„ Zaharia Popescu		Strâmbu
53	„ Ioan Rădulescu		Gropeni
54	„ Ioan Rădulescu		Ciocile
55	„ Dobre Simionescu		Cazasu
56	„ Ene Stănculeanu		Ceacâru
57	„ Ioan Todescu		Filipeşti
58	„ Vasile Trifulescu		Insurăţei
59	„ Ioan Vasilescu		Ulmu
60	„ Matei Vişăneanu		Perişoru
61	„ Badea Vizireanu		Deduleşti

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
62	Pr. State Voiculescu		Tichilești
63	„ Spiridon Borș		Vădeni
64	„ Th. Mihălcescu		Ianca

JUD. BUZĂU

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
1	Pr. Constantin Popescu	Gura-Dămieniu	Gura-Dămieniu
2	„ Ioachim Stănescu	Găvănești	Găvănești
3	„ Ioan I. Ionescu	Mărăcineni	Mărăcineni
4	„ Dim. Posmagiu	Niculești	Niculești
5	„ Ștefan Brătulescu	Albești	Albești
6	„ Gh. Ionescu	Cernătești	Cernătești
7	„ Anghel Șeicărescu	Amaru	Amaru
8	„ Ghiță Ionescu	Barăști	Cislău
9	„ Gh. Alexandrescu	Lapos	Buda Lapos
10	„ Nic. I. Negulescu	Begu	Pănătău
11	„ Diamandi Nicolae	Blăjani	Blăjani
12	„ Ioan Theodorescu	Brădeanu	Brădeanu
13	„ Gh. Georgescu	Bălănești	Bălănești
14	„ Ștefan Ionescu	Bozioru	Bozioru
15	„ Gh. Brăișteanu	Brăești	Brăești
16	„ Grigore Popescu	Baba-Ana	Baba-Ana
17	„ Ioan Neguțu	Beceni	Beceni
18	„ Ioan Ionescu	Beciu	Beciu
19	„ Zaharia Theodorescu	Boldești	Boldești
20	„ Voicu Ionescu	Beilic	Săgeata
21	„ Dimitrie Constantinescu	Calvini	Calvini
22	„ Moise D. Popescu	Cașoca	Nehoiaș
23	„ Hristache Anghelescu	Cătina	Cătina
24	„ Dimitrie Popescu	Cislău	Cislău
25	„ Gheorghe Uruc	Corbu	Cătina
26	„ Nicolae Popescu	Cochirleanca	Cochirleanca
27	„ Const. Tomoșoiu	Caragiale	Caragiale
28	„ Stan Coman	Căldărești	Căldărești
29	„ Ioan Ionescu I	Cernătești	Cernătești
30	„ Ioan Ionescu II		
31	„ Nicolae Negrilă	Cilibia	Cilibia
32	„ Petre V. Popescu	Cioranca	Cioranca
33	„ Vasile Ionescu		
34	„ Teodor Leonte	Cotu-Ciorii	Cotu-Ciorii
35	„ Dobre Marinescu	Colorca	Glod-Siliștea
36	„ Const. Dobrescu	Cănești	Cănești
37	„ Grigore Ionescu	Cândești	Cândești
38	„ Ioan Neguțu	Cărpiniștea	Cărpiniștea
39	„ A. Mărculescu	Clondiru	Clondiru
40	„ Ioan Theodor	Chiojd	Chiojd
41	„ Răducan Nicolae	Dara	Dara
42	„ Nic. Ghizdeanu	Fundeni	Fundeni
43	„ Dim. Popescu	Florica	Mihăilești
44	„ C. Georgianu	Gura-Teghii	Gura-Techii
45	„ Theodor Ștefan	Găvănești	Găvănești
46	„ St. Comănescu	Gherăseni	Gherăseni
47	„ Dim. Ionescu		
48	„ Marin Angelescu	Glod-Siliștea	Glod.-Siliștea
49	„ Gh. Tănăsescu	Glod.-Cârlig	Glod.-Cârlig.
50	„ Manlu Popescu	Glod.-Sărat	Glod.-Sărat
51	„ Nicolae Ionescu	Gura Aninoasei	Târcov
52	„ Petre Ionescu	Grăjdana	Grăjdana
53	„ Ioan Costescu	Gura Nișcovului	Gura-Nișcovului
54	„ Ioan Ionescu	Gura Sărati	Gura-Săratii

No. urent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
55	Pr. Const. Bocănescu	Basceni	Calvini
56	» Ilie Ionescu	Găgeni-Vintileanca	Găgeni-Vintileanca
57	» Răducanu Georgescu	Greceanca	Breaza
58	» Dim. Jugureanu	Gura-Vadului	Tohani
59	» Gh. Jugureanu	Jugureni	Jugureni
60	» Ioan Ionescu	Largu	Largu
61	» Nicolae D. Popescu	Luciu	Luciu
62	» Ilie Ionescu	Lipia	Lipia
63	» Nic. R. Stănescu	Lopătari	Lopătari
64	» Vasile Ionescu	Mărunțișu	Mărunțișu
65	» Moise Ioan	Măgura	Măgura
66	» Gh. Moisescu	Muscelu	Cozi
67	» Dobre Vlădescu	Meteleu	Meteleu
68	» Costache Popescu	»	»
69	» Matei Stoicescu	Maxenu	Maxenu
70	» Toma Carapalea	Mărculești	Bălănești
71	» Const. Ioniță	Mihăilești	Mihăilești
72	» Ioan Ionescu	Merei	Merei
73	» Șt. Teodorescu	Monteoru	Monteoru
74	» Ioan Găzdaru	Mănești	M. Mânzălești
75	» Ștefan Zotulan	Manzălești	Mânzălești
76	» Nicola Popescu	Năeni	Năeni
77	» Ioan Ionescu	Odăile	Odăile
78	» Dim. Stoica	Păltineni	Păltineni
79	» Ioan Dragomirescu	Pătârlagele	Pătârlagele
80	» Răducanu Jorgu	Padina	Padina
81	» Sava Constantinescu	Pogoanele	Pogoanele
82	» Șt. Teodorescu	»	»
83	» Costache Popescu	Păclele	Joseni
84	» Const. Dragomirescu	Pârscov	Pârscov
85	» Vergu Manolescu	»	»
86	» Const. Stătescu	»	»
87	» Dim. Popescu	»	»
88	» Mihail Stănciulescu	Pleșcoiu	Pleșcoiu
89	» Nicolae Jingoiu	Policiori	Policiori
90	» Dim. Stelan	Potoceni	Mărăcineni
91	» Alex. Popescu	Piopeasa	Policiori
92	» Nic. Șerpoianu	Pietroasa de Jos	Pietroasele
93	» Toma Popescu	Sibiciu	Sibiciu
94	» Ioan Negulescu	»	»
95	» Nic. Dumitrescu	Sibiciu-de-Jos	Pănătău
96	» Nec. Efrimescu	Săgeata	Săgeata
97	» Miron Popescu	»	»
98	» Teodor Niță	Scurtești	Scurtești
99	» Const. Georgescu	Smeeni	Smeeni
100	» Luca Lupașcu	»	»
101	» Spiridon Popescu	Smârdan	Brădeanu
102	» Neculai Popescu	Stâlp	Stâlp
103	» Const. Negulescu	Simileasca	Simileasca
104	» Gheorghe Popescu	Șarânga	Șarânga
105	» Const. Stănescu	Sărulești	Sărulești
106	» Gh. Tănăsescu	Tăbărești	Tăbărești
107	» Marin Negoiță	»	»
108	» Teodor Vasilescu	Trestia	Trestia
109	» Hristea Vlădescu	Tisău I	Tisău
110	» Pericle Popescu	„ II	
111	» Dim. Rădulescu	Trestioara	Trestioara
112	» Const. Iliescu	Tintești	Tintești
113	» Nicolae Vasilescu	Unguroiu	Măgura
114	» Grigore Ionescu	Valea VII	Pătârlagele

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
115	Pr. Ioan Ionescu	Viperești	Viperești
116	„ Ioan Guriță	Vadu Pași	Scurtești
117	„ Ioan Folin	Vadu-Șorești	Vadu-Șorești
118	„ Mareș Angel scu	V. Iancului	V.-Iancului
119	„ Ioan Șerbănescu	Valea-Boli	Gura-Sărății
120	„ Andrei Zburlan	Zilișteanca	Zilișteanca
121	„ Voicu Constantinescu	„	Zilișteanca
122	„ Gh. Popescu	Biserica Ghenoaica	Tohani
123	„ Const Stăniță	Monastirea	Rălești
124	„ Mandache Alexandrescu	Sf. Episcopie	Buzău
125	„ Dim. Petrovici	„	„
126	„ Grigore Popescu	„	„
127	Diac. Tudosie Popescu	„	„
128	Pr. Alexe Movileanu	Sf. Ingeri	„
129	Icon. Ioan Teodorescu	„	„
130	Pr. Anton Șiciănescu	„	„
131	„ Nic. Tănăsescu	Banu	„
132	„ Costache Șeicărescu	„	„
133	„ Marin Șerbănescu	Neguțători	„
134	„ Const. Angelescu	Broșteni	Broșteni
135	„ Ilie Jugureanu	Sf. Nicolae	Buzău
136	„ Iordan Popescu	„	„
137	„ Dim. Popescu	Ador. Maicii Domn	Mizil
138	„ Grigore Stanciu	„	„
139	„ Mihail Preoțescu	Sf. Ioan	Mizil

JUD. CALIACRA

1	Econ. Ioan G. Popescu	Bazargic II	
2	Pr. Lazăr Brânză	Balcic II	
3	„ Vasilios Vlasachis	Balcic III	
4	„ Nicolae Papazisa	Abdulo	
5	„ Ștefan Dumitrescu	Bei Bunăr	
6	„ N. Provineanu	Ghelengic	
7	„ Al. P. Ivanof	Musu-Bei	Carol
8	„ Chiru Pop. Stavru,	Teche	Teche
9	Econ. N. Gheorgiu, român	Bazargic I	
10	Pr. Alexandru Toncov, bulgar	Bazargic II	
11	Pr. Ioan Vodă, român	Balcic I	Transilvănean
12	„ Ioan Urumof, găgăuț	Cavarna II	
13	„ Mihail Pop Ștefan, bulgar	„ I	
14	„ Petcu Corcischi, bulgar	Carasulov	
15	„ Boian Doicev, bulgar	Bazaurd Enidge	
16	„ Ștefan Popov, bulgar	Armutlia	
17	„ Pavel Atanasov, bulgar	Ezibei	
18	„ Ion Milusel, bulgar	Gargalâc	
19	„ Dimitrie Cernaef, bulgar	Corali I	
20	„ Gheorghe Dimu, bulgar	Alexandria	Hardal
21	„ Vasile Vâlcev, bulgar	Vladimirovo	
22	„ Iani Gheorghief, bulgar	Cuiungic	Sabla
23	„ Vasile Ivanov, bulgar	Semiz Ali	
24	„ Petre Lazăr, bulgar	Ac-Bunar	
25	„ Grigore Boiagief, bulgar	Vali Facă	
26	„ Gheorghe Ianel, bulgar	Cadielo	
27	„ Ioan Milusel, bulgar	Gargalâc	
28	„ Nicolai Țițov	Sabla	
29	„ Alexandru Vasiliu, grec	Gheaur-Suiunciuc	
30	„ Panaite Cazpazanov, grec	Duran Cular Corop	
31	„ Atanase Canourov, grec	Spasova	
32	„ Ioan Sava, român,	Bagdalli-Clamurli	Transilvănean

No. Curent		NUMELE şi PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
		JUD. CONSTANŢA		
1	Pr.	Toma D. Protopopescu	Adormirea	Constanţa
2	„	Niculae V. Paveliu	„	„
3	„	Gheorghe Rădulescu	Sfinţii Apostoli	„
4	„	Ioan Grigorescu	„	„
5	„	Dumitru Popescu	„	„
6	„	Cristache Georgescu		Medgidia
7	„	Ioan Ciocan		Cerna-Vodă
8	„	Vasile Vasilescu		Hârşova
9	„	Ioan Rosculeţ		Mangalia
10	„	Ioan Badaşcă		Ostrovu
11	„	Ştefan Popescu		„
12	„	Gheorghe Preoţescu	Adamclisi	
13	„	Parascniv Popescu	Aliman	
14	„	Gheorghe Vasilescu	Almalău	
15	„	Nicolae Iconomof	„	
16	„	Gheorghe Nedelcovici	Asarlai	
17	„	Bănică Roşescu	Arabagi	
18	„	Petre Polifronescu	Beilic	
19	„	Oprişan Popescu	Biulbiul	
20	„	Ioan Tatulescu	Boaşcic	
21	„	Stan Marinescu	Caceamac	
22	„	Ioan Popescu	Canlia	
23	„	Atanasie Mitef	„	
24	„	Nicolae Puţulescu	Carancicula	
25	„	Alex. Moroianu	Caramurat	
26	„	Const. Ţipescu	Caranasuf	
27	„	Radu Bănică	Carol I	
28	„	Anton Popescu	Cartalu	
29	„	Ioan Dumitrescu	Casapchioi	
30	„	Ştefan Niculescu	Cavaclar	
31	„	Marin Moşoianu	Cazilmurat	
32	„	Ştefan Băsnuţă	Ceamurile de-Jos	
33	„	Andrei Popescu	Ciobanu	
34	„	Ioan Sădeanu	Cerchezchioi	
35	„	Marin Mărculescu	Chiorcişmea	
36	„	Ştefan Dobrescu	Chioseler	
37	„	Ioan P. Ioachim	Cochirleni	
38	„	Ioan Constantinescu	Cogealac	
39	„	Const. Vasilescu	Cuzgun	
40	„	Const. Vasilescu	Dobromir	
41	„	Teodor Martinescu	Docuzolu	
42	„	Ioan Popescu	Dorobanţu	
43	„	Stancu Georgescu	Dulgheru	
44	„	Belizare Popescu	Engimahale	
45	„	Gheorghe Popescu	Eschisek	
46	„	Const. Georgianu	Ezechioiu	
47	„	Cristu Dief	Gârliţa	
48	„	Niculae Popescu	Gârliciu	
49	„	Ioan Săndulescu	Gherengic	
50	„	Ioan Rădulescu	Ghiuvenlia	
51	„	Radu Bulăceanu	Hairanchioi	
52	„	Ioan Ştefănescu	„	
53	„	Gheorghe Şaramatescu	Lipniţa	
54	„	Niculae Popescu	Mârleanu	
55	„	Marin Popescu	Mihai-Viteazu	
56	„	Niţă Trandafirescu	Osmanlacă	
57	„	Vasile Iliescu	Parachioi	
58	„	Epaminonda Mihăilescu	Pazarlia	
59	„	Pavel Rotaru	Peştera	

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
60	Pr. Ioan Perianu	Polur	
61	„ Alexe Rădulescu	Saragea	
62	„ Const. Cernescu	Sarain	
63	„ Teodor Butuligă	Satișchioi	
64	„ Const. Sădeanu	Anadalchioi	
65	„ Anastase Popescu	Murfat-ar	
66	„ Ioan Ștefănescu	Satu-Nou	
67	„ Vasile Popescu	Scimeni	
68	„ Nicolae Vasilescu	Tichilești	
69	„ Gheorghe Oprescu	Topalu	
70	„ Manea Paraschiv	Topraisar	
71	„ Gheorghe Stănescu	Tortomanu	
72	„ Ioan Ioanovici	Valală	
73	„ Gheorghe Antim	Gârlicu	
	JUD. COVURLUI		
1	Econ. Gh. Popescu	Sf. Nicolae	Galați
2	„ Gh. Tuinea	Episcopală	„
3	„ Grigore Costea		„
4	Arhid. Dumitru Gr. Popescu	„	„
5	Econ. Nicolae Gh. Gâdei	Buna-Vestire	„
6	Sachelar Aurel Pipoș	„	„
7	Econ. Ludovic Cosma	Sfinții Împărați	„
8	„ Ștefan Arșic	„	„
9	„ Constantin Caciuc	Sfinții Apostoli	„
10	„ Gheorghe Costin	Intrarea în Biserică	„
11	„ Ioan Ștefănescu	Mavramol	„
12	„ Alexandru Vârtosu	Trei Ierarhi	„
13	Econ. Ioan Severin, pensionar		„
14	„ Ștefan Vârgolici		„
15	„ David Popescu	Sf. Vineri	„
16	Pr. Anton Veliche	Precesta	„
17	„ Dumitru Popescu	Cuv. Paraschiva	„
18	„ Ștefan Ionescu	Precesta	„
19	„ Alexandru Ștefănescu	„	„
20	Econ. Mihail Țigău	Sf. Sofia	„
21	„ Gabriel Stăncescu	Sf. Haralambie	„
22	„ Vasile Rozei	Intrarea în Biserică	„
23	„ Constantin Perju	Isvorul Maicii Dom.	„
24	Pr. Ioan Caraman	Sf. Dumitru	„
25	Econ. Alexandru Tihan	Sf. Ioan Botezătorul	„
26	Sach. Ioan Grigoriu	„	„
27	Pr. Nicolae Ursache	Sf. Apostol	„
28	Sach. Grigore Dobroveanu	Nașt. Maici Domn.	„
29	Econ. Ilie Gherghișanu	Sf. Gheorghe-Mod	„
30	„ V. Artimescu, pensionar		„
31	„ Nicolae Tărăbuță, pens.		„
32	„ Ilie Babeș, pensionar		„
33	„ Constantin Patriche	Târgu-Bujor	Târgu-Bujor
34	„ Constantin Tebeica	Costachi-Negri	Lascar-Catargi
35	Sach. Grigore V. Sârbu	Smârdan	Smârdan
36	Pr. Atanasie Bogatu	Balintești	Balintești
37	„ Constantin Sârbu	Braniștea	Braniștea
38	„ Ioan Docan	Târgu Bujor	Târgu-Bujor
39	„ Cristea Goga	Băleni	Băleni
40	„ Dumitru Mihăilescu	„	„
41	„ Gh. Burghelea	Băneasa	Băneasa
42	„ Nicolae Popescu	„	„
43	„ Dumitrie Bejan	Cuca	Oasele
44	„ Ion Lungulescu	Cudalbi	Cudalbi

No. Curent	NUMELE și PRONUMELE	PAROHIA	COMUNA
45	Pr. Nicolae Găluiescu	Cudalbi	Cudalbi
46	» Teodor Isirate	Cudalbi II-a	»
47	» Teodor Dobrea	Chirileşti	Rogojeni
48	» Vasile Trenchea	Cavadineşti I-a	Cavadineşti
49	» Ioan Popovici	» II-a	»
50	» Nicolae Ionescu	Corni	Corni
51	» Dediu Dodu	Fileşti	Fileşti
52	» Niculae Zugravu	Folteşti	Folteşti
53	» Teodor Perju	Frumuşița	Frumuşița
54	» Ioan Șt. Gugoaşă	Fârțăneşti	Fârțăneşti
55	» Ion Iorga	Găneşti I-a	Găneşti
56	» Gr. Georgescu	»	»
57	» Gh. Gădei	Găneşti II-a	»
58	» Const. Ionescu	Independența	Independența
59	» Ion Caluian	»	»
60	» Gh. Savin	Jorăşti	Jorăşti
61	» C. Beldie	»	»
62	» N. Răşcanu	»	»
63	» Petru Istrate	Lupeşti	Lupeşti
64	» Gh. Podaşcă	Mastacani	Mastacani
65	» Teodor Mărică	»	»
66	» Vasile Popovici	»	»
67	Econ. Ioan Filința	Măluştem	Măluştem
68	» Ioan Bejan	Moscu	Târgu-Bujor
69	Lazăr Lăcusta	Odaia-Manolache	Odaia-Manolache
70	Sach. Marin Muscă	Oasele	Oasele
71	Econ. Vasile Popescu	Pechea	Pechea
72	Pr. Panait Muscă	Pisc	Pisc
73	» Alex. Dobrea	Puțuchioaia	Târgu-Bujor
74	Sach. Gh. Lazăr	Oancea	Oancea
75	Pr. Teodor Patrice	Prodăneşti	Slivna
76	» G. Goga	»	»
77	» Ioan Hagiu	Rogojeni	Rogojeni
78	» Gh. Buluc	Slobozia-Conache	Slobozia-Conache
79	» Const. Popovici	»	»
80	» Ion Talpan	Smârdan	Smârdan
81	» Ioan Bulunoiu	Şmulți I-a	Şmulți
82	» Timoteiu Râpă	»	Şmulți
83	» Dumitru Râpă	Şmulți II-a	Şmulți
84	» Gh. Cojocaru	Scânteeşti	Frumuşița
85	» Const. Silvneanu	Slivna	Slivna
86	» Ştefan Bogatu	Satu-Bereşti	Târgu-Bereşti
87	» Ion Teodor	»	»
88	» Onufrie Zugravu	Şipeni	Țuțcani
89	» Ioan Stratulat	Şivița	Şivița
90	» G. Gheorpec	»	»
91	» Ioan Taşcă	Târgu-Drăguşeni	Târgu-Drăguşeni
92	» Stefan Neofit	Tuluceşti	Tuluceşti
93	» Teodor Manoliu	Târgu-Bereşti	Târgu-Bereşti
94	» Constantin Leu	Țuțcani	Țuțcani
95	» Costin I. Popa	Urleşti	Urleşti
96	» Const. Gheorpec	Vlădeşti	Vlădeşti
97	» Gh. Gheorpec	»	»
98	Econ. V. G. Vârgolici	Vârlezi I-a	Vârlezi
99	Sach. Temistocli Vârgolici	Vârlezi II-a	»
	JUD. DÂMBOVIȚA		
1	Pr. Atanasie Nicolaescu	Dragomireşti	Dragomireşti
2	» Alexandru Popescu	Curtea-Domnească	Târgovişte